

ISBN: 978-99989-936-4-8

9 789998 993648

FONDATION
JEAN-MARC PROBST POUR LE PETIT PRINCE

SECRETARÍA DE
POLÍTICAS
LINGÜÍSTICAS
PARAGUAY

PARAGUAI
PARAGUAI
NE'ENGUERA
SÁMBYHYHA

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Pa vatenach

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Pa vatenach

Teo Servín
chi' na Avelino Falcón

*Ĵalheĉlôjesh ti voqu'eetsham lhapesh pava
ôjôĉlôs ti yichey'in peelh cotsjaat ĵaspa yiĉlot.*

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Pa vatenach

Acceder al audio libro
de Pa vatenach:

2025

VATJUTSAEC'OYA

Chiyômjatvatsham pa vataichavalhjayash chi pa chiyaychavalhey ça lhjunasha pava maatas, pa Antonio tôlh'e pa Saint-Exupery yisesh'e pa lhjunashch'e pa Vatenach, pa lhech yisesh'e lhtatsuqu'esh ti yivelhansham papi açloj na t'apluêch'e vate'oya chi papi natolhshi' vate'oya. Pa lhech Frances yi'sesh'e noque vatqu'isjayanach lhjunashjulh ti yitsemaï pa nintay pa ça t'elheesh yashc'oya pa êlesanilh, pa lhech yisnatesh nôêlit pa lhjunash pa is lhcumjat ti tança velheesh ça nivôômji ti yijotshi, lhayiaash ti nôôijoom pa lhêliish pan t'elhes.

Pa vatjutsa' vatqu'isjayanach ti vaçalhesh ti chiyisnatesh yishi' pa yinêoop 1943, êlech'e pa tôlhshi nôque vatqu'isjayanach ti yichenesh pa lhêliish pa Flaubert. Noque vatqu'isjayanach yashesh ti açlojesh ti chinoyoju'e, ôpis ti yash'apee ti seis cientos pava ya'êlishay chinoyoju'e. Chiyachavalhajop papi tôôvêlas, taj ti vooy pava yasinôqui uï toseyshi yaychavlhjat'in papu, yiey nan lhjunash ti yasinoqui pa lhjunash papi lhtac'utsfas, pa vatencheyash, pa yich'e pa vatmônlahjayash chi pav'elh maatas vatvanesh papu.

Nôque vaçalhesh noqueesh, nivaêlê lhêlishesh, nôêlitjoom na lhasnoycheash ti lhetipa chit'unesh'in pava yaêlishay yiey pa nash'e papi nivaêleichaê yishi na America. Noque chinêlaneishi nôqueesh nivaêlê lhêliish yefench'etsham ca yaêlish jaspa tança nivoomji, pa isjop ça chinashamesh ti lhech nôêlit pava isis yifaijanesh papi tsitenas ti vaniisêlanvatich'e chi ti ninvapenesh pa lhêliish, pa lhjunashch'e chi pa nashesh'e pa lhtôicheyash lhavaatsha. Nava yishi nôque chiyisesh'e, lhpa yo'nis yit'esha pa Vatenach "Pa yaash ti lhtatsuqu'esh, pan tolh'e cava maatas tança chinvanesh nava vatôsjei". Côque yijôt'ajch'e yitsavalh na lhêliish napi nivaêlê, yiey pa t'ônashesh ti yasinoqui pava yaêlishay ti chiypeyach'e lhjunashjulh ti nôêlit pa nichinvan taj, pa lhjunash pa nivaêlê tojey pa nashch'een pa tan ca nitajulhsham pava yaêliishay ça ninoêlitjoom pa lhjunash pa lhech.

Noque vaçalhch'e noqueesh shtavatê'usinateh'in, shtanshamesh ti na êats'ônashvatc'oya, shinfaycutesh shta ça lhetipaa ça sht'acumesh'in yiey pa nash'e na cotsjatiyish ça jaspa lhaôm'aa pav'elh yaêlishay ça vatjulha ça ninôê, pa chinventoyich'e yinjôt pa t'unaï pava yaêlishay. Nava yishi noque vatqu'isjayanach açlojjam yiey pa lhjunashch'e na nivaêleyish -, pa Vatenach lhetipa ti t'ôtaay pa ampa ça nôj'eshane, yivêlanjat pava êatiis ti tujaam yishi pava yaêlishay nan tuc'ae na cotsjaat.

*Javier Viveros
Lhavoesh ti yiêlôvalh pava yaêlishay*

PRÓLOGO

A malgamando imaginación y reflexión, el querible Antoine de Saint-Exupéry escribió *El Principito*, una obra que se ha constituido en un puente universal que por generaciones ha venido conectado corazones y culturas. El escritor francés ha erigido un monumento más duradero que el bronce; firmó e ilustró a la acuarela una obra que lo ha sobrevivido y que pervivirá entre nosotros, porque el mensaje que transporta es atemporal.

Publicado por primera vez en 1943, ha sido ya largo el camino recorrido por esta obra que, entre las escritas en la lengua de Flaubert, es la más traducida de todos los tiempos. Ya son más de seis cientos las lenguas y dialectos que cuentan esta historia que, bajo el ropaje aparente de ser un libro para niños, se sumerge en temas muy hondos, como la amistad, el amor, el sentido de la vida y otras aristas de la condición humana.

La presente edición, en nivaclé, representa un decidido avance hacia el fortalecimiento de una de las preciosas y rutilantes lenguas indoamericanas. Traducir una obra de esta magnitud al nivaclé contribuye a su vitalidad, al tiempo que celebra la riqueza cultural de un pueblo organizado y muy orgulloso de su lengua, historia y cosmovisión. En las páginas de esta novela, el zorro dice al Principito que «lo esencial es invisible a los ojos». Esta máxima resuena con fuerza en el ámbito de las lenguas indígenas, donde las palabras suelen entrelazar lo tangible y lo espiritual, lo humano y lo natural, en una armonía que trasciende largamente las fronteras de lo lingüístico.

Que esta edición sea una celebración de la diversidad lingüística y una invitación a seguir trabajando por un mundo en el que todas las lenguas puedan coexistir, portando siempre el poder transformador de las palabras. Con sus páginas repletas de humanidad —y ahora también en nivaclé—, *El Principito* prosigue su viaje infinito, sembrando estrellas en el bullente y vivo firmamento de las lenguas del mundo.

Javier Viveros
Ministro-Secretario
Secretaría de Políticas Lingüísticas

AVANT-PROPOS

Entre imagination et réflexion, le bien-aimé Antoine de Saint-Exupéry a écrit *Le Petit Prince*, une œuvre devenue un pont universel qui relie les cœurs et les cultures depuis des générations. L'écrivain français a érigé un monument plus durable que le marbre ; il a signé et illustré à l'aquarelle une œuvre qui lui a survécu et qui vivra parmi nous, car le message qu'elle véhicule est intemporel.

Publiée pour la première fois en 1943, cette œuvre a déjà parcouru un long chemin et, parmi celles écrites dans la langue de Flaubert, elle est la plus traduite de tous les temps. Plus de six cents langues et dialectes racontent aujourd'hui cette histoire qui, sous l'apparence d'un livre pour enfants, aborde des thèmes très profonds, tels que l'amitié, l'amour, le sens de la vie et d'autres aspects de la condition humaine.

La présente édition, en nivacle, représente un pas décisif vers le renforcement de l'une des précieuses et brillantes langues indo-américaines. La traduction en nivacle d'une œuvre de cette ampleur contribue à sa vitalité, tout en célébrant la richesse culturelle d'un peuple organisé et très fier de sa langue, de son histoire et de sa vision du monde. Dans les pages de ce roman, le renard dit au Petit Prince que « l'essentiel est invisible pour les yeux ». Cette maxime résonne fortement dans le domaine des langues autochtones, où les mots entremêlent souvent le tangible et le spirituel, l'humain et le naturel, dans une harmonie qui transcende largement les frontières linguistiques.

Que cette édition soit un hommage à la diversité linguistique et une invitation à continuer à œuvrer pour un monde dans lequel toutes les langues peuvent coexister, toujours porteuses du pouvoir transformateur des mots. Avec ses pages pleines d'humanité - et maintenant aussi en nivacle - le Petit Prince continue son voyage infini, semant des étoiles dans le firmament vibrant et vivant des langues du monde.

Javier Viveros
Ministre-Secrétaire d'Etat
Secrétariat d'Etat aux politiques linguistiques

Ts'ishamesh jum yivaatsha ti janôclitelh'am nôque ti chinêlaneishi pa lhjunashch'e Pa Vatenach ti nivaêle lhêlishesh, pa velheesh juuc'in nôque uñ ti yaashchisham jaspa nomey pap'elh, nitif'apee na cotsjatiyish, pa nomey shta napi nivaêle yishi na Uñ Chaco. Nôque chiyisesh'e ôpis ti aêloñ papi lhechem'e nava yishi'yiey nan tuc'ae na cotsjaat, pa vooy nôqueesh, nôque chinêlaneishi, papi tasinôyesh ca nivaêle lhêliish yivan jayu pava nich'aê ti vaneifatsjanesh chi pava yashesh isis lhjunashch'e Pa Vatenach pa lhech t'ôtay'apee nan tuc'ae na cotsjaat pa vooyshane pava êa nachajjulh pava nintoyc'oya, pa lhjunash na vatmônlahajayash, pa vatencheyash chi pa lhjunash ti caañ papu papi chiyoyelhane ti lhc'utsfa'esh.

Pa Antoine Saint – Exupéry, pa lhech tôlha ti yisesh'e pa lhjunashch'e pa Vatenach, êaañ na nôðijoom pa yash'apee pava yaêlishay, pava vatashêlôfjes chi napi nich'aê. Noque vanqu'eifatsjanesh yashesh ti suyeshi pa shinfaycutesh êa yaaña ca shtavan atesha pa na'in, shtatolhâteysh joo lhpa êaslhiivte pa yaaña ca shtavomesh ti shtantôyi'eshch'e pa nich'a ti shtantô'ya, suyeshi êa mônlhaaesh yinjot coque lhjunashch'e ti chiyisesh'e. Pa lhech lhjunash noque ti chinêlaneishi Pa Vatenach ti nivaêle lhêlishesh, nilhnashaesh êa chinneifatsjanesh pa yaêlish, chi shta ti yômjatvatjulh papi nalhjunashvatc'oya. Nava yishi' noque vatqu'isjayanach shinaichavalhjat'in jayu, pa lhjunash pava shtanfaijanesh êasvaatsha chi pa shnoquesh'e na nalhuyish ti shnoovji.

Na lhcumjayash papi noyoñqu'e noque, napi lhavosesh ti vaniyitesh nôque vatcumjat'e na nivaêle lhêlishesh, nôclit ti chinoyesh ca yaêlish chi papin lhêlishesh. Pa lhjunash napi nivaêle velheesh, velheesh shta pa yichesh'e pava yivan'e noque cotsjaat, pa velheesh êaañ pa noyojesh'e cava nifaêjoom pa Saint – Exupéry. Ts'ishamesh ti javan noqueesh pa lhjunashch'e pa Vatenach yishi na'elh yaêlish, mônlheesh pa lhjunashch'e, tañ ti chiyovijatjulh pava lhjunash pava yifaijanesh papin lhêlishesh.

Ts'ishamesh lhaôm'a japi yic'ôðjlhanit nôque ti chinêlaneishi, lhja Secretaría de Políticas Lingüísticas yitsôt'ajesh na Paraguay napi lhech yijutseesh ti yôyinch'e pa tanefeneshel lhja PIAF (Pôle d'Ingenierie et d'Appui a la Francophone), chi lhja Alianza Francesa yi'e Asuncion pa yefenesh yiey pan t'aplhueshch'e na vatcumjayash'e noque; pa nash' e na nivaêle lhavtsateyish yefeneshch'etsham tatsa ti nich'a tôllesh'e coque chi papi yetônch'e ti, nintôlheyshijop pa tôlh'e êatajesha pa lhêliish, yivanshi jayu nôque vatcumjat pava maatas isis pa yaychavalhjat'in jayu shta.

Êa lhecha nôque vatqu'isjayanach êa nôyish'ajop êa jaspa nitôôivatic'oya papu, pa shinaychavalhjach'e yinjot ti yaashchisham papu ti vatants'aêlan, chi ti shinfaycutesh êa êasmôlhaaesh yinjôt êa shtavan pa t'avisiyash nava maatas.

Pierre-Christian Soccoja
Vatâchenach tôlh'e Francia yishi na Paraguay

Es un honor y una emoción profunda para mí presentar esta traducción del Principito al idioma Nivaclé, un paso importante para acercar esta obra universal a la rica cultura de los pueblos originarios de la región del Gran Chaco. Esta es una obra que ha tocado el corazón de millones de lectores en todo el mundo, y ahora, a través de esta traducción, los hablantes de la lengua Nivaclé pueden descubrir las lecciones y los encantos de este pequeño Príncipe que viaja por el universo en busca de respuestas fundamentales sobre la vida, el amor y la amistad.

Antoine de Saint-Exupéry, el autor de El Principito, nos dejó un legado que trasciende idiomas, fronteras y generaciones. Su mensaje sobre la importancia de ver con los ojos del corazón y la necesidad de conservar la capacidad de asombro, es tan pertinente hoy como lo fue cuando fue escrito. En este sentido, la traducción del Principito al Nivaclé no solo es un ejercicio lingüístico, sino también un puente entre diferentes mundos. Nos invita a reflexionar sobre nuestras propias culturas y nuestras formas de relacionarnos con el universo que nos rodea.

El trabajo de los traductores, en este caso los encargados de llevar esta obra al idioma Nivaclé, es una muestra de respeto por el idioma y por la gente que lo habla. La riqueza del Nivaclé, con su estructura única y su forma de ver el mundo, añade una capa de profundidad a los mensajes que Saint-Exupéry quiso transmitir. Es un honor ver cómo El Principito cobra vida en un nuevo idioma, manteniendo su esencia, pero también adaptándose a las particularidades de una cultura ancestral.

Quiero agradecer a todos aquellos que han hecho posible esta traducción, a la Secretaría de Políticas Lingüísticas del Paraguay que lideró el proyecto junto con la PIAF (Pôle d'Ingénierie et d'Appui à la Francophonie), y a la Alianza Francesa de Asunción que acompañó durante todo el proceso; a la comunidad Nivaclé que ha apoyado esta iniciativa desde el principio y a los lectores que, sin importar su origen o lengua, encontrarán en esta obra una fuente inagotable de reflexión y belleza.

Que este libro sea un puente de entendimiento entre culturas, un recordatorio de la importancia de la sencillez, y una llamada a mantener siempre vivo nuestro sentido de maravilla.

Pierre-Christian Soccoja
Embajador de Francia en Paraguay

C'est un honneur pour moi et une grande émotion de présenter cette traduction du *Petit Prince* en langue nivaklé, une étape importante pour rapprocher cette œuvre universelle de la riche culture des peuples natifs de la région du Gran Chaco. Il s'agit d'un ouvrage qui a touché le cœur de millions de lecteurs dans le monde entier, et maintenant, grâce à cette traduction, les locuteurs du nivaklé pourront découvrir les enseignements et les enchantements de ce petit Prince qui parcourt l'univers à la recherche de réponses fondamentales sur la vie, l'amour et l'amitié.

Antoine de Saint-Exupéry, l'auteur du *Petit Prince*, nous a laissé un héritage qui transcende les langues, les frontières et les générations. Son message sur l'importance de voir avec les yeux du cœur et la nécessité de conserver sa capacité d'émerveillement est aussi pertinent aujourd'hui qu'à l'époque à laquelle il a été écrit. En ce sens, la traduction du *Petit Prince* en nivaklé n'est pas seulement un exercice linguistique, c'est aussi un pont entre différents mondes. Elle nous invite à réfléchir à nos propres cultures et à notre façon d'appréhender l'univers qui nous entoure.

Le travail des traducteurs, en l'occurrence ceux chargés de traduire cette œuvre en nivaklé, est un témoignage de respect pour cette langue et les personnes qui la parlent. La richesse du nivaklé, avec sa structure unique et sa façon de voir le monde, ajoute une dimension de profondeur aux messages que Saint-Exupéry a voulu faire passer. C'est un honneur de voir le *Petit Prince* prendre vie dans une nouvelle langue, en conservant son essence, mais aussi en s'adaptant aux particularités d'une culture ancestrale.

Je tiens à remercier tous ceux qui ont rendu cette traduction possible : le Secrétariat des politiques linguistiques du Paraguay qui a mené le projet avec le P.I.A.F. (Pôle d'Ingénierie et d'Appui à la Francophonie), l'Alliance française d'Asunción qui a accompagné tout le processus, la communauté nivaklé qui a soutenu cette initiative depuis le début et les lecteurs qui, quelles que soient leurs origines ou leurs langues, trouveront dans cet ouvrage une source inépuisable de réflexion et de beauté.

Puisse ce livre être un pont pour l'entente entre les cultures, nous rappeler l'importance de la simplicité et de toujours garder vivant notre sens de l'émerveillement

Pierre-Christian Soccoja
Ambassadeur de France au Paraguay

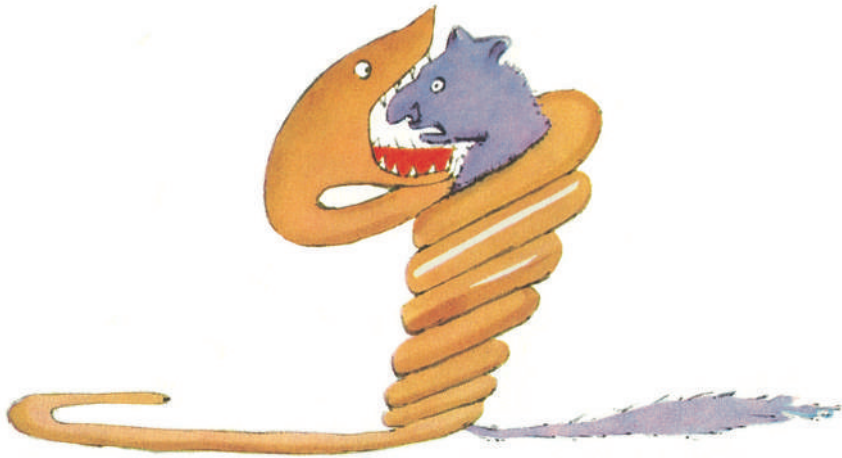
Chiyaychavalhshey pa Leon Werth

Taôvêlas avômjatelhch'eyam ti jêtonjop nôque vatqu'isjayanach ja nitaôvêlaja. Âaaj ca tolh'ejop coque: jô lhech jêtonjop nitaôvêlaja uj ti ts'iyoyelhane, yic'utsfa a'lheesh pap'elh yie na cotsjaat. Âaaj shta naelh tolh'ejop: jô lhech nitaôvêlaja uj ti yitôic'oya lhaôm'a, lhâmêleesh cava vatqu'isjayanjas t'ajuya papi taôvêlas. Âaaj shta ja'elh pu'janeeshi tolh'ejop: jô lhech nitaôvêlaja yi'e ja Francia, lhech yi'e yiclôyit pa yipcu', c'uy, chi ti ujesh ti suyeshi êa chinanshamitjat. Lha'maataj nintajulhsham cavôque ti jashinitjatelh'am ti tolheeshi ti jêtonjop jô lhech, jên nôqueesh ti jaichavalhshey nôque vaqu'isjayanach ja neçjôôc lhaphesh pan t'elhesh, taj ti vooy nôqueesh palha yomey ti nitaôvêlaja. Lhaôm'a japi nitaôvêlasa nôqueesh ôpis ti tolhey ti taôvêlasesh lhaphesh (lha'mataj ti ni'açloja papi yitoych'e pa lhjunashch'e lhaphesh).

*Jasclaneelhshaneam noque, jaichavalheshch'e
Ja Leon Werth
Lhaphesh ti neçjôôc*

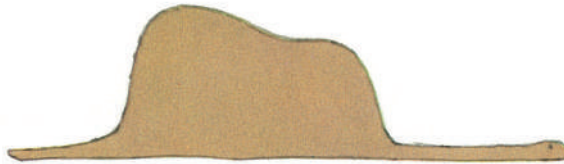
I

Ti ve'lha yôma yininôpes javan ja vatqu'isjayanach tchayey pa lhjunash pa yita' ni'velheesh ça chinnaasham. Chitchaych'e pa lhjunash pava llech chiyvan'e, uŷ ti êlam pa lhjunash pava chitchaych'e. Chinoclit pa lhjunash pa uŷ tos, yiêlatataj ti tuj pa suy yaêquiset.

Nôque lhajpeê noclit pa lhjunash pa llech.

Nôque t'ônash ca yishi ja llech vatqui'isjayanach: “pa tos yiêlatataj tim pa lhaijo', yiey pan tuc'a, tim atesha tan ca nintsômquiyan atesha. Nijooilhach'e, ti sasjop ça vi'sheey, yimô' p'alha yicheshch'e pava velha yôma jiveêlas yiey pa t'elhesh ti nôj pan tim atesha”.

Cajuqu'e ti jaichavallhch'een pa lhjunash pa llech tchichaych'e yishi' pa yita' pa ts'ôm ti tsitô'yish ti qu'isch'e pa jachenesh java na lhjunashvatc'oya yivanqu'isjavos. Ca vatjutsa ti jadibujoyan nôque lhjunash:

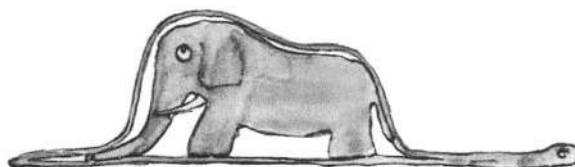
Janôêlitem coque jasnatesh japi nitaôvêlasa pa janiy'ôsesh ça nanjova'yem ts'ivee.

- ¿Ta lhayiaash t'em ça nasjova'yem lhca vatôtjôjij? – lhech yit'esh ti tsachajeshjulh.

Ca jasnatash (dibujo) nivatôtjôjij'a. Janoçlit taj jô pa lhjunash pa tos yiçlatataj ti tim atesha pa elefante. Pa lhechesh pa jasnatash ca'elh yidibujo pa tsi'sha ca tasham ca lhavuvat ca tos jaspa nitôic'oya japi nitaôvçlasa. Japi nitaôvçlasa suyeshi ça chinashinitjatam jum pa. Nôque lhjunash ca napueishi ti jasnatash yidibujo:

Japi nitaôvçlasa tsiyôjiesha ça javô'meshjop ti jadibujoyan'in taj, pa lhjunash pa fach'ee chi pa tasham pa tos, pa tsiyojeesha ça javôntôyitesh joo pa lhjunash na cotsjaat, pava tchichaich'e lhjunash lhapes, pava chiyitsjulheshch'e chi pa lhjunash pava yivo'yesch'e vatçaniscôtey ti chiyiseshe. Pa lhech tôlh'e ti javô'mesh ti jên taj ca nastoyesh jum ça jadibujoyan chi' ti chiyninjayan pa'na.

Ninasç'usinta'in ti ya'saseshch'e cava jasnatash taj, ca vatjutsa yidibujo taj pa chi' ca napueishi.

Japi nitaôvçlasa tança nitoic'oya tacha ti chiyasinoqui'em taj pana'in, pa vooy japi taôvçlas tançulhîôy ti chiyachajeshemch'eem ti chiyashinatjatam'in pana'in.

Pa noque lhjunash, pa jaç'alhtanesh ja'elh ti janeijatsjanesh lhech ti yivo'esh java tafayis. Jayôtay'apeen çlee na cotsjaat, pa lhech'e ti, jô pa tsitôfaçlesh na cotsjatiyish. Ja vatjutsa ti janeijatsjanesh lhech ti nilhjunashajulh ja China ja Arizona. Coque uñ ti ts'efench'e, jatôôlhsha yineyatsjanjayash ti jôvjiin lhja tafaay, lhayiaash ti lha'mataj papu ti vacuçlon'in ti tulh'in nitofacleyshicham jayu papu java lhech yitsates.

Nan lhavô'jesh na yimônlhajayash ti açloj japi nich'a tsitofaçleshane pa açloj japi jayasinôyelhshane. Cajuqu'e ti jôvji japi nitôvçlasa pa tsitôfaçleshane jô; taj ti ninich'aaesh pa ça yaichavalhjayashaesh japi lhech.

Meelh ti javatvanelh papu ti lhjunashjullh pa ninivaçletaa'in, pa jac'alhtanesh'in ti janôclitem ja vatjutsa dibujo jasnatesh, yinjôt ti jasclanshane'in. Jen ça nastô'ya ça yijo'a ça nitôic'oya jum pa'na taj ti yinjôt ti yit'esh'in ti yiclovalh'in: "vatôtjôjiy lhocoque". Pa çlet'ey ça yasinôqui'em ti lheck taj pa tos yiçlatataj, pa lheck yishi pa yita' nivelheesh ça chinôcjaam pa noçley'in jum shta nava çatiis. Pa ista'a ti javôôtjônjullh'in japi lheck, pa jasinôquiem pav'elh yiyoych'e ti yasinoqui: jasinôquiem pa chiyisnatesh vatp'oapee, lhca cincaysiyu'esh pelota chi pa lhjunashch'e papi lhçaanvaçles (politica). Velha ja nitôôvçlaja jayasinoyelh uñ ti nishamesh ti nitôfaçlesh pa velha nivaçle ti tôôitsejesh pava maatas tsishajop'in taj papi nitaovçlasa yasinoquiin.

II

Pa lheck yijunashch'e, ya'velhashane, ampapu ça yijo'a jô ça yasinôyelshane. Çaañ ca javatvanesh lhapesch, velha yôma yinçopesch'e noqueesh calhech, lheckeshch'e ti ya'saseshane lhja jovji' yie ja cotsjaat ompa ca nov'e lhey Sahara. Çaañ pa yivo'ya ja lhmotor lhja yitafaay pa yisasinachane. Eyti ya'velhashi shta lhja lheck tafaay, ampapu ca jatonocheelh japi yito'yish ti yisclanshane lhpa lheck lhjunash vatovjachiy, ompapu joo ça jatonocheelh. Yavisesh ti javôntôyitesh jum ti jasclanshane taj yivaatsha, uñ ti tavijatay ti chiyisclanshane. Ninastô'ya ça yamônllhaa jayu t'e, çatajesh ça lheck javaf'e, lhayiaash ti tiqu'it yinôôt çaañyam tajullsham taj atesha pava pu'jana yôma nalhus.

Ca vatjutsa' tullh jajo'jishane ja josôj, pa 1600 km ja t'aplhuey ja yitsaat lhapa' ti shalheey. Uñ ti ya'velhee ja jôv'e. Ava ça ômjâtelhey atovat'elh, ca lhjunash ti javatvanesh ti palha nalhu jayu, tsijat'otsjan ti jape'ya pa vat'ôjôj ti yit'esh:

- ¡Jatants'açlanesh'a..... asnateshyam pa dibujo'esh pa tashinshtaj lhôôs!

- ¿Chô?

- ¡Asnateshyam pa lhjunash pa tashinshtaĵ lhôôs!

Pa lhechesh pa ĵaneecham, ĵavatsavat pa ĵipĵôĵi'in nava yitôsĵey pa na ĵovalhshiin. Yishi yitôvat ĵa lhasnôyech jum neĉĵôôc ti ninant'atyish. Ĵanoĉlitelh'am ca lhjunash ĵa lhech ti ĵadibujoyan taĵ, lha'mataĵ ti tsitô'ya ca ĵadibujoyan ti niyijô'a ĉa lhjunashajulh ĵan lhjunash ti uĵ ti ĉa'vus ĵa lhech. Niyalhecha ĉa nitolhyi côque, ĵatolĵata ĵapi nitôôvĉlasa ti tsisasinatech'e ca ĵen taĵ lhapesch ti ĵavôntôyitesh ti velha yôma ĵava yininĉôpes, lhech ĉa ĵadibujoyan, ĵô lhecheshch'e tsisha ti ĵajônesch'e ca lhjunash pa fach'ee chi ca tasham cava tosis.

Ĵovalhshane, ĉa'vusyam ĵô lhech ti tanôĉlit. Aichavalhelhch'e ti ĵayeesh na ti 1600 km ĵa t'aplhu'ey ĵa yitsaat ĵan lhapa' ti shalheey pa vooy ĵô lhech neĉĵôôc ompa ca naan ĉa lhjunashjulh papu ti vacuĉlon'in, ninoĉlhasham shta ca nulhoĵ, chi ĉa nanyipcun chi ĉa nanyoĵayu, ninanjovay'in shta. Nilhjunashajulh pa neĉĵôôc ti t'astay'in ti yie pa tavashay, ey ti 1600 km ĵa t'aplhu'ey ĵa yitsaat ĵan lhapa ti shalheey. Meelh ti ya'isvatich'e, pa nich'aa ti isjopyam ti ĵayasinôy, pa ĵaniy'ôs:

- ¿She pa nôque lhôvesh'e?

Ĵô lhech yachaĵeic'oya ca yit'esh, yisclaneshi pa ninsitsenesh ti tasinoy, lhjunashjulh papu ti yaashchisham pa nifaĉ:

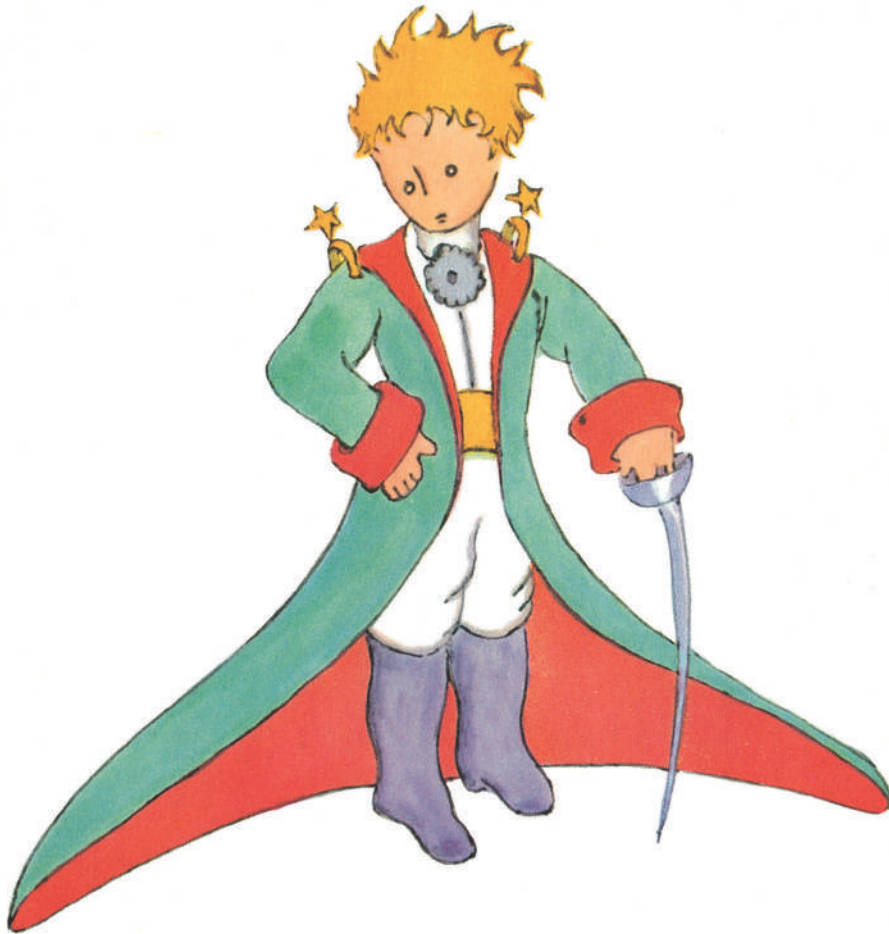
- Ĵatants'aĉlanesh'a...ĵajônesch'eyam yie pa lhjunash pa tashinshtaĵ lhôôs!

Meelhtinichintoyc'oyapalhaiyaashpana'intichitayojĵanesh,t'epa ĉa lhanfanasha ca chinatcavooyjulh. Lhamaa ti nichinlheĉlôĵesh'in taĵ pa noque lhjunash, lhaiyaash ti ch'apaey pa yitsaat, pa vatvafĵavat shta ĵa ĵov'e, ĵaicumeishi ca vatqu'isĵayanach yich'e yiĉapojque pa nôquee ĵa yivanqu'isĵavo. Pa ĵaichavalhch'e ti ĵavôntoyitesh na lhjunash na cotsĵaat, pava tchichaych'e, pava chiyitsjulhch'e chi pava vatĉaniscôtey, pa (niyisclaneshi) ti ĵanfaĉleem ĵa neĉĵooc ti ninastôyesh ĉa ĵadibujoyan.

- Ista, ¡Ajônesch'eyam pa lhjunash pa tashinshtaĵ lhôôs!

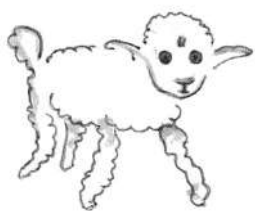
Ni'velhaeesh pat'seshi ĉa yijônesch'e pa lhjunash pa tashinshtaĵ

Nôque Ihjunash ja lhech ti jadibujoyan taj.

lhôôs, pa jachajeshch'e cava napu ôpis ti tsitô'yish ti jâjôneshch'e; ca yiêlatataj ti yape' pa tsisha ca lhjunash pa yich'e tasham. Pa tsitôyi'eshch'e ti yit'esh:

- ¡Ame, ame! Niyit'esh ça yivan pa elefante ti yishi lhêachi pa tos. Pa tos uî ti suy pa vooy pa elefante nintajulh'e pa tsuy'e cotsjaat. ¡a cotsjaat jôv'e tsuy'e, tsisha cava tiqu'icshane lhech yi'e.

Yasuyeshi pa tashinshtaj lhôôs.

¡Jatants'aêlanesh'a, ajôneshch'eyam pa tashinshtaj lhôôs!

Pa jâjôneshch'e ca lhjunash ca tashinshtaj lhôôs. Pa yiêlôvalh'in jum pa yit'esh:

- Nôque lhech ça nitayiashay. Asnateshyam paelh.

Pa jâsnatshem shta.

Pa ay'in ja yic'utsfa ni'tsopa, pa yisêlaneshi, ti yit'esh:

- Ava' ça ovalhshane, Nilhjunashajulh ca tashinshtaj lhôôs noque, jô pa lhjunashjulh ca jayanaî. Çaaj nava lhac'uê...

Pa jâsnatesh ca elh pa yapun shta, yiey ca lhjunash cava vatjutsa'.

- Lhano'apey. Yasuyeshi pa tashinshtaj lhôôs ça cajuach'e pava lhnalhus.

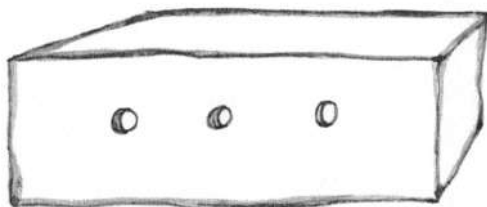
Pa lhechesh pa yapitojesh atesha, tsichaypajop taj ca nivoyemjulh ja yic'utsfa cava jâsnateshem lhaiyaash ti ch'apaan ja jentaî ça januque'eshane motor. Pa lhechesh pa qu'isch'ejop nishiy ca jâsnatesh, janôêlitem, pa jayeesh:

- Anôque lhashiy. Yich'e tasham ja tashinshtaj lhôôs jan lhen.

Pa tsitôyieshch'e ti yiê'usinat'in ja neêjooc;

- ¡Jô'ayaam, lhech'e joo noque, yivooijulh ca lhjunash can jen!
¿ Lheêlôjesh ti suyeshi jayu pa uî yitjataî ça nituj nôque tashinshtaj lhôôs?

- ¿Ta lhayiaash t'em?

- Lhayiaash ti vooy ña yicootsjat lhaçom'a ti tiqu'icshane java yi'e...
- Tajulhsham ñayu. Ña tashinshtaj lhôôs ña ñajut'ay tiqu'it shta.
- Pa tanjuyeshicham ti yiçlôvalh'in ña ñasnatshem pa yit'esh:
- ¡Ya ech, tajulhey...! ¡yah, ôpis ti yimô'!
- Pa noque lhjunashch'e ti nich'a tsitôfaçlesh ña vatenach.

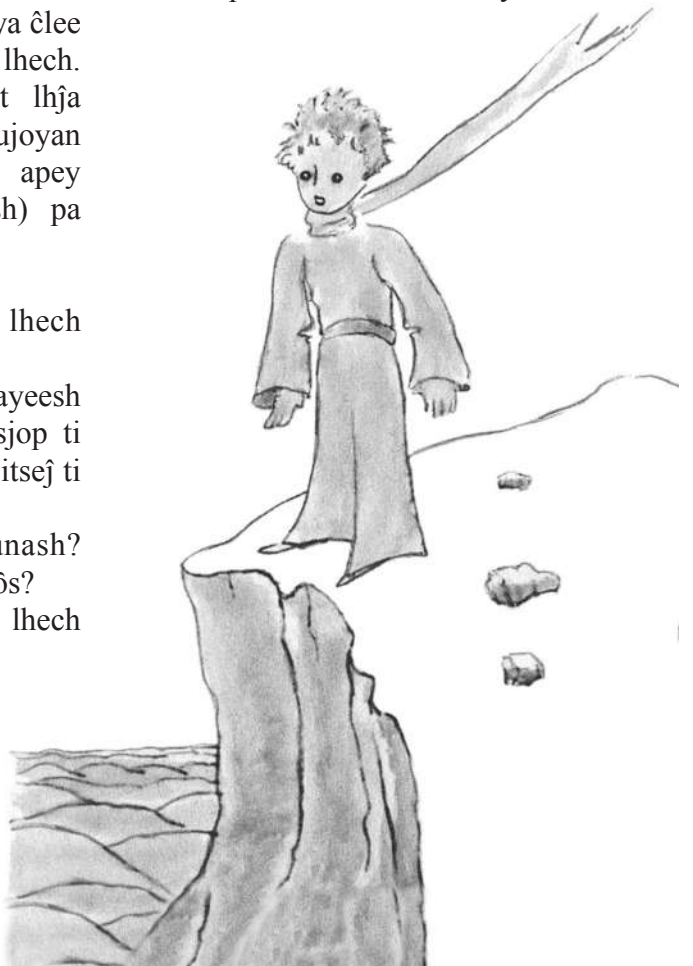
III

Cajuque ña yaplhueshch'e ti ñen tañ ça nastôyc'oya pa lhjunash pa tôlhshi. Ña vatenach, çôy'ôtsjanañ jum, velhach'e ti tay'ôtsjan'in, lhech ça ninpeeya'a cava ñaniy'osesh'in tañ yitsha. Velheey ti lhech ça nilhavaatshaa, lhetha nash'ecoya ti ñaych'ana, pa çaañ cava tsitôic'oya, pava ni'chintôôytaña. Lhnashesh cava tiqu'icleshane lhêlishay ti ts'efench'e ti jaspas tsito'ya çlee pa lhjunash pa tolhshi' jô lhech. Meelh ti yishi' lhtovat lhña yitafaay (tan ça yidibujoyan lhña yitafaay, t'astaay apey ca lhjunash, ninastoyesh) pa tsiy'ôsesh:

- ¿She lhey anôque?
- Lhey tafaay, lha lhech isjop ti yifô'yô. Yitafaay.

Ñatasavalhesh ti ñayeesh ti vooy lhña yi tafaay isjop ti yifô'yô. Pa lhechesh pa sitseñ ti yit'esh:

- ¿Yijo'? ¿Ta lhjunash?
- ¿lhtô'lhey nataney na vôôs?
- Ñech- ñasclaneshi ti lhech ñayeeshc'oya.

- ¡Yah, tam'ey t'e ça yijô'a!

Pa niçaaysiyuesh'in p'alha, jaalh pa janutem taj êlee lhayiaash ti niçavusach'e ti ya'saseshane lhja yovjachiy, sasjop taj ça chinançaaisiyu'esh'in coque ti javatvanesh. Pa velheesh yit'esh:

- Jôt'em ¿lhtôlhey yitsha na vôôs? ¿Ta lhey lhpa çatiis (planeta) lhtôlh'e?

Meelh ti japeyeesh coque pa nom ca yaychavalhjayash, jalheclojesh taj ça lhjunasha pa lhavtsaat, pa lhechesh pa janiy'ôsesh:

- ¿Avaatsha.... Lhtôlhey lhap'elh çatiis?

Ninasculh atesha; tsisha ti yiçloyan'in ja lhshatech pa yiçlôvalh'in jum lhja yitafaay.

- Niylheçlojesh ça atojeeshc'oya anoque ti lhovji' ...

Pa lhechesh pa uj ti yaychavalh'in, lhjunashjulh papu ti tsomaat. T'acumeyschi ca yinch'e lhçapojque, ca jasnatshem tashinshtaj lhôôs pa yiçlôvalh'in p'alha, nitsopaesh.

Aychavalhelhey ca yijunash ti jôvlhashane ja tolhey t'e jum lhpa tojey çatiis (planeta) pa janiyit'apee ti janiy'ôsesh'in shta:

- ¿Neçjôôc, ta lhtôlhshi, ? ¿Ta yie pa ajpôyich? ¿Ta lhçaaajshi jayu na tashinshtaj lhôôs jasnatesh'am?

Çanom'esh ti yaychavalh'in pa yit'esh:

- Ca yaash ti tajulhey lhech ti lhanjutyiy lha lhashiy, meelh ti tulh'in, isjop jayu ti lhajpôyich'esh na tashinshtaj lhoos.

- ¡Lhech lhjunash! Ça asçlantaçeshi taj pa jajut'ay jayu shta pa niyôc chi lhapa ça atsemaçc'oya jaspa ôcfa'esh'in pa nalhuçlay.

- ¿Ça yôcfa'in?! Nivelhaaesh ca yipe'ya côque!

- Ça ni'ôcfataja, lhech jayu nashch'een pa suyjulh ça navcuçlôn'in...

Ja yic'utsfa niçaisiyu'esh'in ca jayeesh.

- ¿Ta lheçlôjeshi ça nôçji jayu?

- Nit'e, ninnôçlhaa.

Pa lhechesh pa vanunach'e ja vatenach ti yit'esh:

- ¡Nisuyajulh coque, ja yicoostjat tiqu'in!

Pa yinesh'apee ca yit'esh, pa lhech ça yitaçshin'in êlee:

- Pa ça nôçtaçshi tan ça tojach'e jum.

Pa vatenach ti yi'e lhpa asteroide B 612.

IV

Pa lhech lhjunash ti tsitôya timaa pa lhjunash pa tôlh'e cotsjaat, jalheçlojesh ti eshey nite'aajulh pa jpôyich, çatajesha ça naash çlee.

Côque ninastoyiyjat lhaiyaash ti ôpis ti tsitôya ti çaaĵ pav'elh çatiis (planetas), cotsjates tc'açjulh na cotsjaat shnov'e. Çaaĵ lhpa lhey Jupiter, Marte, Venus, nava lhech chiyeyiansha'ne, pa çaaĵ shta pav'elh açloĵ, çaaĵ pava tiqu'icshane, pa çaaĵ pava taviĵatay ca chinvaney opasha taĵ ça chiyovalheshey pava t'ajuya ti yishalhinata pa'na (telescopio). Meelh ti yivan lhapa papi yitô'yish ti yovalhsham na nalhuyish pa yeyian. Pa çaaĵ pa lhqueyesh, yijutem lhpa lhniscôte. Nan lhjunash ti yivan lhapa noque yeyinanesh, "asteroide 3251".

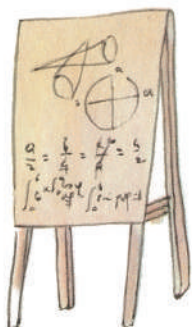
Ĵalheçlojesh joo jô lhech vatenach ti tô'lhey pava lhech tiqu'icshane çatiis, caaĵ lhpa lhanquey asteroide B 612, lhpa lhech yivaney lhapesch pa vantôyitesh na nalhuyish tolhey pa Turquía pa yinçôôp 1909, pa lhech yichenesh lhpa t'ajuya telescopio, pa velheesh atesha ti chiyvaney.

Pa lhech vantôyitesh na nalhuyish, lha'maataĵ ti nôçlit lhpa yivan yiey pa uĵ vate'ayashvane (Congreso Internacional de Astronomia),

ampapu ça velhaa ça nu'eshch'e pa lhech, teya pa lhjunash pava t'uyĵatshiyis. Ĵôpisesh ti lhech lhjunash ĵapi nitôôvçlasa!

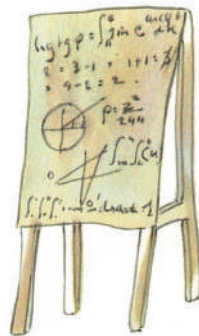
Can yaash ti tajulhey lhech ti nijooylhach'e ti chiytô'yey lhpa lhech asteroide B 612, pa lhçaanvaçle turco t'un'in palhçliishiyiôĵi'eshapapi lhchifas ça nijôneshch'e pa t'uyĵatshiniyash papi Europeos.

Pa lhechesh, ti 1920,
yi'eshi paelh congreso,
pa llech vantôyitesh nava
çatiis ve'lheesh nifaç pa
lhjunash ti yivan, pa açloj
papi yivo'yemjulh pa
lhjunash ti nôçlit, pa llech
nichinçacu'esh t'oyish'e
tôlh'ejop ti isis pava
vuych'e t'uylatshiyis.

Ĵanfaĉlelh'am ca lhjunash lhpa lhech asteroide B 612 pa niyifich'elh'am lhca lhniscôte, tôlh'ejop ti ĵaychavalhey shta ĵapi nitôôvĉlasa. Ĵapi nitôôvĉlasa yen jum ti chi'yomĵatemey lhac'o pava toseyshi taĵ. Meelh ti yito'ya ti caaĵ pa nich'a ĉats'iyôyĵafa, tanĉa ve'lheesh ĉa nitôy'ôtsĵanesh pava lhavsuych'eshane yiey na lhjunash novoque vatĉoy'otsĵavos: "ĴTa t'ônashch'e ti tasinôy? ĴShe lheyis pava yiyôych'e ti yiĉloqui? Ĉataĵesha Ĵ Ĉa nanĉaaysiyu'esh pava ĉlajpoiĵai ca ninayjatvane pava na lhunashvatc'oya?" Jô' pa tsi'sha pav'elh ti tay'ôtsĵanesh'in, nichinaychavalhey taĵ yiey na lhjunash novoque vatĉoy'otsĵavos: "ĴTa t'ajôôĵ pava lhninĉôpes? ĴTa t'ajôĵ'e papi lhch'injavot/lhchiĉlavot? ĴYinuĉoĵ cataĵesha ĉa yijot'aĵ? ĴTa t'ajôĵqu'e lhpa niĉlan'e pa lhtata ti ve'lha nalhu ti t'acum'in?" Cavôque ti tsi'sha ti tay'ôtsĵanesh ĵapi lhech, yilheĉlôĵtaĵesh ĉa lhecheesh ĉa nantôfa'ĉlesh jum papu. Ĉa shtat'eshema pa nitôôvĉlaja coque: "Ĉaaĵ ĵa velha ĵpôyich lhasnôyech jum yuĉshane ĵava cotsĵatis, pa vooy ĵava vatovalhĵavtes yi'eyts'ivee ĵava lhôvôs nalhjunashishanevatc'oya pa ĉaaĵ shta ĵava ofota'as yi'apee ĵa lhôtôĵey," ĵapi lhech ninomĵatey lhtovat pa lhjunash pa ĵpoyich.

Vooy joo êa chinte'eshc'oya: “Êaaj ãa velha jpôyich uã ti t'un'e, millones lhpa nojaam.” Pa lhechesh pa ê'usemch'e ãayu pa yiculhch'e ãayu tatsha: “ãJech, uã ti is poque jpoyich!”

Êa shtanfacileem lhon coque: “ti shtantônt'ajesh ti yijô' ti êaaj pa chiyvan pa necjooc vatenach yi'e pa cotjaat ompa êa nov'e, pa lhech nisuya'e, êa'vus shta chi ti yen êa niêaajem pa tashinshtaj lhôôs”. Japi lhech nitaovclasa tan êa nitôyc'oya chi ti têacuãanesh ãayu, lha'maataj êa nipeyach'e, “ti vooy jô lhech suyeshi pa tashinshtaj lhôôs” nôllet taj yamsha coque ti yijô'qu'e ti êaaj pa lhech; jaalh ãayu pa tculhãanesh atesha papi lhech nitôôvêlasa pa yit'esh ãayu ti ojiêlay monlheesh ti êastôôvêlas tolh'ejop pava shtasinoqui. Taj ti êa shtat'esh c'oya papi lhech: “ãa cosjaat ãan tô'lhey ãa vatenach lhech lhpa asteroide B-12.” Pa tanêa niêacuqu'e pa tanêa nastan'in êlee! Yit'esh ãayu: Lhech pa lhjunash! isjop êa shtantô'yemc'oya ti lhetlha lhjunash tatsha japi lhech. Papi taôvêlas suyeshi ca nach'ana papi nitaôvêlasa.

Yijô êasvaatsha, ti shtantôyc'oya pa lhjunashch'e na vatmônlahajayash novoque nalhus, pa tsi'sha ti shtavatêlôqui'esh pava chiyitsjulhch'e. Isjop taj êa ãaychaych'e nôque yiey pa lhjunash ti tchichaych'e pa caaj pava chiyashjat'apee (cuentos de hadas). Pa noque ãayeesh taj:

“Êaaj lhôn lhaphesh pa velha vatenach yiey pa cotsjaat tiqu'it, eshey ti tajulh'e ti yi'e, pa lhech suyeshi jum êa niêaajem pa velha t'iyôyãafa...” Vooy japi ôpis ti yitôyc'oya na vatmônlahajayash êa nôque yônashaesh pa tan êa natêacuãanesh. Niyit'esh taj êa chinêloqui'a êa chinetonch'e na yiqu'isãayanach.

Tsicha'vayey ti ninasê'usinat'in ti ãaychavallhch'een ãa yiyôyãafa. Velha yôma yinêôpesch'e nôqueesh ti ôpis ti tojeshch'e ti yichaaã ãa lhêlô' tashinshtaj lhôôs, ãen taj yamsha êa yiseshch'e ca lhjunash jalhech ãaspa yaaã êa nastovaêluqu'e. Ti êaaj pa vat'iyôyãafa yaash ti tajulhey pa yamsha'esh shta papi caajem, taj ti êa chinantovaêluey taj papi lhech suyjulh êa chinofisesh pa lhjunash japi nitôôvêlasa, papi lhech lhnasheesh ti yen êa nitô'ya pa lhjunasha'ne chi pa t'ajôjq'eshane pava matas. Êa ãaspa yaaã êa lhech lhjunasha,

jayêasha'ya java t'ajuya ti chiyininjayan vatvanqu'isjavos na lhjunashisha'ne.

¡Uj ti tavijatay ti velheeshcum jatô'lhesh'e ti jajôneshch'e pa'na, tôlh'ejop na yaplhuqu'e, can yaplhu'eshch'e ti lhnasheesh lhapesch ti jajôneshch'e ca lhjunash pa tos ti yape' chi ti yiyipcun ti jôjeçlay velha yôma yininôpes! Jáç'alhtanesh jayu êa jajôneshch'e yie ja lhjunash ti javan pa jentaç êa lhjunashajulh jum, taç ti niyilheçlôfesh êa yiçôôvjochi. Çaaç jayu pa tsivo'yeshch'e ti jajôneshch'e pa çaaç jayu pava tanêa lhjunashajulh. Taç ti niyaçate'esh êa lhjunashajulh jum pa lhjunash ti jajoneyjop taç, tiqu'it'esh atesha; ti nôquee, pa vatenach piteç apeç, vooy ti javan jô tiqu'it. Vooy jô ca lhjunash lhja t'uyjatshi tanêa nastô'yesh jô. Çaaç cava ê'astan'in pa tan êa nasvo'yeshch'e jumje taç ti niyaçate'eshch'e êa lhech lhjunasha. Yiyôôyjulh êa nasçajôsesh çlee cava janfaçlelh'am, avômçatelhch'eyam coque, teya taney ja yiyôôyjafa ti tiqu'icleshane atesha cava yashinitçatyam.

Javaatlheçlôçtaçesh êa yijunashajulh jô lhech, taç nilhech lhjunasha, vooy yivaatsha niyivan pa tashinshtaç lhôôs êa nôvqu'e lhpa lhashiy lhjan çasnatesh. Jalheçlôfesh ti palha yijunashjulh jayu japi nitaôvçlasa. Jalheçlôfesh ti palha yi'nitôôvçlaja.

V

Nava nalhus ti jaychalhch'een ca javan, çaaç shta cava nich'a ja'neyçatsjanesh ti lhjunash pa lhech toçey cotsjaat, yieç pa tôlh'e chi pa t'ajuçshi ti t'ôtaay jô lhech vatenach. Lhech lhjunashch'e, puçanach'e nalhus ti çaaç ca nich'a tsito'ya, lhech pa lhjunashch pava pitesch'e aaçjuy lhanquey baobabs.

Pa noque lhjunashch'e ti tolh'ejop ti yaychavalhaan pa lhjunash pa tuç jayu pa tashinshtaç lhôôs, tsiy'ôsesh ja vatenach:

- ¿Yijô t'e jum cava tashinshtas lhçles ti tuç cava tiqu'icshane aaçjuy?

- Jech, yijô.

- ¡Yah, uj ti ts'ishamesh coque!

Ninastôyeshc'oya pa lhayaash jô lheck ti yaychavalhaan pava tashinshtas lhêles ti tuj pava tiqu'îcshane aaçjuy. Taj jô lheck vatenach âaaj caelh tay'otsjanesh:

- Pa ta nintuja shta cava us, pitesch'e aaçjuy lhey baobabs.

Jayeehc'oya jô lheck ti vooy java lheck aaçjuy ti nilhechasham java tiqu'îcshane aaçjuy, java lheck us aaçjuy lhanquey baobabs pitesch'e, uschisham jum tc'açjulh java us vatishjanjavtes ti lha'ma âa chinchajey pava açloj elefantes tan âa nitif lha velha aaçjiyuc tôlh'elhjop ti uschisham jum pava lheck.

Ti tsipe'yeesh jô lheck vatenach ti jêtônc'oya pava açloj elefantes pa niçaaisiyu'esh'in jum.

- Ta nilhnashatajeesh âa chi'nanvatap'e pava elefantes...

Pa nijooylhach'e ti yaychavalhjop'in pa yit'esh;

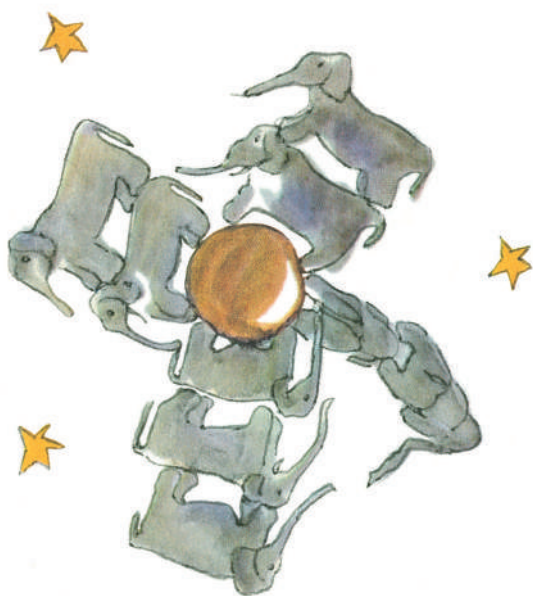
- Java lheck us aaçjuy tiqu'îcshane ti nich'a.

- Yijô ti lheck lhjunash. Taj ti... ¿Ta lhayaash t'em ti lhentajem pava açloy tashinshtas lhêles âa nituj pava pitesch'e aaçjuy lhey baobabs?

Pa tsicuulhjulh: "¡Lheck'e aven coque!" lheckem'e jum ja lheck.

Vooy yivaatsha jên taj jum âa nastôyc'oya pa lhjunash ti yaychavalhaan:

Pa lhcotsjaat jô lheck vatenach, âaaj'e lhaçom'a yiey nan lhjunash na shnav'elh cotsjaat, âaaj pava isis chi pava niysisa t'açlôôc, pa lhe'naa, ti tan âa lhjunashach'evatjulh shta pava lhtôsje. Pava isis lhtôsje tô'lha yitsha pava isis t'açlôôc pa vooy pava niysisa, pa tô'lha pava t'açlôôc niysisa. Pava

Lhtôsjey pava t'aêlôêê lhjunashjulh ti yimôji na cotsjaat yiey pan t'aplhuesch'e, yômjey pa nalhu ti tôlhshi lhpa velha, is ti tôôlh pa yovalhey na juncuêlaai. Ti chiyvan ti is lhpa nich'a tôlhshi, êatajesha isisshi pava lhôvôs isjop ti chiyin'atech'e ti vat'ychisham; taê ti, êa lhech taêa pava niysisa t'aêlôêê, pa suyeshi jayu êa chinantsooj tatsha. Pa cotsjaat yie pa lhavtsateyish pa vatenach aêloê pava yicôêtiyan'e ti tôlh'e, lhtôsjey pava us aaêjuy lhey baobabs, yiey nan lhjunash êa ni'chinantsoojtaêa ti nich'a tôlhshi jaalh jayu pa tif'apee pa lhech cotsjaat, pa lhechesh pa yômjichamch'e jayu pava lhfetatsiy, yicajomiyen jayu pa tiqu'it cotsjaat pa vooy pava lhech aaêjuy us, nivomjachi jayu pa lhech cotsjaat.

“Lhnasheesh êa chinfitjôyesh” yit’eshyam ja vatenach. “Meelh papu ti yivaêlhitesh ti vatêleesh ti nich’a nalhu, isjop shta êa ninêlesh’ôcji pa jpôyich, chiyisêlan jum ja cotsjaat. Isjop êa chinantsojqu’e pava us aaêjuy nich’a tolhshishane taê, java lhech caaê ti t’astayeshi’in pava lhôvôs lhaiyaash ti lhjunashjulh ti jôjeêlay tiqu’iêchisham. C’oojlhataê, taê ti tanetjôy shta”.

Ja vatenach niyôji’eshyi êa yisnatshem pa dibujo t’ajuya japi tôôvêlas jaspa nitôyc’oya jum pa lhjunash palhech ti tchayey. “Pa nalhu êa otaaytafelhshane- yit’esh ja lhech- nôque uê jayu êa nefenelhch’e. Êaaê pa nalhu ti isjop êa chinvomeshjop cum ca vatcumjayash; taê ti vooy ti lhech pava us aaêjuy, suyjulh ca chinanan’atech’e ca nit’ychisham nishiy. Ôpis ti chichaych’eyam ti caaê pa velha nivaêle ninancumjayu’in, pa lhech velhee pa lhcotsjatiyish, pa ninujumatsenesh pava pu’jana aaêjuy lhêles....”

Pa lhetlha janashesh’e java yiyôji’eshch’eyam ja vatenach ti jasnatesh ca dibujo. Lha’maa ti niyentaê êa yalhecha êa jayôjeeshch’eam coque, suyjulh taê pava us aaêjuy opasha taê ti nichintoya’ jum, pa chi’ shta ti suyjulh êa chinavcuêlon’een lha êatiis (asteroide) yishi’ na nalhuyish, pa istaa êa jayeesh: “ÿtaôvêlas, ach’anshelhyi cum cava us aaêjuy!” Pa lhech coque ti jen êa c’atoyjatelha, cava suyjulh êa lhjunasha êlech’e pan t’elhesh, taê ti ni’chintô’yey, lhech côque tolheyshi ti janiyitesh ti jajôneshch’e jaspa nato’yelha. Pa shi’neyjatsjanesh na lhech, ninôôlhjôney.

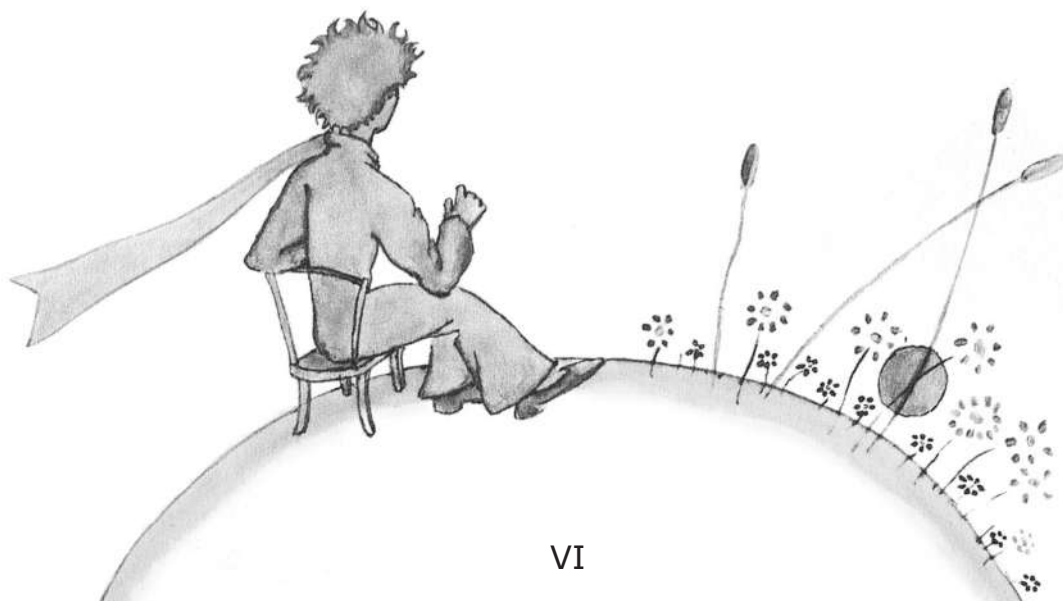
Jalheêlôjesh ti caaê papi tay’ôtsjanesh ta lhayiaash t’em ti lhapa’ ti issbane ca lhjunash cava us aaêjuy ti jadibujoyan, pa lhnasheesh ti jayeesh ti jachaêjulh coque: meelh ti jasnatesh nava us aaêjuy uê ti tsifayu’em pa yifanishesh’in shta.

Pava us aaçjuy lhey baobabs.

VI

¡Shum na yic'utsfa lhôôs, noqueesh tsitôyc'oya ca lhjunashch'e na lhamônlahajayash ti yiômêlôqui'in, caaj pa lhtaçshinjayash! Cajuqu'e ti ç'avanesh ti ya'shesh ti t'asvun ja lhjunash na nalhuyish ti nuut'in. Côque nich'aa ti tsitô'ya ti yichatjulheyshi nalhu pa lhteeshayam:

- Jên jum ti javan pa lhjunash ti palha yuy'in jayu na juncuêlaai. Ava' ca shtovalhey yiin.

- Suyeshi êa aschi'jop...

- ¿She pa êa chinaschijop?

- Êa nuytaj yiin na juncuêlaai

Vatjutsa ti lhanôyi'eshch'e coque ti lhaspeya'esh; pa lhanêaasiyu'esh'in avaatsha, pa lhteesh:

- ¡Yinjôt ti jalheêlôjesh'in taj ca jôv'e ja yicootsjat!

Yiey nôque shnov'e, shtantô'ya lhaôm'a ca lhjunash ti meelh ti nalhêachi yiey na Estados Unidos, chi' ja Francia lhech tolh'e ti tolhesh'e ti yuy na juncuêlaai. Isjop taj êa shtajochey cle

noqueesh ja Francia ça jaspa chinvan pa lhjunash, taĵ ti ey ti toĵey ja Francia. Pa vena lhjunash pa lhôv'e acootsĵat lhôôs lhnashe'esh ça chi'nasĉlansha'ne pa chiyc'uyĵat ĉlee pa vatc'ovaat jaspa chinĉlôvalh ca lhjunash ti yuy na juncuĉlaai yiey pa lhĉ'aplhuesh lhavaatsha papu ti yen ti yovalhey....

- ĵVelha ĵa nalhu cuarenta y tres'esh ti ĵavan ti yuy na juncuĉlaai!
Pa, nijooylhach'e ti lhteesh:

- ĵNatô'ya? Meelh papu ti niĉ'useem'in yaashesh ti tajulhey ça niĉlôvalh ca lhjunash na juncuĉlai ti yuy.

- Ĵa lhech nalhu niĉ'usaam'in ĵa'va?

Taĵ ti vooy ĵô lhech vatenach ninasculh atesha.

VII

Vooy ti yomey ĵa velha nôĵesh nalhu pa ĉaaĵ ca nich'a tsitoyc'oya shta ti ĵaychavalhch'een pa tashinshtaĵ lhôôs, pa c'ôĵlhãeshyam ti velheesh nôĉlityam ĉlee pa lhjunash pa lhamôn lhaĵayash ĵa vatenach. Pa ĉaaĵ ca tsiy'ôsesh, lhjunashjulh ti tolheysi pa uĵjaam ti ta'viĵatayem, ĵa lhech ĉanom'esh ti yaychavalh'in:

- Pa tashinshtaĵ lhôôs ti tuj pava uschisham ĉlee aaĉĵuy, pa tanintuja shta pava lhôvôs ĵLhech lhjunash?

- Pa tashinshtaĵ lhôôs tuj lhaĉom'a yiey pan lhjunash ti yi'van.

- ĵLhamaa t'e jum pava lhôvôs ĉaaĵ pava lheĉ?

- Ĵech, chi shta cava ĉaaĵ pava lheĉ.

- Lhech t'ema lhjunash, ĵtam'ey pa lhaiyaash ti tuj pava teey?

Pa ĵanfaĉlelh'am ti ninastô'ya yitsha coque. Yapitôĵ'in tôlh'ejop ti ĵentaĵ ça yisĉlanshane ĵa motor tôlh'ejop ti uĵesh ti sassha'neen. Ey ti, ômpa shta ça yivinôt'a pa lhaĉom'a côque ti tsômatshane pa yijunash.

- ĵTa lhaiyaash ti tuj pava teey, she pa t'ajuya?

Ĵanfaĉlelh'am ti ninatoya' yitsha pa lhaiyaash. Yapitoĵesh'in ti jasclanshaneen taĵ ĵa lhmotor lhĵa yovĵachiy, pa ĵavan ti taviĵatay

jayu êa jasêlanshane. Yamat'esh ti tiqu'itshi ca yinôôt monlhashi pa nivatlheeêlooĵ timaa ca yamonlhaa.

- ĴTa lhaiyaash ti tuj pava teey, she pa t'ajuya?

Ĵô lhech vatenach ninen ti ni'chinachaĵĵulh pa ti tay'ôtsĵanesh. Ĵaalh pa ĵanutajem lhĵa yitafaay ti jasêlantaĵsha'neen taĵ, istaa pa ti ĵayeeshc'oyaan ti ĵaculh'in:

- Cava teey ômpa êa nitô'lha, cha'lheesh, lhnasheesh ti lhêontavo'esh pava lhôvôs.

- ĴPa yijôô!

Pa cajuqu'e ti êanom, pa suyesh'in ti yit'esh:

- ĴĈ'aêacu'esh! Cava lhôvôs êaavsus, nisuyashane. Ĵava lhech tan êa nitaatshay pa t'astayem'in pa lhanfanash. Ôpis taĵ taney ti tatshaay lhaiyaash ti cava lheê lhech ti ta'vayem.

Pa ômpa êa yachafeshĵulh; tsisha ti ĵaychavalh'in: "Êa ninascooĵaĵeesh'e nôque, pa t'e pa ti'maa êa yifanishayivach ĵayu". Ĵa vatenach ve'lheesh tsisasinateshane cava yaychavalhĵanoê.

- ĴAvaatsha...yijô'am cava lhôvôs...?

- ĴÔma, ômpa êa yijô'ayam! Ôpis ti ê'aculh'in ateshana, lhnasheesh êa aêanom'a cum, êlet'ey êa yicum'e yitsha nava tsitsôt'ajesh matas yijôqu'e ti nichalhaaesh, suyjop.

Pa yaychavalh'in.

- ĴPava nicha'lhaesh!

Pa tsôvalheshane ĵa ĵachaj'in martillo, nava yipôêôtôy yômqu'e ca t'i yaêutshi lhĵa yovĵachiy, tsiêlôvalhesh'in lhĵa ĵovqu'e jasêlanshaneentaĵ taĵ.

- ĴÔnashĵulh ĵapi nitaôvêlasa!

Uĵ ti ĵavapen'in, teya ti tsi'yitesha ca yit'esh, taĵ ti ĵaniistanĵatesh, pa yit'esh:

- ĴT'astay'in pa lhteesh...! Ĵlhaêshenĵatvach lhaêom'a cava onash...!

Ĵô lhech nôêlesham joo ti vanut taĵ; yiêlôyan'in ĵa lhshatech, yifôôyĵat'in ĵa lhaviim ĵava lhayees êoĵiyasch'eshane.

- Tsitôfaêlesh ĵa velha nivaêle yi'e ĵa toĵey cotsĵaat, ĵô lhech nivaêle uĵ ti yuqu'in, ĵô lhech ni'velheesh êa nansits'ashi pa lhôvô,

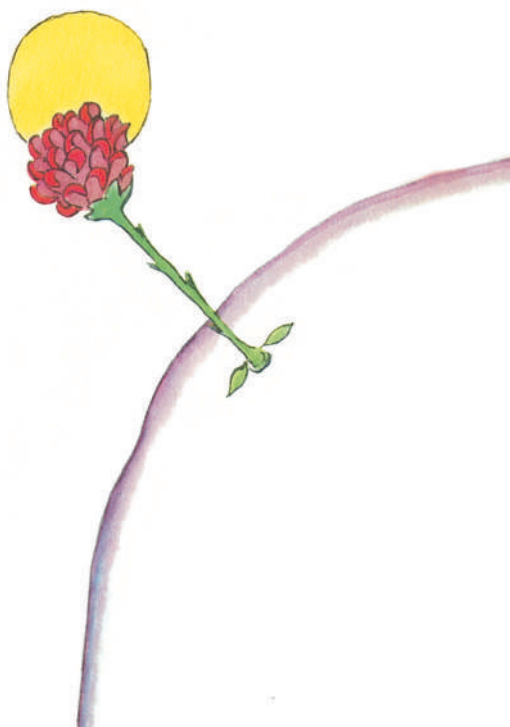
ni'velheesh êa ni'van lhpa êatiis, ômpapu shta êa nen. Lhnasheesh ti nitatpoyeshchisham ti lhcumjayashesh pava yômjatvatsham'in chi pava maatas ti niêlaneysiin. Jâ naluêlay ti yachajeyc'oyaan, yiey ca ajunash: “¡Yivaatsha niyôôlhjôn'in pa ti jayeesh! ¡Yivaatsha nivanêaêloqui, nichalhaaesh nava jasnatesh!”... côque yômjatey ti nunatsjanaĵ. Lhe'naa ti ni'nivaêlea t'oyish'e, ¡Shtôtaĵ'esh (hongo)!

- ¿Ta lhjunash?

- Shtôtaĵ'esh ca nivaêle.

Jâ vatenach vena lhjunashchisham tôlh'ejop ti ninench'e ca yonash'in.

- Êlech'e pan t'elhesh, aêloĵ pava yinêôpesch'e java lhôvôs ti yisnatesh shta pava lheê. Êlech'e pan t'elhesh, aêloĵ pava yinêôpesch'e pava tashinshtas lhêles ti tuj pava lhôvôs. ¿Pa niyijôa' jô, êatajesha chalheesh êa chi'nen êa chintôyc'oya jô nava lhôvôs ti vaniyitlhatam ti yisnatesh pava lheê jaspa yi'vayĵatlhavne? ¿Pa chalheesh shta ti chiyen êa chintôyc'oya pa lhaiyaash ti vatêlôneelhshane pava tashinshtas lhêles pava lhôvôs? ¿A'lheesh c'oya t'e jum coque pa lhcumjayash'e pava yômjatvatsham pa uĵ nivaêle yuqu'in? Jêch... tsitôfaêlesh lhĵa velha lhôvô yie ĵa yicootsĵat pa tsitô'ya ti tan êa nanêayeesh pa

tashinshtaĵ lhôôs ĉa nivômĵatsha'ne ĵCôque chalheesh t'e jum ĉa chinaychavalhaan?

Jô pa yuĉchisham, pa velheesh yit'esh'in:

- Papi yen lhpa lhôvô, lhpa llech ve'lha yishi na nalhuyish vanaĉshenelh pava ĉatiis, lhnasheesh ti isjop ĉa novalhey na vôôs ĵaspa ĉ'useem'in pa coque nayeemsch'e ĵayu. Pa yit'esh: "Llech pa yich'ein lhĵa tsitsôt'ajesh lhôvô..." ĵTaĵ ti ĉa nitujtaĵ pa tashinshtaĵ lhôôs lhpa lhôvô, pa uĵ ti ôôvteĵyam ĵayu lhאיyaash ti lhjunashjulh ĵayu ĉa nimaĉch'e nava ĉatiis! ĵPa... côque chalheesh t'e jum ĉa suyeshi ĉa chinasinoqui?

Ômpa timaa t'oyish'e ĉa nitesh. Pa yip'in

Palha tulh'in. Ĵansha'ne ĵa yimartillo; istaa yam lhĵa yovĵachiy ti sasshane'en, ista'a ĵa yivinĵayu chi pa vatvafi. ĵĈaaĵ ĵa tolhey lhap'elh ĉatiis, pa cotsĵaat toĵey, noqueesh yi'e na tsitsôt'ajesh yicotsĵaat, llech yie ĵa velha vatenach suyeshi ĉa chinshanat! Pa ĵayaalhsha ĉa nivômĵach'eyam, pa ĵechepĵalh pa ĵayeetshaan: "Lhĵa lhôvô lhĵan lhen piy ĉa nijumti'ey.... ĵasnatesh'am ĵayu pa lhashinuc ĵa aĉlô' tashinshtaĵ lhôôs pa ĵasnatschem ĵayu shta pa ĉa afayĵach'e lhavooj lhpa lhôvô.... pa...". Ĵaalh pa t'e pa ĉa yit'esh, ĉa yishanat ĵaspa ve'lhaa'eeshcum ĉa nasĉafiyanesh pa'na; pa llechesh pa tsicha'vayey ti yav'oĵey! Tasta'in pa lhjunash'e pa yitsaat yi'e pava vat'eĉ!

VIII

Ĵen ti ĵavôntôyitesh lhpa llech lhôvô. Yiey pa lhcootsĵateyish ĵa vatenach caaĵ taĵ pava lhôvôs taĵ ti t'e pa lhjunasha'ne, velheshch'e atesha pava napu lhsashayesh ti tôvôy taĵ, na'yi'e pava llech pa ômpapu ĉa novalhshane ĉa nasvunshane. Lhnasheesh ti nich'a nalhu'in ti nôôĉl'in, yishi' pav'elh yiteeĵ pa vafshaam'in ti nuut'in... Taĵ ti vooy lhpa llech lhôvô yipĵayan'in ĵa vatenach vena lhjunash, tô'lha lhpa velha lhtôseĵ, pa ômpapu ĉa nitô'ya pa chitôlhesh'e, pa vooy ĵa vatenach uĵesh ti vanujumatsenesh ti nich'a yicôvĵiyan

lhayiaash ti nilhjunashajulh jav'elh ôpis ti nitôfaçlesh. Çatajêsha jayu êa nich'aaesh pa lhjunash, lhech t'e apey pava us aaçjuy lhanquey Baobab, tañ ti vomeshjop taacha ti vat'ichisham lhpa lhech aaçjiyuc lhose pa tô'lhesh'e tacha ti tôvôy. Ja vatenach yi'van ti lhetipa tôlhshi pa lhôvô jayu pa yilheçlôjtañesh êa lhech nitôlh'e jayu pava ni velhaa'esh ca chinvan; pa nitatshaa shta êa ni'nôôç pan lhjunash chi êa nômeyjop pa t'avisi, jôjeçlay tsisha'esh lhpa lhashiy'esh. Pa ts'ôm ti nôôç pan lhjunash chi pa tuc'a lhpa lhôvô chi' pa lhjunashi. Lhjunashjulh ti ninteesh êa lhapa'a atesha pa êa lhjunasha; yen êa nitônôçlitesh pa t'avisi. ¡Çavus tatsha ti, nich'a tastay'in pa lhjunash jayu, cajuqu'e pava nalhus ti yicheshch'e pa ts'ôm ti yômejop ti tanoçlit! ¡Ti nich'a nalhu, palha nôôçlhashi ja juncuçlaai, pa nôôç ti'maa pa lhasnôycheyash!

Lhpa lhôvô lhavaatsha ti vaniyitlhatam, lhpa lhech t'at'o'esh'in ti yit'esh:

- ¡Pa yijôô, nich'a janjat'o...avômjatch'eyam ti tsasôm nava yiyees...!

Pa vatenach nilha'ajulh ti yisvun pa t'avisi pa yit'esha:

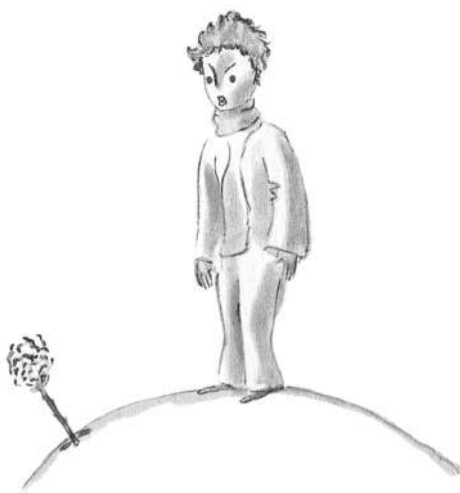
- ¡Uñ ti a is avaatsha!

- ¡Yijô'?- Yicualhjulh lhpa lhôvô pa yisvunch'e pa chiyt'esha —. Ey ti, tsivat'aselh vatjuulh na juncuçlaai. Pa vatenach nifaçlem lhpa lhech ti vanutlhavach çlee, tañ ti ¡Uñ ti yiç'usinat'in ti yivan!

- Jalheçlôjesh ti yômejop êa shtatsaçcun- yit'esh lhpa lhôvô -; êa avanquen tañ tane....

Pa vatenach t'e pa êa lhfanishalhavach, pa lhechesh pa vooy lhpa tô'lhôs t'ajuya ti chiyotsiyecham pa iseshi yinôôt.

Pa lhech lhjunash ti yiçômçlôquiesh'in pa lhnun-atsjayash, tastaayjulh. Velha pa nalhu yasinôqui pava yichatjulh lheç pa yit'esha pa vatenach:

- ¡Nôqueesh isjop ça
ninôm'in pava yiyjôs,
pitesch'e lhpônôquey!

- Ôm'e noque yicootsjat
pava yiyjôs – yicuulh pa
vatenach -. Ey ti, java yiyjôs
nintuj shta cava t'aêlôôê.

- Ni'yalhecha lhpa
t'aêlôôê – yit'esh yiculhch'e
lhpa lhôvô.

- Avômjatch'eyamcoque...

- Ni lhech'a taney ca
nasjova'yem pava yiyjôs,
lhnasheesh joqu'esh ti
ninasfiyshi ti faêtseshiin. ¿Çaaŷ'am t'e jum pa ca avatjatjulhyam
pa lhaviim?

“¿Lhanjovaayshi cava faêtsesch'e lhavimis? Tajulhey aven, chi ti
suyeshi nava chiycôvjiyan pa lhaviim– yaychavalh'in pa vatenach-
Anôque lhôvô uŷ ti taviŷatay ca lhjunash...”

- Ça tulhtaŷaan yiin ŷen taŷ pa ça asvuyanshi?... ¡Uŷ ti c'uy'e noque
cotsjaat! Vooy ja ŷatolhey yashesh ti isesh'e... taŷ ti yaychavalhch'e
ti lhech nôm'e ti tsisha ti lhtôseŷ'esh ti chiycôvjiyan chi' ti tan ça
nantôfaêlesh pa'elh cotsŷativshay, pa vô'meshjop ti tasinoy'in pa
vatsashinŷat'inc'oya
pa vatenach ça ŷaspa
natêavts'aêlayesh.

- ¿Ta' yi'e pa
lhvayjatjulhyam
jaya pa lhaviim?

- Ôpis taŷ na
ça nichaaŷ, teya ti
lhetlha nash'ec'oya
ti lhtasinôy'in....

Pa ve'lheesh vatsashinjat'in Jasper chinatcavts'acalayesh jum.

Pa lheck lhjunash, lha'maataj pa vatenach ti noclitem pa yijo'qu'e vatencheyash, yomey ti vaniistanesh'in lhpa lhjunash lhpa lheck. Tsi'sha pav'elh yaclishay a'lheeshtaj taj ti yashjat lhpa lheck, pa lheckesh pa nicha'vayey ti lheck ca ni'chi'nena yi'ey pa lhjunash ti vanquen taj pa lheck.

"Yaa! na taj t'e ca yu'eshch'e cava lhclishay – lheck t'onash ti nifaeyam -. Sasjop ca u'esha pa ti yit'esh'in papu, lhnasheesh ca ovalhsha'ne pa ansitsa'c'oya pa lhniish. Lhjo lheck lhovô tsitsot'afesh yiconat'e ja yicootsjat, taj ti ojiclay ca nomeylhac'oyam... Ti chaych'eyam pava us pava lhpônôquey chi pava yiyjôs suyesh'in jum ja vatenach ti tasinoy'in, pa nijooylhach'e ti tsitoyemc'oya pa Jaycavts'acalayesha timaa.

Jô pa lheckesh caclēcyi ti'maa:

"¡Yijôqu'e jô ti ninastoy'in ja lheckeshch'e! Isjop taj ca yiclovallh jum ja lhfanishlhavach pa yaajnataj ca tsi'shaa ca yich'anch'e pa lhasinonyash. ¡Lhjo lheck yiconat'eyam chi ti yiisiyan na yimônlhajayash! ¡Yaa! na taj ca yiclovat! ¡Ninastô'ya ca lhjunash ti ni'tsopa t'ema, yichenesh ti tsicloqui! ¡T'astay'in pa lhjunash cava lhovôs! Pa... vooy yivvaatsha yaniecjooc apey jô pa ninastô'ya pa lhjunash pa vatencheyash"

IX

Ĵalheĉlôĵesh ĵa vatenach ti voqu'eetsham lhapesch pava ôĵôĉlôs ti yichey'in peelh cotsĵaat ĵaspa yiĉlot, pa lhech tolh'esh'e pa t'otayĵayash. Pa lhech nalhu vachiyôf'e ti yisĉlan'e jum pa lhcootsĵat. Yisĉlan'apee jum pava napu uticuy tôlhch'ein pa itôĵ, pava lhech yinesh'apeen ti yicusiyanshiin pa lhoĉ ti nich'a nalhu'in. Ĉaaĵjem shta lhĵa velha utiyuc palha yimaĉch'e. Pa yisĉlan'apein shta atesha, pa yit'esh'in "tan ĉa ve'lheesh ĉa chintô'ya pa lhjunash ĵayu peelh nalhu..."

Ti chiyĉlôs'apee jum pava uticuy tôlhch'e pa itôĵ, tsi'sha ti tujaam pa tanĉa nifach'an, pa is ti tujaam lhjunashjulh pa itôĵ ti chiyhlônch'ec'oya lhĵa tajuya, tsisha ti is ti tujaam. Taĵ ti ĉasvaatsha ĉasnivaĉle ĉastiqu'iĉshane pa ta'vijatayjoom ĉa shtaĉlôs'apee ĵava uticuy lhe'naa ti ĉaaj pa nalhu ti suy.

Ĵa vatenach niĉ'useem'in ti nitsôôĵ pava yojesh'eshane tolhshi'taĵ aacĵiyuc lhanquey baobabs. Yilheĉlôĵesh ti tanĉa velheesh ĉa natpeĉley t'ôyisheey. Ĉava t'acumqu'een nava nalhus uĵ ti yiyôôyjulh taĵ. Pa lhech nalhu ti yôĵesh'eshane ti yotsiych'echam pa yinôôt lhpa lhôvô, tanlhataĵem ĉa nôp'in.

- Paacum – yit'esha lhpa lhôvô. Taĵ lhpa lhech ninculh.
- Paacum – yachajeyc'oya ti yit'esh pa vatenach.

Lhpa lhôvô velheesh vatsashinĵat'in shta lhayiasa ĉa yijô'a ĉa nisashin'in taĵ ti nintayiashay, pa ts'om ti tasinoy pa yit'esh:

- Yivaatsha uĵ ti niyiĉôĵôishay, avômĵatch'eyam pa at'eshpach'e ĉa avatĉ'usinat'in.

Pa nitôyi'eshch'e ti vooy lhpa lhech isschanejulh, pa mônlheesh ti yichaj'in pa yivayjatemjulh'in pa lhaviim pa nintôic'oya pa lhaiyaash ti isschane lhpa hôvô.

- Ĵech, yivaatsha qu'en taĵ – lhech yit'esh lhpa lhôvô -. Avaatsha natôya ti ya'lhech tôlhyyshi ca nintajulhey yifanishyivach, taĵ ti nôqueesh yaaĵ ĉa chinaychavalhch'een, chalheesh. Pa lhech lhjunash avitsha ti ninatoy'in yiey ca yijunash. At'eshpach'e ĉa avatĉ'usinat'in... pa yaaĵlhee na lhchaj'in. Ni'yasuyeeshi.

*Vanujumatsenesh ti yiçlôs'apee
pava utiyuc tôlehch'ein pa itôj.*

- Taʔ ti, pa lhaviim...
- Vô'mesh ti c'asashin'in vooy ca lhaviim iseshch'een ti tulh'in ts'efench'e ʔayu. Yivaatsha ya lhôvô.
- Vooy ʔava yaçquisetes...
- ʔalheçlôʔesh ti ʔayajulhjulh ʔayu pava napu çataʔesha pu'jana tinvos, ʔen shta ça nastôfaçlesh pava çlajpôijay; ʔalheçlôʔesh ti isis. Pava lhech ta'nôtayiy'in ʔayu... vooy avaatsha a'tôʔey ʔayu. Pa vooy ʔava suy yaçquisetes, ninasjova'yem, çaaʔ nava yipônôquey.
- Pa nôçlitem pava yichatjulh lheç. Pa nijooylhach'e ti yit'esh:
- Yaaʔ ça acaju'aeshch'e atesha ti lhanfaçyam ti lhoc ʔayu. Ôpis ti lhavaçlhisham avaatsha ti lhen ça meey pa toʔey, ofisʔach'e noqueesh.
- Lhpa lhôvô, nunatsʔanʔa, ninteesh ça chinvanesh ti yip'in.

X

Pa lhech yomey pa yi'e pava çatiis pava lhanquey asteroides 325,326,327,328,329 chi lhpa 330. Yiʔôchich'e ʔaspa vantôyitesh, ʔaspa çaaʔ shta pa pitôʔesh'in.

Lhpa vajutsa yi yomey lhech yivan'e pa lhçaanvaçle t'uyʔatshiyesh cava ts'ayôjishane çlat'eet chiynesh pa lhshaash pa yaçquiset, pa lhech yi'eshane pa lhc'ovat ta'ain, taʔ ti, uʔjaam pa lhech.

- ʔPaah!, lhech t'ônash pa lhçaanvaçle ti yi'van pa vatenach – ʔNômjooy nôque çatsichifa!

Pa vatenach taniy'ôsesh:

- ʔNitôfaçyish naapey, ni'velheesh aven ça nasvan?

Nintô'ya pa lhech ti vooy papi lhçaanvaçles yit'esha lhaçom'a papi nivaçle ti lhchifasesh.

- Antanc'uy ça ç'avan ʔô – yit'esh pa lhçaanvaçle, pa lhech vanunatesh pa nishamesh jum ti noqueesh ts'om ti çaaʔ pa lhçavo'esh ʔayu. Pa vatenach vooysha'ne taʔ pa ça nôv'e, taʔ pa cotsʔaat eshey taʔ ça ôma ça camômeey lhaiyaash ti tif'apee taʔ pa is lhçlovat pa lhçaanvaçle. Pa ista'a pa yi'e, vatsavat'in, pa lhech yulhôʔ, pa t'at'oon.

- Ca vatyôjjat ninvashan êa chinovesh'e yijuyish êa chint'at'oon – yit'esh pa lhêaanvaêle – yaaña êa lhech afanishaavach.

- Niya'ajulh, t'e' pa êa yifanisheesh – yicuulhjulh pa vatenach taj ti nintoyc'oya jô-, pitejeshch'e ca yôtaijayash pa niyimô' atesha...

- Noqueesh -yit'esh ja lhêaanvaêle- jayôjiesh'a êa at'o'on. Cajuqu'e java yincôpes jatôôlhshi ti ni yi'van papu êa nit'at'o'on. Jên jum êa javan papu cânt'a't'o'on !Paaêlap, at'o'on shta, jayôjiesh'a!

- Sasjopyam noqueesh – yit'esh pa vatenach, vapentaî'in.

- ¡Yaah! – yicuulh pa lhêaanvaêle - ¡Tajulhey! Ê'ayôjiesh'a êa at'o'on pa chi'shta êa yaaî at'o'on...

Yistan'in pa êa niteesh pa vatenach, pa t'epa êa lhfanishalhavach, lhayiaash pa lhêaanvaêle yen jum êa chinviâtanjulh pa lhanvaêleyash, êa chinanc'ashamem pa tanêa nasêlaneshi papi ninvi'jatanjulh. Yiey pa t'ônash pa lhech lhjunash. Taj ti lha'maataî côque lhjunash, pa lhech issa'ne pa ninôôlhjôneshts'ivee pava ti tayôjiîjanesh.

Ti jayiyôjiîjanesh... - yit'esh pa lhech – ti jayôji'a pa ê'afoquelhay lhanvaêle êa nivaatjônch'e pa ôjôêlô yinôôt lhavo' pa vooy pa ê'afoquelhay ninanê'ashamyam, nilhecha pa ê'afoquelhay êa nitô'lheysi pa nilhc'ayamjayasha pa lhanvaêle, vooy yivaatsha tolhyiyshi.

- ¿Isjop êa jôôvja'ne? – nijovayshi ti tay'otsjon pa vatenach.

- Jayôji'esh'a êa vi'shane – yicuulhjulh pa lhêaanvaêle, pa t'acum'oqui pa lhêlovat lhanvaêlevo.

Pa vatenach nitôyi'eshch'e coque. Pa lhech cotsjaat tiqu'in joo pa nisuyeeshi papu êa lhanvaêle'aesh, ompapu êa novalh'apee.

- Yinvaêle, - yit'esh – avômjatch'eyam na ê'aniy'ôsesh jayu...

- Ê'ayôji'esha êa atsiy'ôs – tatsha ti lhech yit'esh pa lhêaanvaêle.

- Yinvaêle... ¿She pa anvaêleesshjop?

- Jâtif'apee lhaôm'a noque– pa ninastan'in pa lhêaanvaêle ti lhech yit'esh ti yicuulhjulh.

- ¿Lhtif'apee lhaôm'a noque?

Pa lhêaanvaêle, t'apayey pa lhcootsjat, pav'elh cotsjativshay chi pava êatiis.

- ¿Lhaôm'a navôque? – ve'lheesh niy'ôsesh pa vatenach.

- !Lhaôm'a navôque! – yicuulhjulh pa lhâaanvaôle.
Pa ômpa ça nôj'eshane pa anvaôleiyash ;tif'apee na cotsjatiyish!
- ¿Niqu'isham'am shta nava çatiis?
- !Tatsha'an ti niqu'ishamyam'in! – yit'esh pa lhâaanvaôle –
lhayiaash ti niyen pa nivatê'ashamjâyasha.
Uj ti nitoyeesch'e coque pa vatenach, pa yiê'usinat'in. Ça yijô'a
ça uja' pa t'unaj lhavaatsha, pa isjop jâyu ça cuarenta y tres'aesh,

êatajêsha setenta y dos, cien, chi shta êa nomey êa doscientos'aesh êa ni'van ti yuy na juncuêlaai ti velha nalhu pa tan êa suyeeshi êa nic'uyjat pa lhc'ovat. Tôlh'ejop coque yalhatajêsh ti niê'useem'in êlee lhaiyaash ti yaychavalhey pa tiqu'in lhcootsjat ti yivôômlhach'e, pa lhechesh pa yivo'ya lhêachi êa niêaaĵ pa êa nit'alhesha pa lhêaanvaêle:

- Ĵentaĵ êa yi'van pa lhjunash ti yuy na juncuêlaai... anjutyi cêque ĵen taĵ...Ayôĵi'a na juncuêlaai êa nuy...

- Êa yiyôĵi'a pa ê'afoquelhay êa nifô'yô'ey nava lhôvôs yiey pa lhjunash lhpâ êlajpoyĵa, êatajêsha êa nachaych'e pa suych'e êatajêsha êa nivaatjônch'e pa ôĵôêlô yinôôt lhavo', pa ê'afoquelhay lhanvaêle ninasnatesh pa ĵayoĵeesha taĵ ĴShe papi tô'lha ti ninasnatesh pa ĵayoji'êsha taĵ, yivaatsha êatajêsha pa ê'afoquelhay lhanvaêle?

- Avaatsha tôlh'a – ninastan'in atesha ti lhech yit'esh pa vatenach.

- Yijô' ti lhech lhjunash. Lhnasheesh êa chinyôĵi'sha êa nastatesh yiey pa lhjunash ti isjop êa nasnatesh– yit'esh pa lhêaanvaêle. Pa vatvaêleyash isjop êa chintô'lhajop pa yijô' chi' pa isjop. Yiey nan lhjunash, êa ĵayôĵi'êsha papi yichifas êa nit'eêletsham pa tovôc, papi lhech vooyshane ĵayu pa lhfanishesh êa natêaatshay. Lhe'naa ti yasuyeshi êa chinôfisĵach'eyam pa ti ĵayiyôĵimĵayesh ti niyôôlhĵôney pava ĵayoĵeesha papu.

- ĴPa ta lhjunash ĵayu...ca ĵayalhesh'a taĵ na, êa nuy na juncuêlaai? – yaychavalhch'e pa vatenach, ni'velheesh êa nantôvaêluqu'e pa ti tay'ôtsĵanesh.

- Ĵanôêlit'am ĵayu ca lhjunash ti yuy na juncuêlaai. Ĵayôĵi'a ĵayu. Tanêa nitaastay êa nômtajeyjop, lhnasheesh pa t'ônashyam ĵayu pa yiêôĵôisha, nan yunaĵesh.

- ĴTa t'elheesh ĵayu cêque?

- ĴYaĵech!–yicuulhĵulhpa lhêaanvaêle, pa yijutsĵat ti yiêlôvalhch'e pa p'âjavch'e nalhus t'ajuya - ĴYa ĵech! Vooy êa...nômtajeyjop êa siete y cuarenta taĵa. Pa lhasvanesh ĵayu ti chinqu'ishamyam.

Pa vatenach t'at'o'on. Ninê'usinât'in ti êletc'o ya pa tayôĵijântajêsh taĵ ca nivan, lhech êa nuy na juncuêlaai, ĵaalh pa nitôĵ'in pa yit'êsha pa lhêaanvaêle:

- Ômpa ça elhcha'a ça yisnatesh na nôquee. Jôc jayu.
- Yaaĵ ça mô– yicuuĵ pa lhêaanvaĉle jô lhech uĵ ti nishamesh ti ĉaaĵ pa lhchifa'esh -. Yaaĵ ça mô. ĵC'aĉachenach jayu!
- ĵShe pa lhasĉachenach'eshjop jayu?
- ĵCa yivoyeshch'e!
- ĵTaĵ ti yiey na nôquee ômpapu ĉa chineyĵatsĵanesh pa yivoyeshch'e!
- Ômpapu ĉa nitôya côque – lhech yit'esh pa lhêaanvaĉle -. Jôjeĉlay ni'yôtayey lhaĉom'a ĵa nash'e na yinvaĉleyish, palha ya'cutsaaĵ, nintsulhĵaĉlôy pa ômpa ĉa nôv'e lhapa ĉa yôvĵatshiya.
- ĵÔpis ti ĵa'vaney yivaatsha! – yit'esh pa vatenach, pa yovalheyshicham peelh cotsĵaat -. Ômpapu shta ĉa na'um nôv'e...
- Ya jôt'em avaatshaa t'em ĉa avatĉlôvalh ĉa navoyeshch'e pava ajunash – yit'esh pa lhêaanvaĉle-. Côque yaash ti ta'viĵatay. Yashesh ti ta'viĵatay papu ĉa nivatĉlôvalh lhavaatsha, vooy ti chiyovalhey pap'elh uĵ ti c'ôôĵlha. Ĉa natôôytaĵesh ĉa avatĉlôvalh avaatsha pa yijôqu'e jayu ti atôôitseĵ.
- Lhech lhjunash, coque isjop ti lhfanishalhavach papu yiey pa ti yi'e. Nisuyeeshi ĉa nôque chimônĵha'aesh'e.
- ĵYa ĵech! yivaatsha niyĉacuĵanesh -yit'esh pa lhêaanvaĉle – ti ĉaaĵ lhpa am'ô lhac'utsĵa yiey pa yi'eshi'in na cotsĵaat; ĵape'yach'een ti tulh'in. Isjop taĵ ĉa aĉlôvalh, pa at'esha ca nivoyeshch'e pa lhjunash. Pa ô'yitesh'in pa lhavafi pa ĉa t'eelhtaĵesh'in, pa lhamônĵhajayash natsot'aĵesh jayu, tôlh'ejop ti ve'lha ti yi'nee, isjoptaĵ ĉa an'ate ĵaspa mônĵhaa.
- Yivaatsha niyit'esh ĉa yô'yit'in papu ĉa nivaf. - Yit'esh pa vatenach-. Tajulhey joo ĉa ĵayayne'e.
- Ôma- yit'esh pa lhêaanvaĉle.
- Taĵ ti vooy pa vatenach ôpis ti yivaĉlhitham pa lhoĉĵayaash, ninte'esh ĉa nomey ca ninutsĵayanlhavne pa lhêaanvaĉle, pa yit'esh:
- Ĉa entaĵ ĉa chinanĉ'asham'am tatsha, isjop taĵ joo ĉa yijô'ach'e pa lhtôyôĵijanesh. Isjoptaĵ ĉa asyôĵi'sha, ĉa yich tatsha nôqueesh. Jâlheĉlôĵesh ti noqueesh isjop ĉa jôc...

Pa lhêaanvaê le ninatculhjan, pa vooy pa vatenach, lhetipa ti yich.
- ¡Ya jôt'em, qu'etôn t'em êa ê'aâchenach'eesh! – yisitsenesh ti
yit'eshch'e pa lhêaanvaê le.
Pa lhech vanuntatesh ti uêesham pa t'unajesh pa lhanvaêleyash.
“Napi nitaôvêlasa vena lhjunasha'ne”, yit'esh'in lhavaatsha pa
vatenach ti lhetipa yich.

XI

Pa napu'eyshi cotsjatiyish ti yomey pa vatenach, lhech yi'e pa ve'lha yen pa vanunatesh pava maatas ti yivan:

- ¡Yah! ¡Yah jôt'em! ¡Nom timaa na yen ça nivatjonyich'e!
– yit'esh pa lhech nunatsjanaŋ ti yinvačleyan pa vatenach. Vooy papu ti nunatsjanaŋ yilhečlojesh taŋ ça lhačom'a pap'elh nivačle ti yen ça nivootjoch'e.

- ¡Nalhujooy! – yit’esh pa vatenach-. ¡T’e ja lhjunash lha ôtjôjijy!
- ¡Lhech lhjunash jaspa nits’isvunesh jap’elh pa nasvaçleyan!,
-yicuulhjulh pa nunatsjanañ. Tañ ti ampapu ça ninaashne’e.
- ¿Ta lhayiaash t’em? –yit’esh pa vatenach, lhayaash ti
nitôyi’eshch’e.

- Apôcôjeshvatjulh – yiyôji’eshemch’e pa nunatsjanañ.

Pa vatenach yipôcôjesham pa lhechesh pa niçlan’e çlee pa
nunatsjanañ lhpa lhôtjôjijy

“¡Jalheçlôjesh nôque ti ya’shesh ti çavus, nilhech lhjunasha ja
lhçaanvaçle jatolhey”, yit’eshlhavneen lhavaatsha pa vatenach,
pa lhech lhetipa ti yipôcôjesham’in pa vooy pa nunatsjanañ lhetlha
nashesh’e yitsha ti yiçju’esh ti niçlan’een lhpa llhôtjôjijy, jaalh pa 5
minutos yicheshch’e lhetlhtañ pa lhfanihlhavach.

- ¿Ta ça lhanfanasha ça jaspa nancôôtshane lha vatôtjôjijy? –
niy’ôsesh pa vatenach, tañ ti vooy pa nunatsjanañ lhech ça ninpeya’a.
Papi nunatsjanas tsi’sha ti yen ça nipe’yach’e pava ça chinanshamesha
çatajesha pava ça chinôçlôjesh.

- Lhen jum ca yijunash ¿ava? – chiniy’ôsesh pa vatenach.

- ¿Ta lhjunash papu ti chiyenesh pa lhjunash?

- Ti chiyen papu lhech ti chitsivanesh ti yijo’ ti ç’asheh ti ya’is,
ya’velhe’eshey lha yuyjatshiy, ç’ashesh ti ya’açôjji’in pa ç’ashesh ti
yatôôitsey yiey noque cotsjaat.

- ¡Tañ ti a’velhee aven ti lhôv’e nôque acootsjat!

- ¡Anoçlityam cum ti t’asvun na yijunash!

- ¡Ya jôt’em! Jên jum na ajunash – yit’esh pa vatenach pa naaçjut
pava lhfatatsiy-, tañ ti, ¿she pa tô’lha côque? Ampa ça nitô’lha,
chalheesh.

Pa lhechesh pa yich pa vatenach.

“Yijo’qu’e jô napi nitaôvçlasa ti vena lhjunash”, yaychavalh’in pa
vatenach pa t’aplu’eshch’e pa t’ôtayjayash.

XII

Vooy peelh ta'vaych'e yomey cotsjaat lhech yi'e pa yôjanaĵ. T'ôtayey shta, taĵ ti ni'caju'ach'e ti lhech yi'e, pa vatenach nach'atesh pa uĵ lhtaĉshinĵayash pa yoĵanaĵ.

- ĴTa afanish'avach? – niy'ôsesh pa yôjanaĵ, pa lhech ĉanom'esh ti t'ajuy'e pava lhôjquey, caaĵ pava p'alha ti yimshi'shane pa caaĵ shta pava ĵôjeĉlay tapo'ojqu'eshane.

- ĴĈ'ayô! – yu' pa lhayalh ti tculhĵan pa yôjanaĵ.

- ĴTa lhayiaassh ti t'iyô'? – niy'ôsesh pa vatenach.

- Ĵaspa tsitôvaĉluqu'e cava maatas.

- ĴTa' lhey pa lhen ca antôvaĉluqu'e? - tay'otsĵanesh pa vatenach pa uĵ ti tĉavts'aĉlayesh.

- Ĵaspa tsitôvaçluqu'e ti ĵavapenyivach – yit'esh ti tatfaçlesh pa yoĵanaĵ pa tanjuyshicham.

- ĴShe pa lhavapenesh? – velheesh niy'ôs pa vatenach tôlh'ejop ti yen taĵ âa nefenesh.

- ĴĴavapenyivach ti yayôĵanaĵ! – yit'esh pa lhech, pa nit'ôyisheey âa ts'iseey.

Pa vatenach t'epa ca lhfanishalhavach, pa lhechesh pa yich pa yit'esh'in: “ômpa âa elhcha'a âa lhanfanasha: napi nitaôvêlasa, uĵesh, uĵesh jô, ti vena lhjunash”.

XIII

Ĵa yichatjulheyshi cotsĵaat ti yomey, lhech yie pa velha nivaçle lhavçashanaĵ; uĵ ti pitoĵ'in pa êlet'emaan âa novalhshane, ey âa natpoichisham âa jaspa nivan pa vatenach.

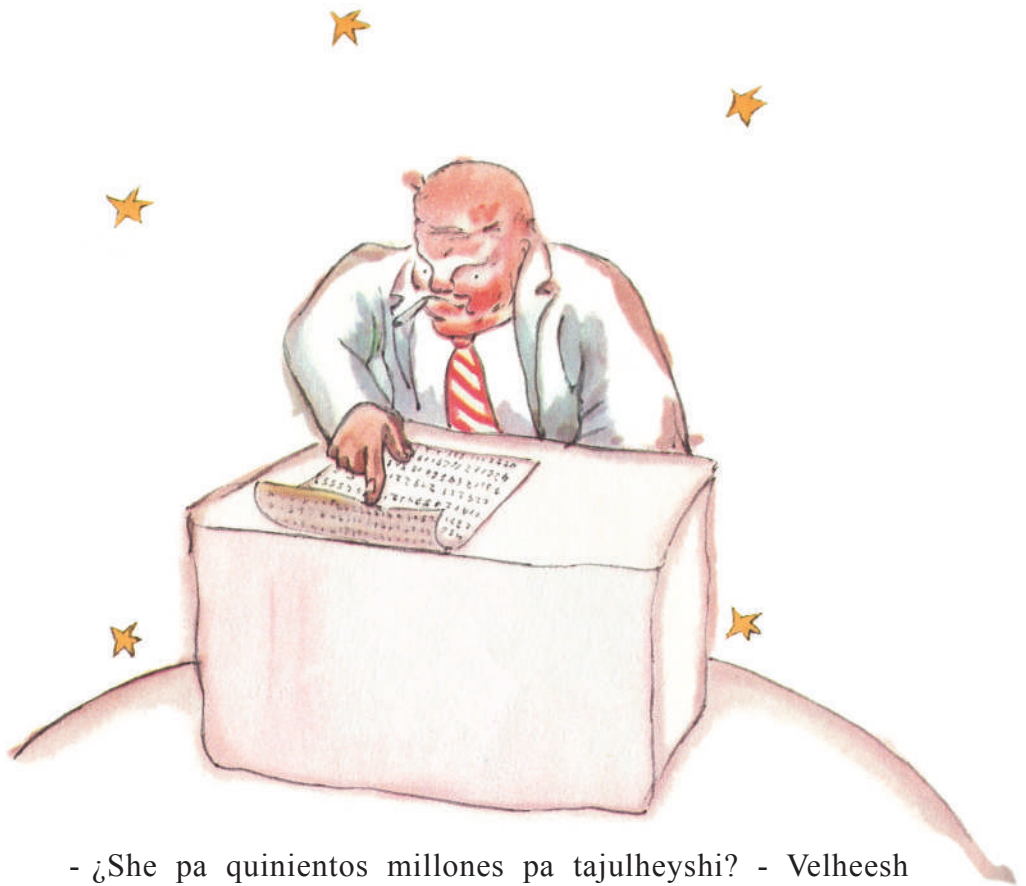
- ĴNalhujooy! – Yit'esh pa vatenach -. Pa yimaç lhpa yilhônshi.

- Tres yômesham lha dos pa cinco. Cinco yômesham lha siete pa doce. Doce yômesham lha tres 15 tajulheyshi. ĴNalhujooy! Lha quince yômesham lha siete pa tajulheyshi veintidós. Veitidos yômesham lha seis pa tajulheyshi veintiocho... Ni'yajulhesham âa ve'lheesh yitseçlôlhey..... veintiocho shi lha tres tajulheyshi treinta y uno. ĴChuu! Nôque t'ajôjqu'e na yôm'evatsham quinientos un millones seiscientos veintidós mil trescientos treinta y uno.

- ĴShe pa quinientos millones pa tajulheyshi?

- ĴYah!, Ĵjôjeçlay lhech amônle'e? Quinientos millones cava... ĴChuu, ĵaalh pa ninastôich'e, uĵesh apey ti ĵaicum'in! ĴYivaatsha niyats'iseey pa niyalhechach'e papi çloquiĵanĵas!... dos yômesham lhpa cinco pa tajulheyshi siete...

- ¿She pa quinientos millones pa tajulheyshi? - Velheesh tay'ontsjanesh pa vatenach, jô lhech ninvoomlhavach'in tacha ti çaaj pava tay'ôtsjanesh.

Pa nivaêle lhavêashanaĵ lhechesh pa tapôichisham:

- Cincuenta y cuatro yinêopesch'e ti noque jôv'e pa pu'janaesh atesha ti chiyômateshyic'oya na yicumĵayash. Ĵa vatjutsa' veintidos yinêopesch'e ĵan t'aplhuqu'e ti noque nat'e ĵa ve'lha tinvo' pa uĵ ti sitseĵ ĵaalh pa yichatjulhesh ti tsiêôjôsĵatesh ĵava ê'atsjuulhtaĵch'een. Vooy ĵa napu'eyshi, once yinêopeshch'e, tôlheyshijop ti tsiêtsu'in. Pa êletey êa vacuumâĵshane, lhayiaash ti nicamômaayam êa yachâĵch'een na lhêaavju. ¡Yivaatsha niyats'iseey! Vooy ĵa pu'janaeishi... ĵna pu'jana'eishi lhech avaatsha nôqueesh!... tajulhsham, quinientos un millones...

- ¿She pa tajulheyshi pava millones?

Êô lhech nivaçle lhavçashanaÿ yivan ti tan êa nichinan'ate, pa lhechesh pa yôyitesh ti tculhÿan:

Millones tajulheyshi ÿava tiqu'icshane ti chiyvaney'in yiey na vôôs.

- ¿Lhafçatas?

- ¡Ame, ÿava tujaamshane!

- ¿Shnacuvÿatas lhçles?

- Ame. Vooy aven nava ts'ayôÿishane yaychavalhÿat'in papu chi ti yôôlhÿonÿats'ivee ÿapi ninancumÿayuvatsham'in. !Yivaatsha niyôôlhÿon'in pa ti ÿayeesh pa ômpa êa yicamôminatc'oya pav'elh ca yaychavalhey atesha!

- ¡Yah, lhech ÿava çatiis!

- Êech lhech ÿava çatiis.

- ¿Pa ta afinishesh pava quinientos millones çatiis?

- Quinientos un millones seiscientos veintidôs mil setecientos treita y uno. ¡Noque t'ajôôÿ jô!

- ¿Pa ta afanishesh pava lhech?

- ¿Ta yifanishesh?

- Êech.

- Ampa. Lhnasheesh ti tsitso't'ajesh

- ¿Çaaÿ'am pava çatiis? ¿Natsôt'ajesh?

- Êech.

- Ey ti ÿavan canaa ÿa velha lhçaanvaçle ti...

- Êapi lhçaanvaçles ampa êa nivan êa nitso't'ajesh...tsisheem pa lhanvaçleyash. Nilhjunashajulh papu ti çaaÿem pa'na papu ti chiyinvaçleyan.

- ¿She pa lhtôolhsha ti çaaÿ'am pava çatiis?

- Êatôolhsha ti ÿaspa ya'açôÿjiin.

- ¿She pa lhtôolhsha ti a'açôÿjiin?

- Êaspa ÿaiçashaya pav'elh çatiis yiey nan lhjunash ti yivan papu chi ti nich'a lhpa chiÿi'van.

“¡Pa' yijô! Nôque lhaichavalhÿanyashjulh taÿ çlee ÿa yetseÿ” yit'esh'in lhavaatsha pa vatenach.

Taj ti, lhetipa ti niy'ôs'in:

¿Ta afanishesh ti lhôovjachi ti âaaj'am pava âatiis?

- ¿She papi yitsôt'ajesh? –yit'esh pa nivaçle lhavçashanaaj.

- Ninastôya.... Ampapu âa nitsôt'ajesh.

- Ya ech, pa tsitsôt'ajesh t'em, lhayiaash ti javatjutsa'esh ti jaychavalhey côque ti yifanishyivach.

- ¿Pa ta'julhey'am côque?

- ¡Lhech aven lhjunash! Ti lha'van lhpa ve'lha ts'ayôjiin utej pa ampapu âa suyeeshi, pa natsôt'ajesh lhpa lhech ts'ayôjiin utej. Âa avan pa cotsjaat lhôs pa ampapu âa nitsôt'ajesh ca niteyiyesh, lhasnatesh jayu pava aqu'isjayanjasjop pa natsôt'ajesh ti'maa. Ti lhavatjutsa'esh ti âaaj pa aichavalhjayash pa anôôçlhanitesh'avne, pa natsôt'ajesh. Nava âatiis tsitsôt'ajesh, pa âaajyam tôlh'ejop ti ampapu âa nivatjutsaesh âa naichavalhey âa ninetonesh ca nitso't'ajesh.

- Jech, lhech lhjunash– yit'esh pa vatenach - ¿pa ta afanishesh nava lhech?

- Janujumatsenesh. Â'atsjuulh'in pa jachajeshch'een ti â'atsjuulh'in

- Yicuulhjulh pa lhavçashanaaj. Ni'c'ôôjlhaa ¡Taj ti vooy yivaatsha niyiçlôqui'a!

Pa vatenach âaaj pav'elh yitanesh pa lhetlha nash'ec'oya ti tasinoy'in:

- Âa niâaajyam ja yi'vovo pa jaçlôpjalheshch'een na yi'vo. Vooy çanâaajyam lhpa lhôvô, isjopyam âa jat'ovas'oqui pa jachaaaj jayu.

¡Taj ti vooy avaatsha sasjop âa achaaaj nava âatiis!

- Côque sasjop, taj ti isjop ti jan'e pa peso'vat.

- ¿Ta yich'e côque?

- Yich'e ti qu'ishes'e, janshi' ja vatqu'isjayanach lhôs yiey nan t'ajôôj nava âatiis pa jasçlansha'ne pa c'uyjateishi shta.

- ¿Lhnasheesh côque?

- ¡Nayach'e!

“Çavusch'e côque”, yaichavalh'in pa vatenach. “Ey ti ç'usch'e shta. Taj ti lhech âa chalhaaesh.”

Pa vatenach âaaj pava matas yaichavalha'an, pa venach'eshane, nilhjunashajulh pava yaichavalhey papi nitaôvçlasa.

- Yivaatsha – yit’esh’in pa lhech- Ćaaŷyam lhja velha lhôvôyuc jôtsiyeh’etsham ca yinôôt nava nalhus. Ćaaŷyam shta java pu’jana uticuy tôlhch’e itôj java lhech yinjôt ti jaĉlôôs’apeeshaneen velheesh’in lhca semana, pa nôquee shta lhja palha vô’meshjop ca itôj ti tôlhch’e; taŷ ti nivomesh ti jaĉlôôs’apee shta lhayiaash ti ampapu ĉa nitôya pa lhjunashch’e jayu. Java lhech nichalhaaesh, ĉaaŷ ca tô’lha, java yi’uticuy chi lhja yilhôvôyuc nichalhaaesh ti ĉaaŷyam. Taŷ ti vooy avaatsha ampa ĉa atôôlhsha pava aĉatiis, chalheesh...

Ĵa lhavĉashanaŷ yentaŷ ĉa nitasinôy taŷ ti t’e pa t’e ĉa niteesh.

Pa c’ôôjlheem pa vatenach ti yich.

“Yijôqu’e jô, napi nitaôvĉlasa, ti vena lhjunash”, lhech yit’esh’in lhavaatsha pa vatenach pa lhech tôlh’e ti yich shta.

XIV

Vooy pa velha nôjesh cotsjaat ti yomey t’e ja lhjunash. Ĵô lhech velha ti yashesh apey ti t’iqu’itc’oya jav’elh. Tajulh’e atesha lhpa velha itôtaŷ chi panyiĉlôvalh. Ĵa vatenach nintôya pa lhaiyaash ti lhech yi’e pava lhech, yishi na vôôs, yie pa cotsjaat am’e pa jpôyich pa ampapu ca lhech nôv’e, lhnasheesh lhpa velha itôtaŷ chi pan yiĉlôvalh. Taŷ ti, yaichavalhjop’in:

“Ôme’esh ti lhech papi yoolhĵots’ivee nôque nivaĉle. Taŷ ti a’lheeshc’oya taney ca lhjunash ti javanesh ja lhĉaanvaĉle, chi’ ja vanunatesh pava lhavanjas, chi’ ja lhavĉashanaŷ, pa noquee ja yôjanaŷ. Ca lhcumjayash jô lhech nivaĉle nichalhaaesh. Meelh ti yitujatey lhja lhavitôtaŷ, lhjunashjulh ĉa nich’a ninôĉleishi lhpa ĉatiischi pa lhjunashjulh shta ĉa nich’a nitôôlhshi lhpa lhôvô, vooy ti yimĉat, lhayiaasha ĉa nimo’ lhpa lhôvô chi lhpa ĉatiis. Is côque vatcumjayash pa yijô ti nôôĉ ti is, lhaiyaash ti nichalhaaesh”.

Meelh ti yômey, pa uŷ ti yisĉlaneshi ti yiĉju’ ja itôtaŷ lhavo’:

- ĴNalhujooy! ĴTa lhayiaash t’em ti lhamĉat lha avitôtaŷ?

- Vatyôjijât tatscha – yicuulhjulh pa yiêlôvalh lhpa itôtaj̃.
¡Nalhujooy!

- ¿Ta t'ônashch'e pa vatyôjijât?
- Chi'namêat lha itôtaj̃. !Tulhjooy! Pa velheesh yitseêlôlhey shta.
- Ya jôt'em ¿Ta lhayiaash t'em ti velheesh lhtujatey shta?
- Vatyôjijât tatscha- yicuulh pan yiêlôvalh lhpa itôtaj̃.
- Ninastôic'oya- yit'esh pa vatenach.
- Nisuyeeshi êa chintôyac'oya – yit'esh pan yiêlôvalh lhpa itôtaj̃.

Pa vatyôjijât, vatyôjijât tatscha. !Nalhujooy!

Pa yimêat shta lhpa lhavitôtaj̃

Pa yiêlesheshch'e lhtaco pa lhavômêajavo c'ayôôi yuêlesh.

- Na yicumjayash ũj ti tanetjoy. Vooy lhapesch nilhech lhjunasha;
jamêat'in lha itôtaj̃ ti nich'a nalhu'in pa jatujatey'in ti nuut'in. ¡Ja
nalhuêlai ti jayichay'in pa vooy ti tulh'in is ti jamô'in.

Pa... ¿chinvaich'aêlaj̃ pa vatyôjijât?

- Ama, nilhecha aven êa nitolheyshi coque, ¡ja vatyôjijât
nichinanvaich'aêlaj̃, taj̃ ti vooy na cotsjaat nich'eesh ca lhjunash, -
lhech yit'esh pan yiêlôvalh lhpa itôtaj̃-. Yinjôt cava yinêôpes ti jô
pa faêtsejch'en ti tatvach'ãjshi na cotsjaat, taj̃ ti vooy na vatyôjijât
nichinanvaich'aêlaj̃.

- ¿Pa ta lhjunash?- yit'esh pa vatenach.

- Ava ca lhjunash na cotsjaat ti tatvaich'aêlaj̃shi lhaêom'a
tajulhsham'in pa un minuto, pa nintajulhsham lhpa velha segundo êa
yichay. ¡atseêlôlhey'in pa jamêat'in shta ti un minutoch'een.

- ¡Êavusch'e coque! ¡Yich'e ti noquee yiey na acootsjat un
minutoch'e pa velha nalhu!

- Lhan'e pa niêavusach'eyam jô coque -yit'esh pa itôtaj̃ lhavo'-.
Lhaiyaash noqueesh opis ti velha jiveêlach'e ti shtatôlhesh'e ti
shtasinôy'in.

- ¿Velha jiveêlach'e?

- Jech, treinta minutos. ¡Treinta nalhus! ¡Tulhjooy!

Pa yitseêlôlhey shta lhja lhavitôtaj̃.

Na yicumjayash uĵ ti tanetĵoy.

Ja vatenach ê usemshi ti yiêlôvalhesh ja itôtaj lhavo ti yôfisjach'e chi ti yivoijateshch'e pa vatyôjijât. Yaichavallhch'een pa lhjunash ti yen ti yivanesh'in ti yuy'in na juncuêlaai pa na yichaaîshiin pa lhe'ovat, pa lhech yentaî ça nivanqu'efen.

- ¿Natô'ya coque? Yivaatsha êaaj ca tsitôya lhanfanash jaspa chint'ichay pa ti t'elhesh ti lhteesh...

- Yinjôt ti jên taj coque- yit'esh pa itôtaj lhavo'

- Isjop ça chinvoijateshch'e chi'shta ça chintaanvacleyan ti chit'acum'in- yit'esh pa vatenach.

- Na acotsjaat tiqu'in jum pa tajulhsham ça pu'janaaesh atesha ça ôs pa lhômjop jayu tatscha. Isjop ça ôtaich'een ts'am pa jaspa yinjôt jayu ça avan na juncuêlaai. Ça eetaîesh ça ichay pa ôtai'apee noque, pa lhavan jayu pa nalhu yie pa t'aplhueshch'e ti lhen.

- Côque a'lheeshyam-yit'esh pa itôtaj lhavo'- vooy can yijô ti jên lhech ti jamô'.

- Pa tança ninôolhôn'am pa'na – yit'esh pa vatenach.

- Ame, tan ça ninôolhôn pa'na- yicuulhjulh ja itôtaj lhavo'-.
¡Nalhujooy!

Pa yimêat lhpa lhavitôtaj.

Lhan'e ja vatenach velheesh yich shta, pa yaichavallhch'een pa lhjunash ti yivan: “Nôque jalheêlôjesh ti yapun taj jap'elh, ja lhêaanvaêle, ja vanunatesh pava yivan, ja yôjanaî chi ja lhavêashanaî. Taj ti, velha ti javan ti ni'nôolhônîts'ivee jô, tôlh'ejop t'e jum ti pitôjesh'in ti t'acum'e ca nintsôt'ajesh taj”. Yu' lhayialh pa vatenach, nacham pa lhtaêshinjayash pa yit'esh:

“Eshey ti velha shta jô lhech ti ts'iyôya taj. Taj ti, vooy ja lhcootsjat tiqu'in apey pa nintajulh'e papi napu'...”

Taj ti ja vatenach êaaj ca ninteesh ça nanfaê, lhech ti noych'e taj pava mil cuatrocientas'esh ça nivan ti yuy ja juncuêlaai lhayaash ti yomeshch'e taj pava veiticuatro horas ça nivan'in coque ça lhech monlhaae.

XV

Ja velha yôma cotsjaat ti yomey pa vatenach 10 esh ti yashc'oya jav'elh ti uŷ. Lhech yi'e pa vellha c'utsaaŷ yiisshi pava us vatqu'isjayanjas.

- ¡Pa jech, lht'ôtaisha'ne! -yit'esh pa c'utsaaŷ ti yivan pa vatenach yi'apee pa lhavanqu'isjavat, pa lhech yu' lhayialh. !Tojey pa lhnashch'een!

- ¿Ta lhtôlh'e?- tai'ôtsjanesh pa c'utsaaŷ.

- ¿She pa yit'esha na lhech vatqu'isjayanach lhanô' pa câclec shta?

- Niy'ôsesh shta pa vatenach-. ¿She pa lhô'veshanee, she pa lhasnatesh?

- Yivaatsha javôntôyitesh na cotsjatiyish- yit'esh'in pa c'utsaaŷ.

- ¿Ta lhjunash papi vantôyitesh na cotsjatiyish?

- Lhech papi têtôjôishayesh pa nitôfaçlesh pa yi'e pava tovjôî, pava tovjôî lhêles, pava us'e yitsates, pava uticuy shi pa cotsjaat am'e pa'na.

- Ê'usch'e côque-yit'esh'in pa vatenach-. !Ts'ôm ti javan papi yijô joo ti caaŷ lhcumjayash! Pa yiêlôvallhch'e pa nash'e pa lhcootsjatiyish pa vantôyitesh. Ni'velheesh câ yivan pa cotsjatiyish câ noque tuê'aa.

- Uŷ ti is na acootsjatiyish. ¿Caaŷ pava us tovjôî?

- Naopalhjunash, ninastôya coque- yit'esh pa vantôyitesh pa cotsjatiyish.

- ¡Yah!- yit'esh pa vatenach, pa nitôyieshch'e-. ¿Tam'ey pava uticuy?

- Ninastôya shta coque- yachajeic'oya ti yit'esh pa vantôyitesh pa cotsjatiyish.

- ¿Vooy pava us yitsates, pava tovjôî chi pa cotsjaat am'e pa'na?

- Nitjuyesh, ninastôya shta.

- ¡Lhteesh aven ti lhavôntôyitesh na cotsjatiyish!

- ¡Yijô ti lhech lhjunash!- yit'esh pan vantôyitesh pa lhcootsjatiyish, taŷ ti niyîfôchich'een, niyotaayshane, pa ampapu shta câ nijôchich'eyam câ jâspa nanfaçyam pa lhjunash. Papu ti

vantôyitesh na cotsjatiyish sasjop ça na nôpeçshiin ça natsjulh'in pava yitsates, pava tovjôi, pava uticuy, pava tovjôi chi pava am'e pa'na.

Papi vantôyitesh na cotsjatiyish sasemjop ça na nôcjiin. Pa lhech mônlhee pa lhavanqu'isjavat pa tach'anc'oyaan papi lhavosesh ti yijôchich'een. Niy'ôs'in pa yises'h'een pava yivan chi pava chaych'e. Ti çaaj pa ti yench'e, pa tayôjijanes'h ça chinventoyitesh jum lhôofoishiniyash pa lhavoesh ti yijôchich'een.

- ¿Ta lhayiaash t'em?

- Lhayiaash pa lhavoesh ti yijôchich'een ça ninvoijatajeeshch'e pa nifaç pa yicôçteyan jayu nava vatqu'isjayanjas yishi pa lhjunash pa cotsjatiyish. Pa lhech lhjunash shta pa yijôchich'een ça nashjat'apeetaj ça niyô'.

- ¿Talhayaiaash t'em?- tai'ôtsjanesh pa vatenach.

- Lhayiaash papu ti yetsej napuqu'e pa lhtôvat pa vooy pan vantôyitesh pa cotsjatiyish suyey ça nanshi ti napu' pava uticuy, omeesh ti velha taj joo.

- Tsitôfaçlesh ja velha lhech lhjunash – yit'esh pa vatenach-, jô lhech tança isa' taj ça nijôchich'e'am.

- Lhech lhjunash. Ti yijo' ti têtôishayesh pan yijôchich'een na cotsjaat chi' ti chiyvnasham ti yivo'yeshch'e, pa lhechesh pa velheesh chivantôyitesh yiey pa lhjunash ti yi'van.

- ¿Chiyijôchi'ey pan chayey?

- Ame, côque uñ ti tavijataitañ. Papi lhech chit'aalhsha ça ninôêlit pa'na ça jaspa yaañ ça chinâcuesh. Yiey nan lhjunash, ça nivantañ lhpa uñ utiyuc, pa chit'aalhsha ça nanchaañ pava utes t'iyas.

Yalhatañesh pa vantôyitesh pa cotsjatiyish ti ê'usem'in pa yit'esh:

- ¡Avaatsha atoñc'oya! ¡Avo'esh ti lhjochich'e nava cotsjativshay! Atôlhesh'e tatsha, ça achayeyam pa lhjunash pa acotsjaat.

Pan vantôyitesh na cotsjatiyish nic'at'eishi pava ôpis ti yisesh'een pa yitsjofinatshi pa lhavanqu'isjavo. Pa chaich'e ti vooy papi lhavosesh ti yijôchich'een yinjôt ti chiyjutsjat'ec'oya ca lapiz ti chi'yisesh'e, nich'alhaa chiychenesh pa ninvômqu'e yiey nan lhjunash pan yijôchich'een ti çaañ pava nôêlit jaspa nichinâcuesh pa yit'esh.

- ¿Lhech'e? tai'ôtsjanesh pa vantôyitesh pa cotsjatiyish.

- !Yah ech! ja yicootsjat -yit'esh pa vatenach- niy'asham ja lhjunash teya ti tiqu'it. Pu'janayam java uticuy tôlhch'e itôñ, napu java ninvômesh ti tôlhch'e ja itôñ pa velha lhja palha vômesh; tañ ti ampapu ça nitôya pa lhjunashch'e jayu...

- Tan ça êhintôya pa lhjunashch'e jayu- yit'esh'in pan vantôyitesh pa cotsjatiyish.

- Çaajyam shta lhja velha lhôvôyuc.

- Vooy cava lhôvôs nisuyeeshi ça yiisselh'e.

- ¿Ta lhayiaash t'em? !Isis aven!

Lhayiaash cava lhôvos çaañ pa yôj'eshane.

- ¿Ta yich'e côque ti çaañ pa "yôj'eshane"?

- Ca lhjunashch'e nava cotsjativshay- yit'esh'in pan vantôyitesh pa cotsjatiyish- nava lhech vatqu'isjayanjas chiyanshi yashesh ti is pa tôlha pa aêloñ papi yen lhayiaash ti nichalhaaesh. Lhpa utiyuc nivelheesh ça nivômji pa lhjunash ti yi'e , tan ça nitay'e pa yi'e chi' pa uñ tovôc tan ça nim'e. Yivaatshaelh, yivosselh nava cotsjativshay, qu'iisselh'e pava matas nintay.

- Taĵ ti vooy pava uticuy vômesh ti tâlhch'e pa itôj isjop âa yalhataĵeesh âa nachaĵeshch'e ca nitechalhshi-yit'esh'in pa vatenach-
ĴTa yich'e ti âaĵ pa yôj'eshane?

- Pava uticuy âa yalhataĵeesh âa nachaĵeshch'e ti vômeshjoptaĵ istaaelhyam. Can yashesh ti tajulhey lĥpa utiyuc tâlhch'e pa itôj lĥch ti tanâa velheesh âa nivô'mesh pa yi'e.

- Taĵ ti, ĴTa yich'e ti âaĵ pa yôj'eshane? – yachaĵeic'oyaan pa vatenach pa lĥch nivelheesh âa nivômeshjop pa ti tay'ôtsĵanesh.

- Côque yich'e, ti yomey âa nivôdmĵi.

- ĴLĥĵa yilhôvôyuc yomey ĵayu âa nivôdmĵi?

- Ĵech, ĥech lĥjunash ĵayu.

“Lĥĵa yilhôvôyuc âaĵ pa yôj'eshane ĵayu – yit'esh pa vatenach – ey ti lĥnasheesh ĵava yichatĵulĥ lĥeĉ yiĉafiyan ĵaspa nitaatshayĵulĥ napi yie na cotsĵaat. !pa velĥee shta noqueesh, velĥee jô!” Nich'aa ti tanôichat'in ti talĥayiaash ti tay'e pa lĥcootsĵat, yivom'e lĥpa lĥôvôyuc, pa yit'esh pach'e ti tay'ôtsĵanesh:

- ĴShe pa lĥayôĵieshch'eyam nôqueesh, âa ĵaĵochi'ey t'e jum?

- Ĵa cotsĵaat yi'e papi nivaĉle uĵ ti tajulhey ca ta'neeyĵayesh – yit'esh pa vantôyitesh pa cotsĵatiyish.

- Lĥeĥesh pa yich pa vatenach pa yaichavalĥey'in lĥpa lĥôvô.

XVI

Lha napu'eishi yôma ti yomey, ¡lhech na êascotsjat!

¡Na cotsjaat shnov'e nilhjunashajulh pav'elh cotsjativshay! Chiytôya ti êaaj papi ciento once lhêaanvaêles (tan êa chinantôvaêlu'ey, japi yaêutshane lhêaanvaêles), siete mil japi vantôyitesh na cotsjaat, novescientos mil japi lhavêashanjas, siete millones y medio japi yojanjas, trescientos once millones japi yench'een pa vanunatesh pava cha'lheesh vatvanjas atesha, pa caaj shta papi dos mil millones nitaôvêlasa.

Êa jaspa shtantôya êlee pa tuc'a na cotsjaat, tsitôya ti vooy lhapesht ti jôjeêlay ompa pa nitselhetaj, suyeshi papi cuatrocientos sesenta y dos mil quinientos once yiêlôvalh pava itôtas jaspa nitujat'apee na cotsjaat.

Ti tofej ti chiyvaney pa uj ti is pa lhjunash ti tujqu'e, lhech êa lhecha pa vatêlôjâvat. Vatjutsa'esh'in ti chiyitujach'een java lhavitôtas papi yi'e ja Nueva Zelanda chi japi yi'e ja Australia, papi lhech yitujatch'een java lhavitôtas pa yimôqu'esha'neen. Pa nijooilhach'een pava itôtas yiey ja China chi ja Siberia. Pa ta'vaich'een java lhavitôtas japi yi'e ja Rusia chi japi yi'e ja India, pa ta'vaich'een japi yi'e ja Africa chi ja Europa, pa yôjesh'esha'neen japi yi'e na America del Sur chi ja America del Norte. Nivelheesh êa niêôjôsesh java ta'vaivatich'e ti tujaamsha'neen. Is jo.

Lhnasheesh pa itôtaj lhavo yiêlôvalh lhpa velha itôtaj yien ja polo norte chi shta lhpa velha itôtaj yiey ja polo sur yashesh ti t'ichaych'e. Napu'esh atesha pa yinêôop ti t'acuumvatsham'in.

XVII

Meelh papu ti yen ça taovsejeesh jum pa, suyjulh ça cuts' ajeeshlhavach êlee pav'elh ti yit'esh. Niyijô'a jô ça yivoijateshch'e na ti jasinôqui japi itôtas lhavosesh pa suyjulhyam ça tejshiin papi ninatôfaêlesh ja êascootsjat'elh, chi ça vena lhaichavalhjayasheesh. Napi nivaêlê t'iqu'in atesha na yichenesh ti yi'e na cotsjaat. Yiey nan lhjunash papi dos mil millones ça nivatsavatch'e, ça velha nôv'e jum chi ça nivatêot'at, yiey nan lhjunash pa'na ti chite'aeshvane, jalheêlôjesh ti tajulh'etaj pa veinte millas pa lhavôôj pa veinte shta pa lhjuc'ach'e. Papi Nivaêlê ôpistaj ça ninaêlapju'e pa cotsjaat lhôôs yie ja Pacifico.

Côque jalheêlôjesh ti tanêa nuqu'e jayu japi nitaôvêlase, lhayiaash ti yinjôt ti yit'esha ts'ivee ti yitjat'e pa ti yie. Vatlheêlôjesh ti lhavaatsha usesham chi ti yaashchishamch'e yiey nan lhjunash java us aaêjuy lhanquey baobabs. Isjop ça chinyojisha ça natsjulheshch'e yicha; côque yivoyemjulh jayu jum lhayiaash ti yen êanatsjulhch'e. Vooy pap'elh tanêa naichavalhaan ca natsjulhch'e coque lhayiaash ti êaêlêlêshyi.

Meelh pa vatenach ti nômey na cotsjaat, nitôyi'eshch'e ti ampapu ça ni'van. Yilheêlôjtaesh ça ninvo'yey noque cotsjaat, pa yivan lhpa vatpascheshiy êojiyaaj lhjunasjulh ja jiveêla ti yishi' pa jôsôj.

- ¡Tulhjooy! – yit'esh pa vatenach
- ¡Tulhjooy! – yit'esh pa tos.
- ¿Ta lhey noque cotsjaat janomey? – tay'osjonesh pa vatenach.
- Yie na nivaêlê lhcotsjaat, yiey na Africa – yicuulh pa tos.
- ¡Yaah! ¿Ampapu ça nôv'e noque cotsjaat?
- Navoyey na am'e pa'na. Ampapu ça noque nôv'e. Na cotsjaat uaj jumje – yicuulh pa tos.

Pa vatenach yi'eshane lhpa utej pa yovalhchisham pa yit'esh:

- Tam'ey t'e nava êatiis ça nitujemsham papu ça jaspa nantôfaêley pa yie lhpa yitsôt'ajesh. ¡A'va! shtajulhshi noqueesh na jatoolhshi, yishi' nava êatiis, taj ti,...! tojey, tojey jô

- Uj ti is lha natsôt'ajesh çatiis – yit'esh'in pa tos- ¿She pa nôque lhnachesh'e?

- Çaañ ca taviñatayam tôlheyshi lhja lhôvô- yit'esh pa vatenach.

- ¡Yah!

Pa çanoqu'enshi ts'ivee.

Yalhatañesh, ti tasinôy pa vatenach pa yit'esh.- ¿Chi'velhee t'e jô noque am'e pa'na? ¿Ta yie papi nivaçle?

Lha'maa ça vishi japi nivaçle lhanchavayey jayu ti avelhashane-yit'esh pa tos.

Pa vatenach yovalhsha'ne chin pa yit'esh - vena jô ajunash... a'lhamisch'e lhech ça avatpasche'a.

- Tañ ti vooy yivaatsha ç'asheshc'oya na yunañ lhja lhpasche ja lhçaanvaçle-yômateshc'oya pa tos.

Pa vatenach ay'in pa yit'esh – tastay'inyam coque...ampava açaçlôya...tança isajop shta ça ôtaay...

- Yivaatsha isjop ça c'omjatey tacha pa toñey, tança lhech lhjunasha lhpa yitsavalhch'e tovôc -yit'esh'in pa tos pa yiçlôpjalh'in lhpa lhfiinçayô pa vatenach lhayiasha ça lhecha pa vatpoçlo'...

- Papu ti jomat, ja'chaña tatsha na cotsjaat nantôlha. Tañ ti vooy avaatsha navoyeshch'e, pa tavujuya shta lhpa lhtôlhey çatiis...

Pa vatenach nincuulh.

- ...ñaiçavts'açlay'ash, tiqu'in pa unañ yie na josôj'e cotsjaat...

Pa nalhu ça aichavalhtañey pa acootsjatiyish, qu'efenesh jayu. Isjopyam...

- ¡Yah jôt'em! Tsitôy'ac'oya jô- yit'esh pa vatenach-. Tañ ti ¿Talhayaiaash t'em ti t'astanjatc'oya cava lhasinôqui?

Yivaatsha jasçlanshane lhaçom'a jaspera chiytoyc'oya- yit'esh'in pa tos.

Pa çanomqu'enshi shta.

Vena jô ajunash...a'lhamisch'e l'hech ça avatpasche'a...

XVIII

Pa vatenach naasham pa am'e pa'na pa lhnasheesh lha lhôvô pa pu'janach'e pava lhôvôs yivan , niy'a ca isa', t'e pa lhjunash.

¡Nalhujooy!- t'açjujun pa vatenach.

- ¡Nalhujooy! – yicuulh lha lhôvô.

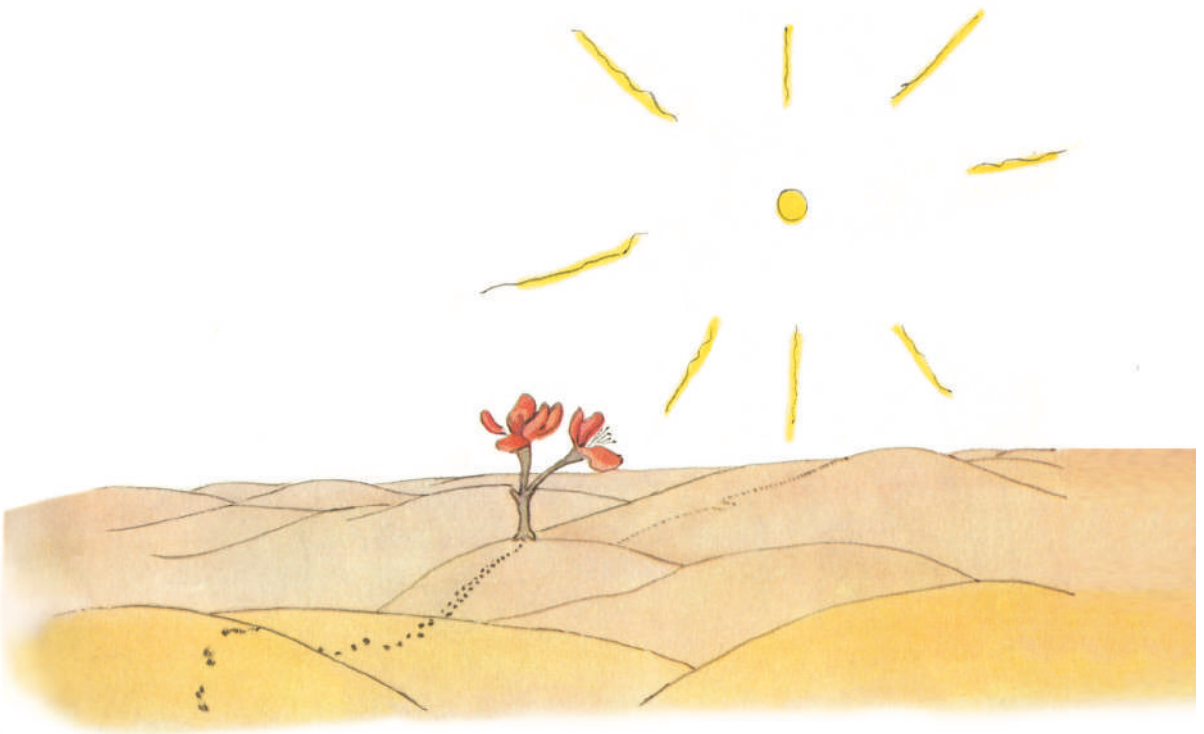
- ¿Ta yie papi nivaçle? – nitsopach'e ti tay'ôtsjan pa vatenach.

Lha lhôvô yaychavallhch'e ti velha pa nalhu çaañ papi yivanch'e ti lhech nash'e, pa yit'esh:

- ¿Papi nivaçle? Jâlheçlôjesh ti lhnasheesh ti çaañ papi seis çatajesha juyu çâ siete'a. Çlech'e java yinçôpesch'e ti javan pa nichintôya pa yie. Papi lhech ampava lhtascuya, pa na yachajshiin atesha na lhaviim ti yifôôijat'in. Ta ninnetôja'esh.

- Paacum t'em- yit'esh pa vatenach.

- Paacum – yit'esh lha lhôvô.

XIX

Pa vatenach vòlh'e lhôtôj lhpa pa utiyuc uî ti toîquisham. Java ôpis ti nitôfaçlesh llech pava napu'yitsôt'ajesh uticuy tôlhch'e itôj pava llech yômey t'acjatsuy pa t'apluçquishamch'e, pa vooy lhja vômeshjop ti tôlhch'e pa itôj pa yi'eshane'in. Pa vatenach yit'esh'in lhavaatsha: “noqueesh ti jôv'apee lha toîquisham utiyuc, pa javan'apee lhaçom'a na cotsjaat chi pan t'ajôôj papi nivaçle yi'e...” Taj ti lhnasheesh ti yivanen pava tsjofjishane uticuy pava uîesh ti yacôôjjane.

- ¡Nalhujooy! – yôôlhjôneishi pa vatenach ti llech yit'esh.

¡Nalhujooy!...¡lhujooy!...¡...jooy!- na ta'vaich'eshi pa t'ôjoj, napuqu'een.

- ¿Ta ey avaatsha? – tayôstjanesh pa vatenach.

- ¿Ta ey avaatsha?...¿...ey avaatsha?...¿...avaatsha?... tsisha pa t'ôjôj napuqu'e yiculhch'e.

- Çastac'utsfasa, yavellha- yit'esh pa vatenach.

- Ya'velha...ve...lha... napuqu'een pa t'ôjôj.

“¡Vena jô lhjunash noque cotsjatiyish! – yit'esh ti yaychavalh'in pa vatenach-, çlaîjôj'e, tsjofji ey ti nucat'e shta. Papi tsitenas ampa çâ naichavalhey; lhnasheesh ti yachajeshch'een pa ti yit'esh'in papu... yi'ey ja yiçootsjat çaaîyam lhja velha lhôvôyuc pa yinjôt'in ti llech ti yijutseesh'in ti tasinôy'in...”

Nôque cotsjatiyish ãlaôj'e lhaçom'a shta ti tsjofji uj ti nucat shta.

XX

Ts'ôm ti vena lhjunash pa yivan pa vatenach, cajuqu'e ti yachafshiin atesha pa josôj, pava uticuy chi pa yiêleshe, pa lhech yivan noqueesh pa nôyish. Pava nôishay yinjôt ti yicheyshi pa lhavtsaat papi nivaêle.

- ¡Nalhujooy!- yit'esh

- ¡Nalhujooy! – yit'esh yitsha pava yuêshishane lhôvôs.

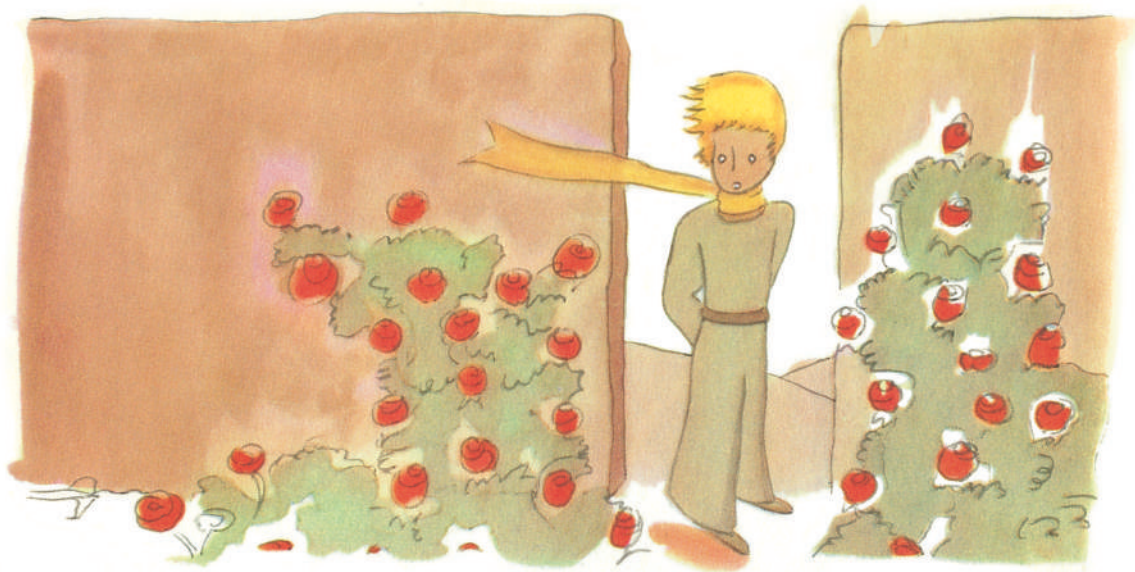
Pa vatenach yovalhshane pava lhech, lhjunashjulh lhpa yitsôt'ajesh lhôvôyuc.

- ¿Ta eyiselh?- niy'ôsesh lhaiyaash ti nitôyiyjat.

- Ya'lhôvôselh – yicuulh ts'ivee.

- ¡Yah! –yit'esh pa vatenach. Pa nichavayey ti niê'useem'in; teya ti yaychavallch'e ti vooy lhpa lhôvôyuc yit'esha êa velhaa'eshey pa lhjunash yie nan tuc'a'e na cotsjaat. ¡Vooy nôqueesh yivan pava aêloj yash'apee ti cinco mil, pava lhech lhjunashch'evatjulh pa ve'lheelhsham pa yi'e!

Êa nivan lhjô lhech nôque, yit'esh'in lhavaatsha pa vatenach, jalheêlôjesh ti vapen'intaĵ, pa yisashin'intaĵ jum pa vatvômĵat taĵ ĵayu ĵaspa yaaĵna êa suyeeshi nivant'ofich'esh pa lhavapenaĵ. Pa vooy yivaatsha ĵanujumatsentaĵesh atesha, lhayiaash ti tsitoya ti yen taĵ ĵayu êa yijô'a êa nivaf, ĵaspa nasvapenĵat'in yitsha lhaiyaash ti tsitolhĵateyshi taĵ pa lhavafi...

Pa lhetipa tasinôy'in: “Javaatlheclôjtajesh êa yiaçôjaashi'in ti ya'velheeshey lhja lhôvôyuc êatin'e açloj nava lhjunashjulh. Nôquee taney java pu'jana uticuy tôlhch'e itôj pa eshey ti yômey nava yiçjatsuy ja t'apluêquisham pa velha lhja vômesh jô ti tôlhch'e pa itôj tanêa velheesh êa nachajeshch'e. Yijôqu'e jô ti niyalhechasham pa ujjam lhêaanvaêle...” Pa lhech vanôôtjatesh'apee pa yitjataj, pa yip'in.

XXI

Lhechesh ti nôm lhja yo'nis:

- ¡Nalhujooy! – yit'esh lhja yo'nis.
- ¡Nalhujooy!- nitsopach'e ti yicuulh pa vatenach pa velheesh yovalhtafejey she papi tasinôy'in taj ti ampapu êa ni'van.
- Nôque jôv'e, jôv'êcji lha junshatayuc – yit'esh pan tasinôy'in.
- ¿Ta ey avaatsha?- tay'ôtsjan'in pa vatenach-. !Uj ti a'lhasnôiche!
- Ya'lhech yo'nis.

Pa vanôôtjatesh'apee pa yitjataj, pa yip'in.

- Atalhun ça shtaêlôy'in,- nôyitaan pa vatenach- !Niê'usayam'in!
- Sasjopyam ça shtaêlôy'in-yit'esh lhpa yo'nis-, jôjeêlay nichinas'isinateash.

- ¡Yah, avômjach'eyam coque!- yit'esh pa vatenach.

Taj ti vooy ti china pa yaichavallhch'een pa yipe'yach'e, pa yit'esh shta:

- ¿Ta yich'e ti "chii'yisinateash" papu?

- Avaatsha ni'atsetenaja- yit'esh lhpa yo'nis- ¿she pa lhavooy?

- Javooysha'ne papi nivaêle- yicuulh-. ¿Ta yich'e ti chiyi'isinateash papu?

- Japi nivaêle -yit'esh lhpa yo'nis- çaaj java lhêlutshes pa t'ôtaayeshvatsham'in. !Tsiêôtsit'esh, ey ti yiêlôqui java votaêjôjis! Lhnasheesh cava lhech ti yen. ¿Avaatsha lhavo'oy pava votaêjôjis?

- Ame, lhnasheesh ti javooy papi yiyôjafas. Taj ti, anfaêyam cum ¿ta yich'e ti chiy'isinateash papu?

- Côque êlech'e ôpis ti nôjeshch'e- yit'esh lhpa yo'nis-, ca lhech yich'e ti "isjop ça chinômvatjullh, chivelhaasham papu..."

- ¿Êa chinômvatjullh?

- ¡Jech! Ava'- yit'esh lhpa yo'nis-. Avaatsha, aneêjôêê atesha, ajunashjullh pap'elh pa ampa ça ya'suyeesh'atshijop. Avaatsha shta tanêa a'suyeeshyitshi lhayiaash ti ya'yo'nis atesha yijunashjullh jav'elh yo'nisiê atesha. Taj ti ça as'isinataêesh, nich'aa jayu ti êasuyeshi vatam ça shtata'nefen. Avaatsha avelha jayu ti lhts'efen yiey nan tuc'ae na cotsjaat, pa lhech yijunash'ash jayu vitsha...

- Ya ech, palha tsitôic'oya- yit'esh pa vatenach-. Çaaj lhja velha lhôvôyuc... jalheêlôjesh ti tsi'isinateash...

- Isjop ti lhech lhjunash- yit'esh lhpa yo'nis-, yiey na cotsjaat chiyvan lhaêom'a cava matas na lhjunashvatc'oya.

- ¡Pa', nilhecha aven noque cotsjaat!- yit'esh pa vatenach.

Lhpa yo'nis ê'usemch'e pa tay'ôtsjanesh:

- ¿Yiey pa elh cotsjatiyish?

- Jech.

- ¿Tam'ey ti çaaj shta papi ôtaijanêas pa lhech'e cotsjatiyish?

- Ame.

- ¡Pa', ê'usch'e côque! ¿Caaî pava lhech yi'e votaîjôjis?

- Ame.

- ¡Pa' yijôô, ampa ça nitajulhey!- yit'esh'in lhpa yo'nis yitashiney'in pava lha'vunay pa niyijô'a jo ça nanshamesh.

Lhetipatitasinôy'in:-Nayimônlhajayashlhetlhtaîcalhjunashch'een. Javooy cava votôjôjis pa vooy japi nivaêle vo'yiysha'ne. Lhacôm'a java votôjôjis ti lhjunashch'evatjulhyam pa lhacôm'a shta japi nivaêle ti lhjunashch'evatjulhyam; pa lhech lhjunash, ti lhasvan noquesh, yinjôt ti ts'itôj'in. Lhan'e ça, a'as'isinateash, na yimônlhajayash vena lhjunash taj, javan jayu yinjot na juncuêlaai pa tsichafaêch'een jayu ça japeyataîch'een ti lhtôt'ay pa nilhjunashajulhyam jayu jap'elh nivaêle. Vooy noqueesh javant'ôfichshi'in c'oya na cotsjaat. Chi shta ja'va! ¿Lha'vaney na'um joot yie na trigo? Yivaatsha nituj lhpa yucuve pa lhechesh pa cha'lheeshyam na trigo, ampa ça nitôlhayam. Ca trigo ampa ça yaichavalheshch'e pa ninasê'usinat'in. ¡Taj ti, vooy avaatsha ti êôjiyaîsham na ashatech pa lhjunashjulh na trigo yiey nan lhjunash ça a'as'isinateash, pa ê'usayam'in jayu ça jovalhsham na trigo: ê'aychavalhch'een jayu pa jen jayu shta ja lhaviim ti yit'ôyita ti yifuyu'aan na trigo.

Lhpa yo'nis cajuqu'e ti êanom ni'nantat'esh pa vatenach.

- ¡Jatants'aêlanesh'a!... as'isinateash, asêlo'aesh- yit'eshaan.

- Jech, jentaî ça lhech yifanisheesh- yicuulh pa vatenach- taj ti tan ça yajulhesham. Javotaîeishane papu ça yiyôîjafasa chi ça nastôfaêlesh pava aêloî maatas.

- Lhnasheesh ti chintôfaêlesh jum pa ti chiyi'isinateash-yit'esh lhpa yo'nis-. Napi nivaêle ampa ça camômeemey êlet'ey ça nantôfaêlesh pa; tsisha ti têashaya cava ôpis ti vaêalheshch'e, yiey java vatêashaavtes, nichinatêashayesh'in papi vat'iyôîjafas, lhechesh pa ninvan ts'ivee pa ça t'iyôîjafaa napi nivaêle. ¡Ça eetaîesh ça niêaaî'am pa ayôîjafa, pa isjop ça as'isinateash!

- ¿Ta ça yifanisheesh?- tay'ôtsjanesh pa vatenach.

- Isjop ça anichaêlanîat jum – yicuulh lhpa yo'nis-. Ça nich'a shtatôôlhtaîesh'e pa vishishaneen na yitîataî, a'toîeey pa ça vi'e; ê'aêlôvalh jayu jumje, pa yaaî ça ats'iseey, lhayiaash ti meelh ti uî ti

chitasinôy tôleheyshi ñayu ti nichintôdyavate'oya. Pa lhechesh tima ti nava nalhus êa antanc'uy'in êlee pa ts'ôm êa ashalha'aa joo...

Vooy ti nalhu pa vatenach yômey shta.

- Yaañ êa ve'lheesh êa nit'ônshi ca yieshiin ti lhnôm'in – yit'esh'in lhpa yo'nis-. Yiey nan lhjunash, êa anôm, ti a las cuatro ti nuut, pa jatôlhesh'e ñayu tatsha êa jataasêlanshane ti las tres. Meelh êa nu'jatajeyjop êa anôm jô pa ê'uusyam'in ñayu. Êa a las cuatrotaña pa tanêa yiêanom'a, pa lhech'e ñayu êa nastôya pa lhjunash pa vatê'usiyash'in. Tañ ti vooy êa yalha anesh'eshamtañ êa anôm, pa tanêa velheesh êa nastôyeyivc'oya pa t'elhesh êa ê'usayam'in... Natôya, cava chiyfayjanesh chiynooêlhanita pa chiyin'eshi sasjop êa chinvomesh.

- ¿Ta lhjunash pava chiyfanjanesh? – yen êan tôya pa vatenach.
- Còque palha eshey shta êa chinantôvaclu'esh-yit'esh'in lhpa yo'nis-. Cava chiyfayjanesh lhech pava yic'usinatjult nava nalhus lhaiyaash ti tan êa lhetlhatajaan pa lhjunash nava nalhus chi êa lhetlhatajaan pa lhjunash pava chiyisnatesh ye pa yi'eshi lhpa hora yinjot, noêlhaa pa yi'eshi pa nalhu ti chiyfayjanesh ti chiyisnatesh pa. Yiey nan lhjunash japi ôtaijanjas, êaa ca yifaijanesh. Yinjôt ti jueves'in ti têlôyelshaneen papi lhutsjayeche yiey ja lhavtsaat. Ti jueves'in, lhechesh pa javatjumteey'in, !pa jayôtaishaneen jomey'in ja lhavtsaat! Pa tanêa lhech lhjunashtaja êa ninnôêlhaey ca yi'eshi ca nalhu ti yichey pa vatêlôijayash japi ôtaijanjas, pa vooy yivaatsha pa êlet'ey'intaê êa jayichay.

Pa lhech lhjunash ti tôlhesh'e pa vatenach ti yi'isnatesh lhpa yo'nis.

Meelh ti yômeijop pa nalhu ti yich pa lhech, pa yit'esh lhpa yo'nis:

- ¡Jôp'in jayu!

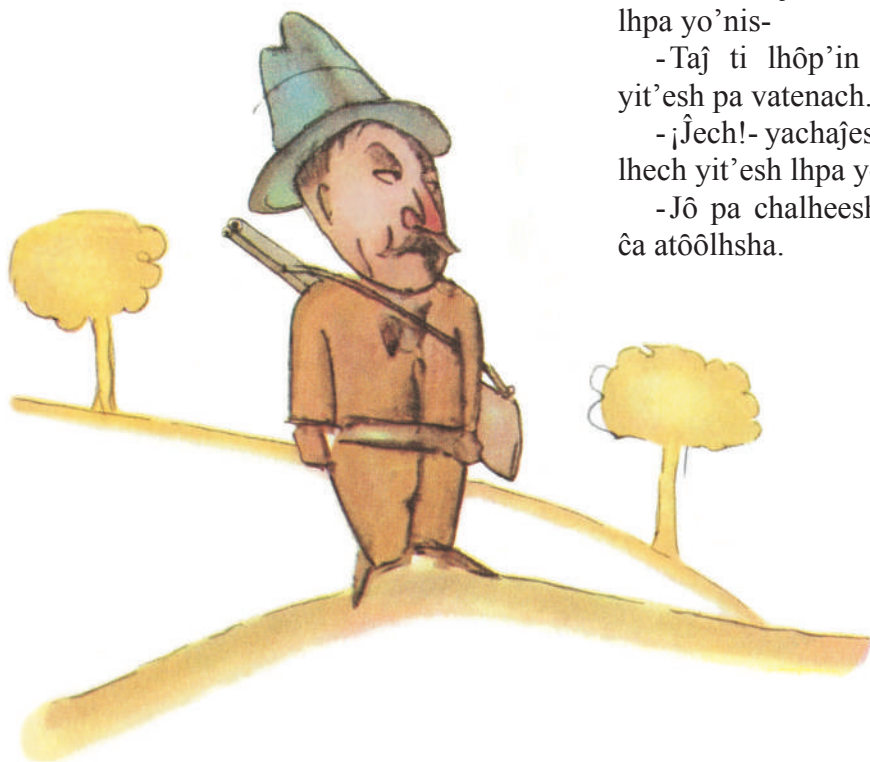
- Niyit'esh taê tacha cana êa ê'aêlôyitesh coque, taê ti tôlh'a avaatsha ti lhen êa ê'aisnatesh...

-Lhech lhjunash- yit'esh lhpa yo'nis-

-Taê ti lhôp'in jayu – yit'esh pa vatenach.

-¡Jêch!- yachajeshch'e ti lhech yit'esh lhpa yo'nis.

-Jô pa chalheesh, ampa êa atôôlhsha.

*Ĉa anĉtaĵ, ĵovalheijop atesha, ĉa a las cuatro'a pa nuut,
pa las tres ĵayu ĉa ĵatô'lhesh'e ĉa ĉ'usayam'in.*

- ¡Ĉaaĵ ca ĵatôôlhsha!-yit'esh'in lha pa yo'nis-. Ĵatôôlhsha ti ĵen noqueesh ca lhjunash na trigo. Vooy nôqueesh c'uusshi ĵayu ĉa ĵovalhsham'in lhayaash ti c'aychavalheshch'een ĵayu ca ajunash.

Pa nijôôilhach'e, ti yit'esh shta lha pa yo'nis:

- Meey ĉa avan cum shta ĵava lhôvôs yuĉshishane; pa natôya ĵayu ti vooy lha natsôt'aĵesh lhôvô velheey pa lhjunash yiey nan tuc'ae na nalhuyish. Pa atpeĉ shta yiin pa nich'aa ĵayu ĉa at'esh paacum pa ĉ'atisesh ĵayu na velha ampapu ĉa nitôya.

Pa vatenach pa velheesh yijôchi'ey pava lhôvôcuy. Pa yit'esha:

- Yijôqu'e jô, ti ni'ajunasheelhjulh lhĵa yilhôvôyuc. Vooy avaatsaesh jôjeĉlay ampapuĉlelh jô. Ampapu ĉa na'isinatshelheey ĉa alhecheelh ĉa a'isinatshelhe papu. Ajunashelhjulh ca lhjunash lhapeslh ĵa yo'nis, nivena lhjunashac'oya atesha ĵav'elh cien mil yo'nisiĉ. Taĵ ti vooy nôqueesh velheeshey ĵa lhjunash yiey nan tuc'ae na cotsĵaat.

Ĵava lhôvôcuy niĉ'useemch'e pava yipeyeesh pa vatenach, taĵ pa lhech lhetipa ti yit'eshaan:

- Yijô ti aisiselhtaĵ taĵ, velheey ti ĉaaĵ pa ômelhc'oya'am. Tanĉa nivaatjutelh'am papu. Vooy papi nintôya yilheĉlôĵesh ĵayu ĉa lhech lhjunasha ĵayu lhĵa yilhôvôyuc. !Ni'lhech lhjunasha! Lhĵô lhech yashelh'atapee lhayaash ti jôtsiyĉ'etsham'in ca yinôôt, ĵanujumatsenesh, pa ĉaaĵ lhĵa lhashiy, tanĉa natvooy, tsisha ĵava ĉlajpôijayesh ĵayu ti ĵan'ate. Ĵapeyaan shta atsha ti ĉaaĵ cava yiyôitanesh, tanôĉlôĵ'in lhavaatsha, pa ĉaaĵ pa t'elhesh ti nits'iseey. Taĵ ĵayvujuuyesha ti tsitso't'ajesh ti yilhôvôyuc.

Pa vatenach vôleĉley lha pa yo'nis...

- Paacum... yit'esh pa vatenach pa niĉ'useem'in

- Paacum...yit'esh lha pa yo'nis-. Nôque ĵanfac'am ampapu ĉa nitôya:

Lhnasheesh ti chiyômĵatsham lha vatlhiivte isjop ti chiyvan jô; can yaash ti suyeshi tanĉa chinvanesh nava vatôsĵey.

- Lhnasheesh ti chiyômĵatsham lha vatlhiivte.... Can suyeshi tanĉa chinvanesh nava vatôsĵey...-yachajeshch'een pa vatenach ĵaspa yaaĵ ĉa nantôvaĉluqu'e.

- Ca yashesh ti yen lhpā alhōvōyuc, lhech ti lhcāmōminata ti lhnūjumatsenesh.

- ...Tōlheyshijop ti jācamōminata ti jānūjumatsenesh...- yachājeshch'een pa vatenach jāspa yaaĵ ĉa nantōvaĉluqu'e.

- Napi nivaĉle ōpis ti nitōvaĉluqu'e cōque uĵesh ti yijō ti suyeshi - yit'esh'in lhpā yo'nis-. !Avaatsha yaaĵ ĉa velhaaesh ĉa antōvaĉluqu'e! Avaatsha lhanc'asham, lhtanch'anĵayesh yinjōt pan ōpis ti lha'isinateh. ! lhtanch'anĵayesh ĉa anūjumatsenesh lhpā alhōvōyuc!...

- Ĵayinch'anĵayesh lhĵa yilhōvōyuc...-yachājeshch'een pa vatenach jāspa yaaĵ ĉa nantōvaĉluqu'e.

XXII

- ĵNalhujooy! – yit'esh pa vatenach

- ĵNalhujooy! – yicuulh ĵa yiĉlōvalh ĵa nōyish.

- ĴShe pa nōque lhōvesh'e? – yit'esh'in pa vatenach.

Ĉ'atsjuulh'in ĵapi na t'ajuysiiin chi ti qu'efenesh'in ti yichaam'in ĵava vatōvĵatshiyis (trenes) jāspa na yichaaĵshiiin.

Pa china ti, ĉaaĵ pa tuĵaam, pa sitseĵ lhech ĉa lhecha pa fanaaĵ, pa yinayuuĵat ĵa lhajpōyich'esh ĵa lhavo'esh ti yiĉlōvalh ĵa nōyish.

- Uĵ ti lhfanishlhavach'in napuque- yit'esh ĵa vatenach- ĴShe pa vooishane ti yifaĉlitey?

Nilhecha ĵa lhavo'esh lha vatōvĵachiy ĉa nitō'ya- yit'esh pa yiĉlōvalh ĵa nōyish.

Pa nom shta lhpā napu'eishi tren pa vena t'ajuishi, yuyelhvanoqui lhoĵ'elh.

ĴTapecl'in tacha?- tay'ōtsĵan'in pa vatenach.

- Tavujuya aven napuque- yit'esh pa yiĉlōvalh-. Lhnasheesh ti yuyvanōcĵi.

- ĴNiĉ'useem'e t'e pa yie?

- Ampapu ça ê'useem'e pa ti yie- yicullh pa yiêlôvalh.
- Pa t'oyjullh shta ti nom lhpa pu'janaeishi.
- ¿Tam'ey ti yijôijanes'h'in japi vanôyin'in na? –tay'ôtsjanes'h'in jã vatenach.
- Ampapu ça nijôijanes'h'in-yit'esh'in pa yiêlôvalh-. Napi yishi t'at'oojiin lha vatovjachiy pa isjop shta ti yimôji. Lhnasheesh japi tôôvêlas yovalhfach'een.
- Lhnasheesh napi tôôvêlas yitôya jô pan lhey pa vooishaneyites'h'in pa vatenach. Yicamôminata ti yiêlôqui pava lhêlôy nôquee pava lhfaêlavot, lhfaêcheey. Êa chinanjôêlesh, pa yipvatsham'in...
- ¿Yamsheesh jô!- yit'esh'in pa yiêlôvalh pa noyish.

XXIII

- ¡Nalhujooy!-yit'esh pa vatenach
- ¡Nalhujooy!-yicuulh pa lhavêashanaĵ.

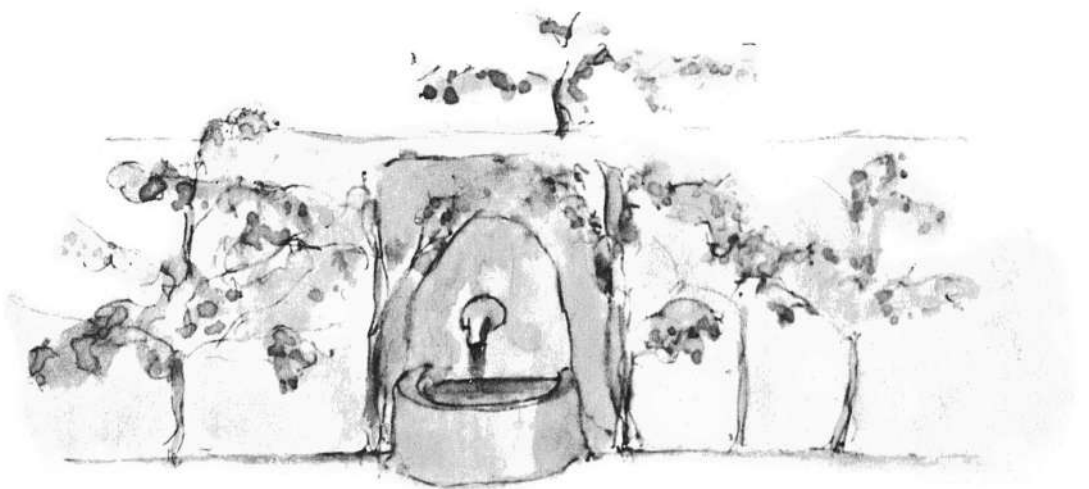
Pa lhech têashayesh'in pava vatfetatsiy t'ajuya êa ĵaspa yaaĵ êa nanyôĵayu papu. Velheesh lhpa semana ti velha lhpa chiyôĵi pa tan êa nanchavayey papu pa lhavinĵayu.

- ¿Talhyaiaash ti lhatêashayesh'in covoque?- niy'ôsesh pa vatenach.

Ĵaspa tajulhesham papu pava yen êa nastanesh ti velha nalhu. Ĵava chiyitsjulheshch'e yisnatesh ĵapi usesham yitôya ts'ivee ti isjop ti êaaĵ pava 53 minutos yalhanashch'een yishi' lhpa velha semana ĵaspa nasnatesh pa'elh yaychavalhey papu.

- ¿Pa ta lhfanishesh pava mônlee minutos?
- Camômesch'oya papu yie pa lhjunash ti yen êa nasnatesh.

“!Yah! êa yalhaninashch'eyam'in lhon pava cincuenta y tres minutos -yaichavalh'in pa vatenach- pa ĵayajulheshamtaĵ êa yijôchi'ey pa t'itsech pa tanêa taĵ yifanishivach'in...”

XXIV

Êomey java pu'jana yama nalhus ti lhetipa yamonlhee ja ts'ojoy'een pa meelh ti japeyach'e pa chichaych'e lhavêashanañ c'ayo'ji ca tiqu'it yinôôt monlhashi tañ, jatimshi.

- ¡Yah!- jayeetshaan ja vatenach-, uñ ti c'uusshi cava lhachaych'e, tañ ti jôjeêlay niyivaêlhitesh ti jasêlanshane tañ lha yitafaay, ampa êa yiyôji êa yinôt'a pa ts'ishamesh tañ jum shta êa javooy êlee pa yinôôt!

- Lhja yo'nis...

- Neêjôôc, nilhecha êa yasinôqui lha yo'nis...

- ¿Talhayaiaash t'em?

- Lhayaiaash ti shinvômjatshane jayu nôqueesh pa êasvinjayu...

Nintôic'oya ca yaichavalhjayash pa yit'esh:

- Yashesh ti tajulhey ti êaaj pa vat'iyôijafa, opasha tañ êa shtavaf. Yivaasha ts'ishamesh ti êaaj lhja yo'nis ti ts'iyôyelhvane.

“Ampa êa suyeemey noque jayeesh'in yivaatsha- Nive'lheesh êa niyipcun chi êa nanyôjayu lhnasheesh ti iseshemey na juncuêlaai...”

Ja vatenach tsovalhshane pa yitôic'oya pa yaichavalhjayash:- ¡Anshaa êlap..., shtavooy pa t'itsech...!

Lha'maa ti tsulhôtaj lhech êa chalhaaesh êa javoolheyshane pa t'itsech êa nôv'e ja cotsjaat ompa êa nov'e, tañ ti istaa ti joqueelh pa javoolheyshane t'ima.

Ampapu êa ts'iseey ti jayôtayelh. Vooy ti tulh'in nôêleishi java êatiis, lhech êa yitsômat'a, teya tane ti ts'iyôjayu pa tsiêlôjtiyan tañ êlee shta. Cava lhêlishay ja vatenach lhech êa yipe'yaan. Pa janiy'ôs:

- ¿Lhanyôjayu yitsha? Tañ ti ninachañjullh ca janiy'osesh. Lhnasheesh ti yit'esh:

Ca yinôôt uñ ti yi'isiyan shta lha vatlhiivte...

Ninastôic'oya pa yichesh'e cava lhêlishay, tañ ti yiêanom; ôpis ti tsitôyatañ ti sasjoptañ êa niy'ôs'in.

Ja vatenach uñesh ti yulhôt. Yi'shane; pa javjop pa chinch'e ti tasinôy pa yit'esh:

- Nava êatiis uñ ti isis tolh'ejop lhja lhôvô nichinvaney....

Ëacuulh, pa ãayeesh “lhech pa lhjunash” pa ampa t’ôyisheey âa niteesh, ãovalhshane ãa lhjunash ãa josôj nôçlita ãa jiveçla.

- Na am’e pa’na cotsjaat isesh’e-yit’esh’in ãa vatenach.

Yijô’; yinjôt ti ãen ca cotsjaat am’e pa’na. Yi’eshane ãa tsaç’u josôj, ampa âa chinvaney âa vena lhjunasha, ampa shta ca chipe’ya’ey, taã ti, âaaj pa’na’in ti nilhavaatsha ti yituãat’apee pa shanshan’in...

- Nanyashesh ti yi’isinateesh’ena am’epa’na–yit’esh’in pa vatenach–lhech pa t’itsech t’astaa pa yi’e taã ti lhech yinalhunat’apee...

Ti ãapeyeesh coque pa tsitôic’oya çlee pa yichesh’e. Ti yaneçjôôc ãovelh’ôçji ca ãpôyich lhc’utsaaã, chichayeshch’e ti âaã lhôn pa vatçaquiçletô lhasnôyech lhech yie chiyfiich pa t’elhesh. Ampapu âa nivan chi ti ampapu t’e âa nivooyshane, taã ca lhech ãpôyich uã ti isesh’ôçji tôlh’ejop ti âaã pa yi’ôçji chiyfiich pan t’elhesh lhjunashjulh ti chiçanôm’esh atesha...

- Êech – lhech ãayeesh- lh’ama âa lhecha pa ãpôyich, çatiis, çataãesha pa am’e pa’na, pan yashesh ti yiv’isiyan lhech pa nichinvan.

- Ts’ishamesh coque ti lhteesh- yit’esh’in ti t’at’o’esh’in pa vatenach- yivooijulh’am ca t’ônash’in lhãa yo’nis.

Ëa vatenach nimôãayu pa ninanchavaich’e ti yimô’. Ëaicum’ôçji pa ãôqu’e shta ãa nôyish. Ç’uusyam’in ti ãachaã’in, ão lhech lhasnoyech pa ãalheclôãesh ti nint’un. Nôçl’e ãa jiveçla pa ãovalhshaneen ãa lhtaco ti yinçafun’in, ãovalhshaneen ti yimô’, ãava lhayees çôjiyassham pa ts’ayojisham shta yifôôiãat’in ãa lhaviim pa ãayeesh’in: “na ãavan lhnasheesh na fach’ee; lhan’e pa yashesh ti yaashchisham lhech pa tasham nichinvan...”

Nivomesh ti ãovalhshane’een, pa ãavan ãa lhashi ti ay’in, pa ãayeesh’in shta: “ca yashesh ti ãenesh nôque vatenach lhech ti ninatovaclu’ey lhpa lhôvô pa yisçlaneshi lhpa lhech. Lhech pa lhajpeç lhpa lhôvô yuçshi ti nôçshi na lhech na t’avisi lhjunashjulh lhpa itôtã ti tuje, lha’maataã ti yimô’...” Jô pa tsichavayey ti ts’açlaay jum jô lhech. Pa ãaichavalhey ãava itôtas ti suyeshi âa chinnumatseneshjulh pa façtseãch’e lhaviim ãaspa yaaã âa namçat...

Pa lhetipa ãôc palha nalhu ãayu ti ãavan ãa t’itsech.

XXV

- Japi nivaêle – yit'esh'in pa vatenach-yishiin java vatôvjatshiyis piteshch'e taî ti nintôya pa t'ajuyshi. Nintôya pa lhey pa suyeshi nintôya shta lhey pa vooishane...

Pa yit'esh'in shta:

- ¡Chalheesh apey!...

Ja t'itsech ja ôpis na ti shtômey ni lhjunashajulh java t'itsjes yishi ja Sahara tsisha ti cajom yishi ja josôj. Lhja shnoquey na lhech ça nivaêle lhqu'itsech'a; am'e aven lhon lhapesch pa ça yitsaat ça lhech nôv'e pa jalheclôjtajesh ça yitsômat'a ti javan.

- ¡Niyalhalha'a t'apey! – jayeetshan ja vatenach-. Ôpis ti çaajem lhaçom'a: caaj lhja yiesh lhafoesh(polea), ja tô'lhôs chi ja niyôc...

Pa niçaaisiyu'in jo lhech, t'ajaya ja niyôc pa tatvaich'aclaîshi lhja lhafo'esh. Sitseî ti t'ooy t'ônashch'ejulh lhca fchenaj lhêlo lhac'utsja êlech'e ti na yachajshi pa lhaviim.

- ¿Lhpe'ya?-yit'esh pa vatenach-. Shtanjat'otsjan na t'itsech lhayiasha çan tishjan'in nôqueesh...

Niyentaîem ja vatenach ça ujaesh çan niyit pa jayeesh:

- Atsan'ateesh, tança no'yesh çaclêcê.

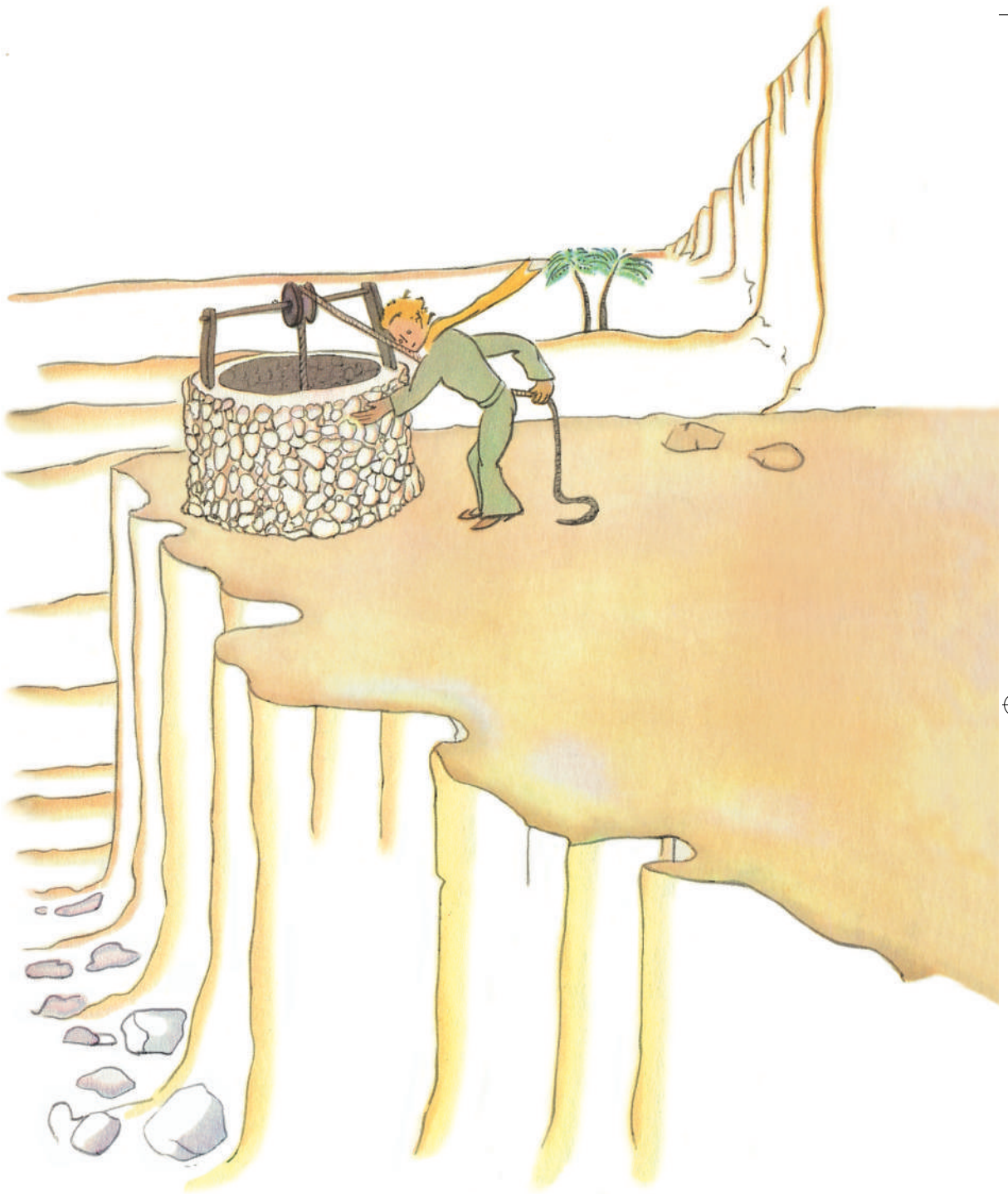
Yats'amesh ti jatôjoneschisham ja tô'lhôs yie ja vanichivashc'oya yiêlô'. Janesh'apee ja tôlhôs ja t'itsech. Monlheesh ti jape'yaan ca t'ônashch'e lhja lhafo'esh ti t'ooy pa nôc'apee ja yinôôt tolh'ejop ja lhqu'isjuyaî ja juncuclaai.

Ts'iyôjâyu pa ts'ishi- yit'esh pa vatenach ti vats'ôin-, anjuteshyi pa ça ç'ayôji...

¡Lhech'e ti tsitôya can yijô ti vooishane!

Jaicumeshey ja tôlhôs pa ç'ayôjayan. Yimo'eshchisham ti yiyô'. Ç'uusshiyam ti jaclovalhesh, lhech ça lhecha ti chiychey pa ti lhey ti chivatê'usinatech'in.

*Niċaaisiyu'in, t'aġaya ġa niyôc pa t'ooy ti tatvaich'aċġajshi lhja
lhafo'esh chamashi (polea).*

Ja lheck yinôôt yashc'oya pa vatôc. Tôlh'ejop ti cajuqu'e java nalhus ti chivooishane ti nôôclhashi java catiis, pa t'ôjôj lhja lhafo'esh pa t'itsech, chi ti tôlha shta na t'unaî nava yit'uy. Lhjunashjulh pa vatôts'ôt ti lheck ti chiyen...lhapesh ti yaneçjôôc, çaaj java t'ujaamshane t'ajuya pa Navidad, pa vataçjay ti chiypeyaey ti jonshajesh yiey pa vatishjanjayash, ti t'oishi papi t'aschaaivatsham'in, nôclit pa vatshami'esh pa vatôts'ôt ti Navidad.

- Yiey noque acootsjat -yit'esh pa vatenach- napi nivaçle yicôvjiyan pava cinco mil lhôvôs yuçshishane pa velhasham pa yan'e vatcôvjiyanjavat lhôôs...pa nivelheesh ça nivan pan vooishane.

- Ninvan-jacuulh

- Taj ti, pava vo'tajeishane isjoptaj ça nivan ti yivan lhpa velha lhôvôyuc çatafesh pa yinôôt lhôôs...

- Lheck lhjunash, jacuulhjulh. Ja vatenach ve'lheesh yit'esh:

- Taj nava vatôsfej niyajateesh ça nitôya pa lhjunash ti yivan. Isjop ca yijo'a ça chinvooy pa, nômjam vataçachi.

Ôpis ti ç'ayô'shta yivaatsha pa ninasyôjaju t'oyish'e. Ya isvatich'e. Ja josôj, ts'ayoji'apee. Pa tsishamesh ti yapiiy pa ç'ussyam'in. Taj ti, tsichavayey ti çaaj pa ninaschayujat'in.

Suyeshi ça ôfisjach'e ca lhteesh cana' - ts'açlaich'e ja vatenach ti lheck yit'esh pa yi'yijop shta.

- ¿She lhey pa lheck?

- Ôpis ti natôya...pa lhashinuc ja yiçlô tashinshtaj lhôôs...jayinch'anjayesh lhja yilhôvôyuc ti janujumatsenesh...

Pa jaicumeishi ca vatqu'isjayanach lhôôs yich'e yiçapojque. Tsiçlôvalhesh ja vatenach pa ay'in ti yit'esh:

- Cava us avaaçjuy lhasnatesh lheck ca lheck'a pava ... pa vooy lhca yo'nis pitesch'e apey cava lhacfey.

- ¡Yah!-pa jayeetshem- jyivaatsha januntesh nava us yivaaçjuy lhanquey baobabs, isishane jumje!

Pa niêaaisiyu'in shta.

- Avaatsha lhasômêloqui'esh; yivaatsha lhnasheesh ti tsitôyish cana' ti jâjôneshch'e pa lhjunash pa tos ti comomqu'e chi ti yape'...

- ¡Yah!-Yitesh'in ja vatenach pa yalha ti ay'in- ¡Lhech'e aven! Japi tôôvêlas yitôic'oya lhaôm'a.

Pa jashinitjatem, pa lhjunash ti tsiyojeesha pa vatêashinuc, meelh ti jajutey jayêavts'aclayesh:

- Pava lhôyinch'e avaatsha ninastoyc'oya, tastay'inyam...

- Tañ ti ninascuulh.

- ¿Natô'ya? -yit'esh-. Lhum'ashi yômeijop jayu ca t'aplhu ti nich'a janômey noque cotsjaat...

Pa cajuqu'e ti êanom, pa yit'esh shta:

- Shalheema nôque ca tsate lhapesch...

Pa yuêchisham.

Velheesh shta, ninastôic'oya pa tôlh'ejop, ti tsichavayey ja uñ yitaêshinjayash pa jayeesh:

- Ya jôt'em,¿ni'lhavaatshaa ti nôque lhnashch'een, pujana yôma nalhusch'e ti nich'a shtavatvan yiey ja tojemey ja yitsaat? ¿Lhôpeêley jayu pa lhtôlh'e?,...¿tolh'ejop tane ti lhaiyavalhch'e ti nich'a lhnôm?

Ja vatenach velheesh yuêchisham shta pa ampa êa niteesh; tañ ti meelh ti yuêchisham papu yich'e ti ôpis tañ ti yit'esh: Jech.

- ¡Yah jôt'em!- jayeetsha. Tsijovaishi'amtaj...

Tañ ti yômateshyic'oya tatscha pa yit'esh:

- Nôqueesh isjop êa môpeêla êa acum'in; isjop êa avaêlhitesh ti lhasêlanshane lhja atafaay. Môpeêley pa atpiê lhum'ashi êa nuutaña. ¡Nôque jaschi'eac'oya jayu!

Tañ ti lhetipa caaj pa ninaschayujat. Jaichavalhch'een pava lhêlishay lhpa yo'nis: papu ti chiyi'isinalesh, suyjulh êa nômey êa nôp'in êlee...

XXVI

Shalheema ja t'itsech lhech yi'e ja lhc'utsaaĵ vatashêlôfech pan t'elhesh utenilh. Ĵa'elh nalhu ti nuut ĵôpeêley ja yi'e ĵô lhech, toĵey ti ĵavaney tatsha ja vatenach yi'apee ja vatashêlôfech. Ĵapeyey ti tasinôy'in.

- ĴNinatôich'e? ĴNilhecha ĵô nôque!

Ĉaaĵ papi yicuulhjulh pa ninastan'in ti yit'esh'in:

- ĴĴech,Ĵech; lhech t'aplhu, taĵ ti nilhechae ĵô nôque...!

Lhetipa ĵôquey ja vatashêlôfech. Ampapu ĉa yivan ey ĉa yipe'yey papi tasinoyelh'in. Taĵ ti, ja vatenach lhetipa ti tasinôy'in:

- ĴYijô! lha'van ĵayu cava yaishivoê yiey ja josôĵ. Lhnashaesh ĉa lhech ach'an'eyic'oya. Lhech ĵôv'e ĵayu ĉa tulhtaĵaan.

20 metros ja yaplhu'emey ja vatashêlôfech, taĵ ti lhetipa ampapu ĉa yivan.

Ĵa vatenach, cajuqu'e ti ĉanom, pa yalhataĵesh ti yit'esh:

- ĴĈaaĵ'am pa t'un'in ninatê'ômônlay? ĴYijo' t'e jum ti tan ĉa caju'ach'e ĉa asêlôyit?

Pa yats'eeĵ tsichavayey lhpa yilhiivte ti niê'useem'in, lhetlhanash'e ti ninastôic'oya pa lhjunash.

- ĴNôqueesh mô -yit'esh ja vatenach- ĵen ĉa ĵayeêletshane!

Pa ĵovalhey ja lhavôĵ'e ja vatashêlôfech pa ninaschavaich'e ti ĵayeêletchisham. Ĵavan ja tos êojiyaĵch'e lhech cava ninanĉaya ti yivomĵat papu ti yijuuj, pa yichey ja yie ja vatenach. Pa lhechesh pa ĵacumaĵey, ĵaycumeyshy ja yiêlutsesh. Vooy ja tos ninatôvaêlu, yitshaam tatsha ja josôĵ pa yuysham ĵava utes lhêlesh nôêlesha ti yiê'ôyesh lhech ĉa êlesanilha.

Eshlhôn ti ĵômey tatsha, pa yivanyijulh'in ja vatenach, pa nôêlesh ti nijovaishi, êlimchisham.

- ¿Ta ajunashch'e shta? ¿Nôqueesh isjop ti lhtasinôyelhshane shta cava tosis?

Pa jasâneemshane ja lhavovo çojiya, pa javômçôjat, ç'ayôjayan pa nit'ôyisheey çâ niy'ôs'in. Tsovalhshane jum pa yechepjalh'ôcji yi'vo'. Tsichavayey ti tayalhiy lha lhiivte, lhjunashjulh pa ôjôçlô lhôôs ti vo'mat.

- Ts'ishamesh –yit'esh ja vatenach- ti lhavaçlhitesh lhja atafaay. Pa nôqueesh isjop çâ môpeçley pa ajpôyich...

- ¿Ta lhjunash ti natôya?

Lhech aven nich'a chinacheshey jaspa chinanfaçlem ti lhapa nichinlheçlôjesh'in ta, çâ chinacojesh'e, ta, ti noqueesh ôpis ti vaçalhesh ti chiyisçlanshane.

Nincuulhjulh ca yiçôy'ôtsjavo, jô pa yit'esh:

- Lhech yijunash jôpeçley jayu yitsha nôqueesh ja yijpôyich...

Pa nijooilhach'e, ti nomey pa lhtaçshiyjayash:

- Yashesh ti tojey...pa yashesh shta ti tavijatay...

Pa lhech yitôya ti çaa, peelh vaçlan nichintôya.

Pa jechepjalh lhayiasha çâ lhecha pa tôdvçlaj ti tiqu'in. Lhechesh jovalhshane ja lhtôdvteyish, tsichavayey ti lhech çâ niçaa, pa aovtejyam ta, ti t'e pa çâ yifanisheesh çâ jiyitesh çâ monlhaayijop.

- Çaa, jyam na tashinshta, lhôôs shi lha lhashiy. Pa çaa, jyam shta na lhashinuc.- pa ay'in ta, ti nôçlesh ti yitaçshin'in.

Muc ti jaich'anjop jaspa velheesh jayasinôyelhshane.

- Lhanjovay'in t'e jum ...

Çaa, pa nalhu t lhech lhjunash, nintaastaysham. Ay'in atesha pa yit'eh:

- Nôque tulh jô pa lhechesh jayu.

Pa velheesh tsitaçshinjayan'in yiey ca lhjunash pa'na ti sasjop ça chinasc̃lanshane pa tsitôic'oya ti taviŷatay ça velheesh chinpeya ca t'ônashch'e ti niçaaيسىu'in lhaiyaash ti lhjunashjulh pa yinôôt ti yie pa am'e pa'na pa tsic'usinat'in ti ȷapeya ca t'onashch'e.

- Neçjôôc, ȷen ça ç'apeya ca ançaaيسىu'in...

Taȷ ti ȷô lhech yit'esh:

- Nôque tulh yôfisch'e ȷayu ti velha yinçôôp. Lhȷa tsitsôt'aȷesh çatiis tajulh'apee ȷayu yiey ca tajulh'e tatsha caelh yinçôôp...

Pa ȷômeteshc'oya: at'eshyam ti vooy cava lhachaych'e aȷunasheshch'e pava tosis, chi ȷava çatiis tsisha ti vatatsômat'esh, pa ȷanômȷateshchisham.

Taȷ ti vooy ȷa vatenach lhnasheesh ti yit'esh:

- Can yijô ti yaashchisham ti suyeshi tança velheesh ça chinvan...

- Yijo' coque, yichinçacuqu'e.

- Lhjunashjulh lhca lhôvô. Ti lhen lhpa lhôvô yi'e lhpa çatiis, is ti chiyovalhey na vôôs ti tulh'in. Lhaçom'a nava çatiis lhjunashjulh ti tôvôich'e.

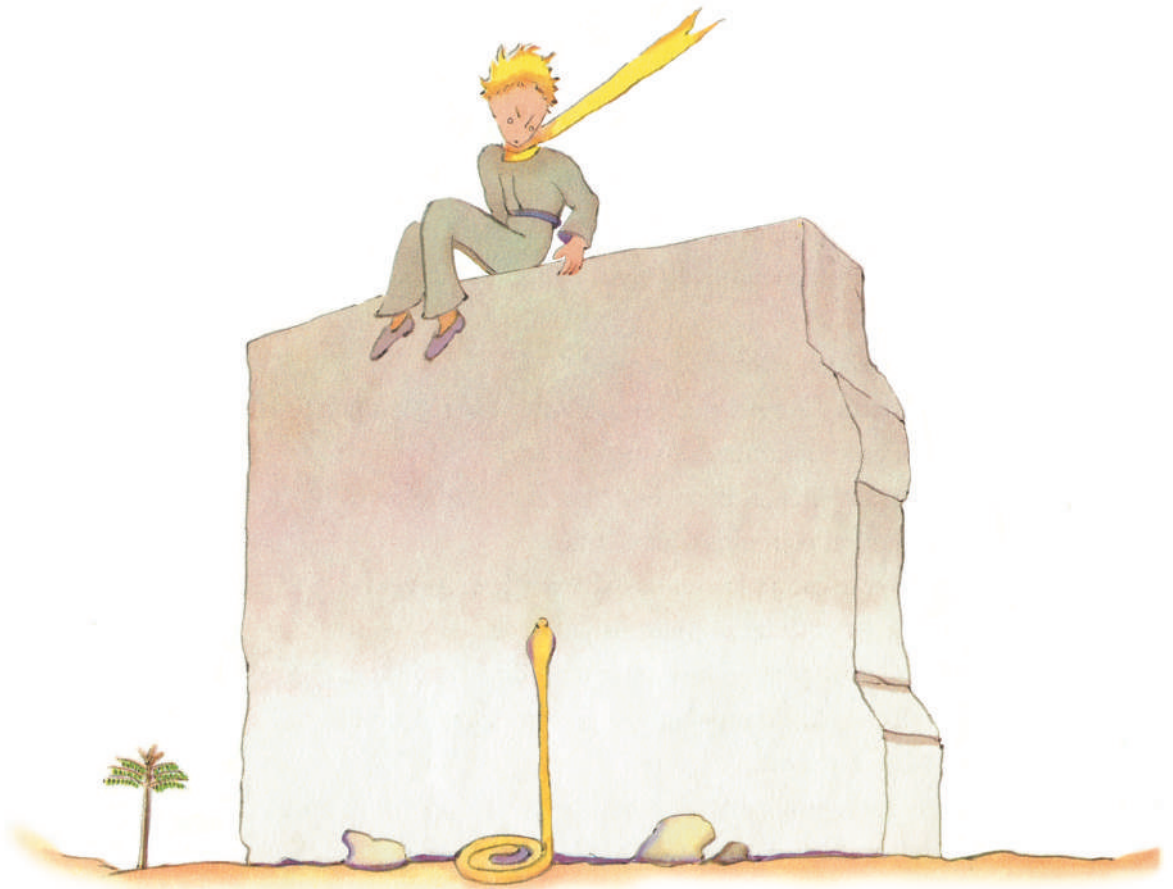
- Lhech lhjunash.

- Lhjunashjulh ca yinôôt ti ç'ayôȷi ti lhanjuteshyiy. ȷLhjunashjulh pa vat'açȷai! ȷNatoych'e ti açôȷȷi jumje?

- Lhech lhjunash

- Ça tulhtaȷaan lhovalhey ȷayu nava çatiis; sasjopyam ça yipayey'am lhȷa tsitsôt'aȷesh, yi'e ȷa yijpôyich, tey ti tiqu'in apey. Yashesh ti tajulhey ça lhech lhjunasha, lhȷa tsitsôt'aȷesh çatiis velha ȷa lhjunash, nilhjunshajulh nav'elh acloȷ. Avaatsha lhen ȷayu ça açlôvalhch'een lhaçom'a, pa lhaçom'a ȷayu ti lhenshane. Çaaȷ caelh, ç'atisesh ȷayu...

¡Nôqueesh mô -yit'esh- ñen ça ñayeçletshane!

Pa niêaaisiyu'in shta.

- ¡Pa' yijô, na neêjôê, nô't'e pa lhayiash ti c'uusshi ti ê'apeya ti lht'ashchay'in!

- Lhech lhjunash na yicufayjat...yi'ey ca lhjunash ja yinôôt...

- ¿Ta llhteeshta, ninastoyc'oya?

- Napi nivaêle êaajem lhpa lhêatiis, ta, nilhjunasheshvate'oya pa yenesh. Nan lhjunash papi t'ôtaay, yiêlôvalh nava êatiis pa ti t'ajuysshi pa vanôyinc'oya. Êaaj jap'elh lhnasheeshem ti yitu, jat'apee. Vooy japi lhavêôjôishinjas tsisha ti vantôyitesh, ta, ti vooy ja lhavêashana, lhjunashemjulh lhpa êojiyaja tashaay. Ta, ti lhaêom'a nava êatiis ampa êa niteetsha. Êaaj'am jayu noqueesh lhpa aêatisesh, pa ampapu êa elhchaa êa niêaajem...

- Ashinitjatyam coque.

- Êa tulhta, jaan, êa ovalhta, jey, ôpis ti natôya ti lhech jayivtsatey'e yie lhja velha êatiis pa lhech jôv'e jayu pa tsiêaaisiyu'in jayu. Tolh'ejop ti tan êa avaney lhja tsitso't'ajesh lhaiyaash ti vanaêshinelh nav'elh aêloj pa lhaêlafjansham jayu êa lhaêom'aa nava êatiis êa nitôyish êa nanêaaisiyuvatsham'in. !Lhnashaesh jayu avaatsha nato'ya ti vooy java êatiis yitôyishane ti t'aschaayvatsham'in!

Pa niêaaisiyu'in shta.

- Êa avatshanata, (yinjôt ti vatshanat lhavaatsha papu) pa lhanshamesh jayu ti lhantôfaaêyish, pa tanêa velheesh êa vômesh ti ts'iyôy'a, pa tanêa velheesh êa nivomesh êa shtanêaaisiyu'in. Êaaj jayu pa nalhu ti lhancat'ey pa vatovalhjavat pa tanêa anetôjesh, pa vooy papi ac'utsfas nitôyi'eshch'e jayu êa navanta, ti lhanêaaisiyu'in avacha ti lhovalheychisham na vôês. Pa lhashinatjatem jayu coque: "Nava êatiis yinjôt ti tsiêaaisiyjat'in". Papi lhech nalheêlôjesh jayu êa a'sasashaneen. Pa vooy coque êavushch'eyam jayu.

Pa niêaaisiyu'in shta.

- Lhjunashjulh jayu ti ômpa lhayiaash ça lhecha nava êatiis ça yijut'ay, vooy pava açloj tosis lhêles ti yitôyishane ti t'aschaayvatsham'in...

Velheeshcum niçaaysiyu'in pa nijooylhach'e ti nits'iseey pa suy'in.

- Jânfach'am noqueesh, nôque tulh yaaî ça anachshina...

- Niyit'esh ça ê'avoom.

- Lheêlôjtaîesh jayu ça yaôôvtejaan, lhasvan jayu ti lheh ça jayiyiashay... pa lhjunashjulh jayu ça nasvafjatsu... ¡Nisuyeeshi ça avan côque...!

- Tança lhech ê'avômqu'een.

Taî jô lhech ninav'ate.

- Lhech jayeesh'am shta tolh'ejop tsichavat'esh'ajulh ja tos; niyit'esh ça najuuî. Cava tosis niysisashane lhnasheesh ti yen atesha ça nujuuî papu...

- Ôpis ti jayeesh na ti tança lhech ê'avômqu'een.

Taî ti çaaî t'e pa ninachayujat'in.

- Ya ech, yijô ti ninôqu'e papu ti napu'esh ti yijuuj pa tos...

Taî ti, jô lhech tulh ts'amch'e, nits'iseey ti yichfach'ee pa ampa ça nit'ôich'e. Ninaschavayey ti yich'e ja nôyish.

Javoqu'e pa meelh ti ê'ôfiis, pa nich'aa ti yipôtsin pa nisasashane pa t'ajuysî. Lhnasheesh ti yit'esh:

- ¡Pa' lhech lhôv'e...!

Tacum'e na yipôcôt pa velheesh yit'esha pa nichavat'eyyam ça yijunasha:

- Ninavoyeshch'e ti lhtatvoyich'e. Çaaî jayu pa aôvteî'am pa naêlôyit jayu, lhavan jayu ti lhayiasa jayu ça javaf taî ti côque tança yijô'ach'e.

Yiçanom atesha.

- ¿Natôic'oya? Yijôqu'e jô ti tôjey ja jayjuyshi, pa sasjopyam ça yichaañ nôque vatvuvaat lhaiyaash ti çaçleç apey.

Lhetipa yaçanom.

- Lhjunashjulh jayu lhpá t'ojeche papu ti yic'utsjan pa jaalh pa chiyivôôm, tan ca chinnoych'e lhpá t'ojeche pa na'in...

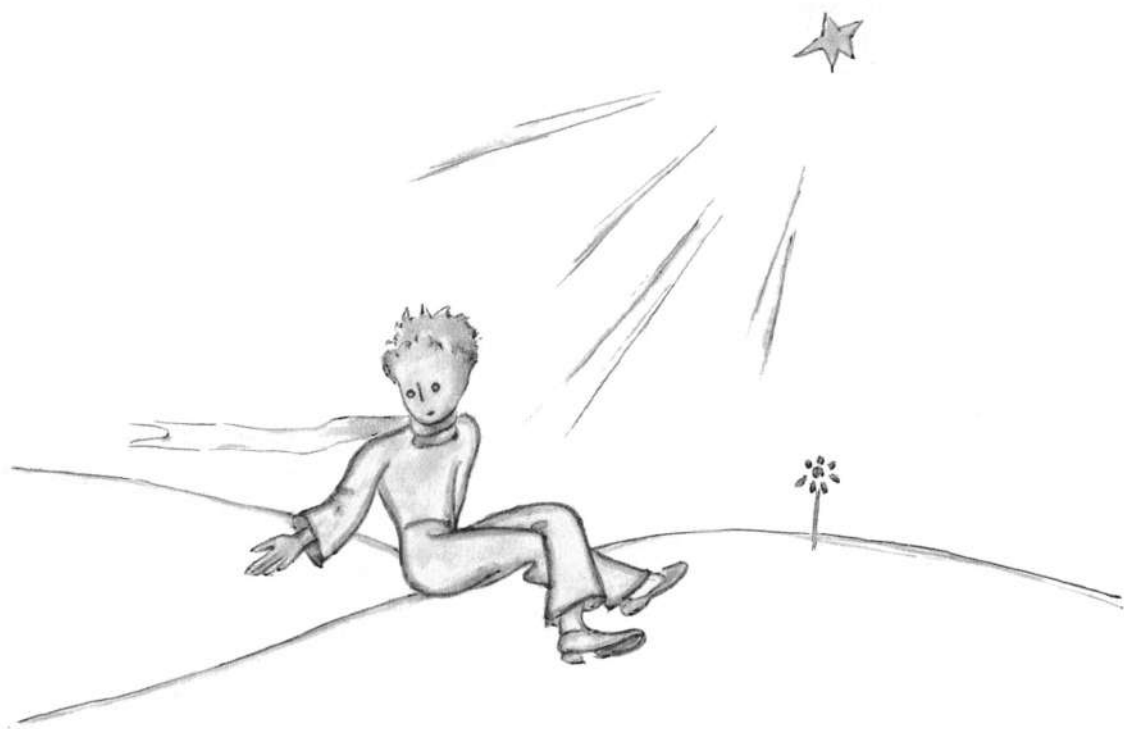
Lhetipa yaçanom. Ja vatenach ninç'usinat'in çlee, tañ ti, yit'esh:

- Isesh'e jayu ¿ava' ? Ya'chi' jayu yitsha ça jovalhey'in nava çatiis, lhaçôm'a jayu ti lhjunashjulhyam pava t'itsjes yiç'oyesh pava yi'esh. Lhaçôm'a jayu nava çatiis ti ts'iyôjayan. ¡Ç'uusshi jayu coque! Pa çaañ'am jayu pava quinientos millones tosis pa vooy yivaatsha çaañyam jayu pava quinientos millones t'itsjes yi'e pa yinôôt...

Ja vatenach çanom ts'ee yitsha. Tsisha ti yip'in. Yi'shane teya ti nijovay'in pa yit'esh shta:

- Yie naum; atsan'atech'e, jôquey jayu yivaatsha, lha yilhôvôyuc... ¿natôya?... yivaatsha ç'ôfisjach'e pa ti janujumatsenesh... ¡vooy lhjô lhech nint'un'in pa nintoy'in shta! Lhnasheesh java yichatjulh lheç çaañem vatçafiyanesh tañ...

Sasjopyam êa vatsavat'in... ãaalh pa ãôôvjane.

- Tajulhey... lhech t'ajôôj cavôque... yit'esh, taã ti yalhanãa ti vanistan'in êlee, pa netshaam pa t'ôs. Lhan'e yivaatsha lhetipa ni'yavi'sheey.

Yalhalhaesh ãa tachin êôjiaãshi ti yitsemaãey lhãa lhfiinêayô. Cajuqu'e ti sasjop êa vi'sheey, ey êan tafshiy'in atesha. Nijooilhach'e ti ts'ama cotsãaat nint'ôich'e atesha ti nicôôtshishane pa josôj, lhjunashjulh lhpa aaêjiyuc ti yafalh.

Pa ts'ama cotsjaat ti nicôôtsha'ne Ihjunashjulh Ihpa aačjiyuc.

XXVII

Vooy nôqueesh, velha yôma yinôpesch'e côque. Ni'velheesh ça yichayemch'e côque japi yiyoi'jafas lhnasheesh ti meelh ti ts'ivan pa nishamesh ti yamôn'ha lha'maataj ti tsivansham ti niç'usayam'in. "Teya ti tsulhôj", lhech jayeeshc'oyaan.

Vooy ti êlech'e pa lhapa ti yaisvatich'e êlee, taj ti niyijô'a jo. Tsitôya atesha ti vôlechey lhpa lhêatiis, lhayiaash ti êlaaf nalhu niyivan ca lhavuvat, êatin'e pa niyjo'a taj ça êâleêla...noqueesh ê'usshiyam'in ti tulh'in ti jaich'ana'in nava êatiis ti t'ôyshi'in lhjunashjulh pa quinientos millones tosis...

Taj ti monlheesh ti êaaj ca ninaschayu'at'in. ja lhêashinuc ti jadibujoyanem ja vatenach, tsitôvaêlu'ey ça janeshem pa ça lha'vuut'eesh tinôj; nôô pa lhjunash ça isajop ça nôcfa ja lhêlô tashinshtaj lhôôs. Lhechesh pa jataniy'ôsesh:

"¿Tam'ey pa lhjunashch'e pa lhavtsaat? ômeesh ti lhach'een ti tuj ja tashinshtaj lhôôs lhpa lhôvô..."

Êaaj pa nalhu ti jayeesh'in:"¿Ômeesh ti ni'lhech lhjunasha! Ja vatenach ninantôvaêlu'a chi ti vanujumatsenesh ja tashinshtaj lhôôs". pa vômeyam'in côque pa ê'uusyam'in shta pa lhaêôm'a nava êatiis ti êaavsus ti t'aschaaivatsham'in.

Taj ti êaaj shta ti jaichavalhey'in coque: "Êaaj pa nalhu ti nitôvaêlu'a pa'na papu pa ninaichavalhaan t'oyish'e. Ça nantôvaêluta'ejey ça nanch'e lhpa lhashiy ti tulh'in ja tashinshtaj lhôôs, pa ts'amch'e jayu ca nocfach'ee pa nit'oytayshane yiey pa t'aplhu'eshch'e pa tulh..." pa lhech'e ti vooy pava tosis lhjunashjulh ti vat'êlesh...

Lhech coque uj ti tastay'in. Vooy avaatshaelh ti lhenelh ja vatenach, yiey ca yijunash yivaatsha, tanêa chinaychavalhch'e pa tashinshtaj lhôôs ça nituj taj êatajesha nintuj pa lhôvo yuêshi...

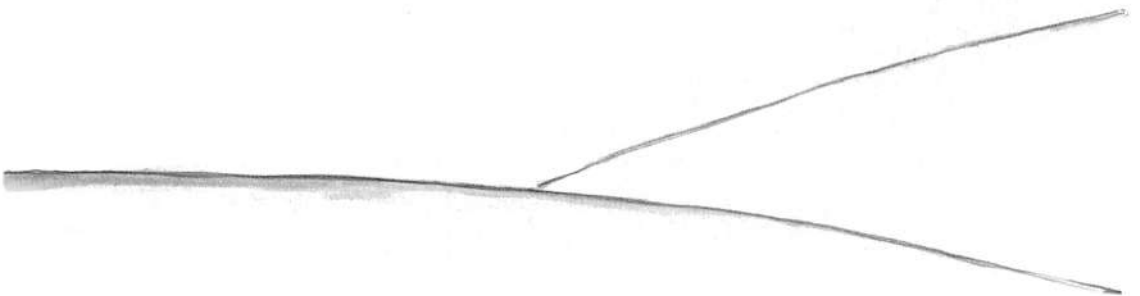

Taj ti ovalhelhey na vôôs pa ataniy'ôsshel: ja tashinshtaj lhôôs
ôpis t'e jum ti tuj lhpa lhôvô? pa lhavanelh jayu ti lhaôm'a ti
nich'aesh pa lhjunash pa lhovalhelhey...

¡Japi nitaôvôlasa tanêa velheesh êa nitôic'oya êa yijô'ach'e côque
ti suyeshi êa chinaychavalhch'e!

Noque yonashesh yivaatsha, na nalhuyish uê ti is chi ti
yitaêshinjayan'in shta papu ti yovalheychisham. Noque lhech taj
ca ôpis ti chiyidibujoyan pa lhjunash na nalhuyish êa jaspa avanelh
jô. Noque joo yi'e ja vatenach ti ta'nôêlit yiey noque cotsjaat, pa
nijooilhach'e ti vomji'.

Açlôvalhelhch'e jum vitsha êa jaspa
antôfaaêshelh, ômeesh pa nalhu êa
ôta'yelhey ja Africa, pa ana'shelhsham
ja am'e pa'na. Êa yalhatajeesh êa lhech
anashelh'e, yaaê êa afanisheelh'avach'in,
jatants'aêlanshelh'a, lhech veelh'e cum
êlee, yiey pa tajulh'e lhja êaÔtiis. Êa
ninômtajelh'a pa neêjôôc, t'aschay'in,
êojiyaêsham chi ti ts'ayojisham pava
lhayeeesh pa ninachajjulh pava chiniy'osesh
taj, natôyelha jayu tatsha pa lhey. ¡Yaaê êa
atsope'eshelh! Pa anfaêleelhyam tatsha ti
tapeê.

¡Yaaê jô êa atsan'ateeshelh na
yitaêshinjayash!

*Coordinación general del proyecto: Nicolas Mezzalira - Agencia P.I.A.F,
Marta Cáceres.*

*Gestión del proyecto: Secretaría de Políticas Lingüísticas de Paraguay,
Alianza Francesa de Asunción.*

*Coordinación de la traducción: Carmen Rossana Bogado de Orué -
Secretaría de Políticas Lingüísticas de Paraguay.*

Traducción: Teo Servín y Avelino Falcon.

Verificación de la traducción: Mirta Pérez.

Diagramación/Diseño gráfico: Sébastien Ripoll.

*Imagen de tejido Nivaê en tapa: Pieza de artesanía Nivaê del museo “Andrés
Barbero” – Asunción. Faja de lana - Número de inventario: IA-1605 MEAB-294.
Fotografía: Metias Medina.*

*Esta edición en lengua Nivaê ha sido publicada gracias al apoyo
de la “Fundación Jean-Marc Probst por el Principito”.*

FONDATION
JEAN-MARC PROBST POUR LE PETIT PRINCE

*Av. de la Gare 14
1003 Lausana
Suiza*

www.petit-prince-collection.com

*Los diseños utilizados en la portada y contraportada corresponden a tejeduría
propia del pueblo Nivaê.*

*Queda prohibida la reproducción total o parcial de esta publicación, en cualquier
forma o por cualquier medio, sin la autorización previa por escrito del editor y
de los autores.*

ISBN: 978-99989-936-4-8

El Principito por Saint-Exupéry

© Editions Gallimard 1946

© Fondation Jean-Marc Probst pour le Petit Prince 2025

© Secretaría de Políticas Lingüísticas de Paraguay 2025

